

PIENESTÄ KASVAA SUURTA YHDESSÄ – YHTEISKUNNALLINEN OSALLISTUMINEN, YHTEISET ARVOT JA KANSALAISVAIKUTTAMINEN

SUOMALAISTEN TOIMIJOIDEN KOORDINOIMIEN ERASMUS+
-YHTEISTYÖHANKKEIDEN KOKEMUKSIA

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Erasmus+
Muuttaa elämäsi – avartaa maailmaasi.

Raportit ja selvitykset 2024:7

1. painos

© Opetushallitus

Raportit ja selvitykset 2024:7

ISBN 978-952-13-6954-4 (pdf)

ISSN-L 1798-8918

ISSN 1798-8926 (pdf)

Taitto: PunaMusta Oy/Sisältö- ja suunnittelupalvelut

www.oph.fi

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.	4
1. JOHDANTO.	5
2. TAUSTAA.	6
3. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TARKOITUS.	11
3.1 Menetelmät.	11
3.2 Selvityksen rakenne.	12
4. SUOMALAISTEN HANKETOIMIJOIDEN KOORDINOIMIENT ERASMUS+ KA2 -HANKKEIDEN VALINTA JA KARTOITUS LOPPURAPORTTIN PERUSTEELLA	14
4.1 Valittujen Erasmus+ KA2 -hankkeiden tarkastelunäkökulma ja mahdollinen vaikuttavuus yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi	14
4.2 Selvityksessä mukana olleet yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneet Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankkeet ja hankkeiden tarkastelunäkökulma	15
5. SAADUT KOKEMUKSET, POTENTIAALISET IDEAT JA INNOVATIIVISET KÄYTÄNNÖT.	18
5.1 Kysely yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille hankkeiden innovatiivisista käytännöistä.	18
5.2 Kyselyn tulokset.	21
6. ERASMUS+ -OHJELMAN MAHDOLLISUUDET YHTEISKUNNALLISEN OSALLISTUMISEN, YHTEISTEN ARVOJEN JA KANSALAIKVAIKUTTAMISEN EDISTÄMISEKSI YHTEISTYÖHANKKEISSA.	35
6.1 Hanketoimintaa edistävät toimintatavat Erasmus+ -yhteistyöhankkeissa.	35
6.2 Hanketoimijoiden suositukset yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi.	35
6.3 Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden pysyvät vaikutukset ja merkitykselliset lähestymistavat.	36
7. JOHTOPÄÄTÖKSET.	38
LIITTEET.	39
LIITE 1. Valitut suomalaisten toimijoiden koordinoimat Erasmus+ KA2 -hankkeet	39
LIITE 2. Erasmus+ KA2 -hanketoimijoille lähetetty kysely.	59
LIITE 3. Erasmus+ KA2 -hanketoimijoiden työpajan keskeiset tulokset.	62
LIITE 4. Luettelo tietolähteistä.	76

TIIVISTELMÄ

Euroopan unionin rahoittama Erasmus+ -ohjelma tukee koulutuksen, nuorisoalan sekä liikunnan ja urheilun kansainvälisyyttä ja yhteistyötä edistäviä hankkeita Euroopassa. Ohjelman tavoitteena on tukea koulutuksellista, ammatillista ja henkilökohtaista kehitystä koulutus-, nuoriso- ja urheilualalla Euroopassa ja kumppanimaissa, edistää kestävästä kasvusta, ympäristövastuullisuutta, työllisyyttä, sosiaalista koheesiota ja innovaatioita sekä vahvistaa eurooppalaista identiteettiä ja yhteiskunnallista osallistumista. Lisäksi Erasmus+ -ohjelma edistää oppilaiden, opiskelijoiden, opettajien ja kouluttajien laadukasta koulutusta, osaamista, digitalisaatiota, oppimiseen liittyvää liikkuvuutta sekä koulutusalan organisaatioiden eurooppalaista yhteistyötä, osallisuutta, huippuosaamista, luovuutta ja innovaatioita.

Vuonna 2024 Opetushallituksen toimeksiannosta selvitettiin, miten yhteiskunnallinen osallistuminen, yhteiset arvot ja kansalaisvaikuttaminen toteutuvat suomalaisten toimijoiden koordinoimissa Erasmus+ -yhteistyöhankkeissa. Lisäksi kartoitettiin Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden potentiaalisia ideoita, osallistavia lähestymistapoja ja innovatiivisia käytänteitä.

Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankkeiden mahdollisen vaikuttavuuden edistämisen tarkastelussa käytettiin tapaustutkimusmenetelmää ja dokumenttianalyysiä analysoimalla Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankkeiden hakemus- ja raportointijärjestelmän asiakirjoja, jotka sisältävät tietoa hankkeiden suunnittelusta, toteutuksesta, tuloksista ja vaikuttavuudesta. Tutkimusmenetelmänä käytettiin lisäksi kyselytutkimusta lähettämällä yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille sähköiset kyselyt, joilla selvitettiin edunsaajien kokemuksia ja havaintoja hankkeen vaikutuksista ympäristövastuullisuuden edistämisessä. Hanketoimijoille järjestettiin huhtikuun lopussa työpaja, jossa arvioitiin hankkeiden vaikutuksia jakamalla innovatiivisia käytäntöjä sekä kehitettiin edelleen potentiaalisia jatkokehitysideoita yhteistyössä.

1. JOHDANTO

Erasmus+ -ohjelma on Euroopan unionin rahoittama ohjelma, joka tukee koulutuksen, nuorisotalan sekä liikunnan ja urheilun kansainvälisyyttä edistäviä hankkeita eri Euroopan maissa. Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankkeet lisäävät organisaatioiden ja instituutioiden välistä yhteistyötä. Ohjelman tavoitteena on tukea koulutuksellista, ammatillista ja henkilökohtaista kehitystä koulutus-, nuorisotalan ja urheilun alalla Euroopassa ja kumppanimaille, edistää kestävästä kasvusta, työllisyyttä, sosiaalista koheesiota ja innovaatioita sekä vahvistaa eurooppalaista identiteettiä ja aktiivista kansalaisuutta.

Lisäksi Erasmus+ -ohjelma edistää oppilaiden, opiskelijoiden, opettajien ja kouluttajien laadukasta koulutusta, osaamista, oppimiseen liittyvää liikkuvuutta sekä koulutusalan organisaatioiden eurooppalaista yhteistyötä, osallisuutta, huippuosaamista, luovuutta ja innovaatioita. Se lisää myös nuorten ja nuorisotyöntekijöiden epävirallista oppimista ja aktiivista osallistumista sekä nuorisotietojärjestöjen yhteistyötä, osallisuutta, luovuutta ja innovaatioita. Tämän lisäksi ohjelma edistää urheiluvalmentajien ja urheiluhenkilöstön oppimiseen liittyvää liikkuvuutta sekä liikunta- ja urheiluorganisaatioiden yhteistyötä, osallisuutta, luovuutta ja innovaatioita.

Erasmus+ -ohjelman vaikuttavuusarvioinnissa käytetään Euroopan komission hyväksymiä indikaattoreita, jotka toimivat mittareina hankkeiden vaikutusten seuraamiseksi. Indikaattorit muodostavat perustan vaikuttavuuden arvioinnille. Niiden avulla pystytään arvioimaan, onko ohjelman toteutuksessa onnistuttu ja millaisia muutoksia on tapahtunut kohderyhmässä ja heidän ympäristössään. Indikaattorit eivät ainoastaan tarjoa objektiivista tietoa ohjelman tehokkuudesta, vaan myös heijastavat asetettuja tavoitteita ja auttavat kohdentamaan tulevaa toimintaa entistä paremmin.

Erasmus+ -ohjelmassa on toteutettu vuosien 2014–2022 aikana useita Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankkeita, jotka ovat keskittyneet yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseen. Tämän selvityksen tavoitteena on kartoittaa jo päättyneiden, suomalaisten hanketoimijoiden koordinoimien vuosina 2017–2021 käynnistyneiden yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ KA2 -hankkeiden edunsaajien kokemuksia ja ideoita hankkeissa kehitetyistä merkityksellisistä lähestymistavoista. Selvityksen avulla pyritään lisäksi saamaan tietoa hankkeiden vaikuttavuudesta ja tuloksista sekä tunnistamaan innovatiivisia käytäntöjä ja potentiaalisia innovaatioita, joita voidaan mahdollisesti hyödyntää tulevissa hankkeissa.

Selvityksen teoreettisena taustana on Erasmus+ KA2 -hankkeiden hakemus- ja raportointijärjestelmä, joka sisältää hankkeiden loppuraportit ja arviointipalautteet sekä tietoa hankkeiden suunnittelusta, toteutuksesta, tuloksista ja vaikuttavuudesta. Hankkeiden tuloksia koskevia tietoja täydennettiin valittujen hankkeiden vastuuhenkilöille lähetetyillä kyselyillä sekä hanketoimijoille suunnatulla työpajalla, jossa innovatiivisia käytäntöjä jaettiin ja hankkeiden potentiaalisia jatkokehitysideoita työstettiin edelleen.

Selvityksen tavoitteena on tarjota autenttista tietoa päättyneiden Erasmus+ KA2 -hankkeiden vaikuttavuudesta ja tuloksista vastaavia hankkeita suunnitteleville ja toteuttaville toimijoille ja päättäjille. Lisäksi selvityksen avulla pyritään kannustamaan uusia hanketoimijoita hyödyntämään hankkeiden parhaita käytäntöjä ja kehittämään edelleen innovatiivisia ratkaisuja koulutuksen, nuorisotalan sekä liikunnan ja urheilun kehittämiseksi.

2. TAUSTAA

Erasmus+ -yhteistyöhankkeissa osallistujaorganisaatiot voivat hankkia kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä, parantaa valmiuksiaan ja tuottaa samalla laadukkaita ja innovatiivisia tuloksia. Yhteistyöhankkeiden koko ja laajuus voi vaihdella hankkeen tavoitteiden, osallistujaorganisaatioiden, odotettujen vaikutusten ja muiden tekijöiden mukaan, ja toimintaa voidaan mukauttaa näiden tekijöiden mukaisesti. Hankkeiden laadullisessa arvioinnissa otetaan huomioon yhteistyön tavoitteet ja mukana olevien organisaatioiden luonne. Tämän logiikan mukaisesti organisaatioille tarjotaan kahdentyyppisiä kumppanuuksia, joiden avulla ne voivat työskennellä, oppia ja kasvaa yhdessä:

- kumppanuushankkeet
- pienimuotoiset kumppanuushankkeet.

Erasmus+ KA2 -avaintoimi 2 tukee yhteistyöhankkeita ja seuraavia toimintotyyppejä:

- yhteistyöhankkeet, kuten kumppanuushankkeet ja pienimuotoiset kumppanuushankkeet
- huippuosaamiseen tähtäävät kumppanuudet, kuten ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt ja Erasmus Mundus -toiminto
- innovaatiokumppanuudet, kuten innovaatioyhteenliittymät ja tulevaisuuteen suuntautuvat hankkeet
- korkeakoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, nuorisotalon ja liikunta- ja urheilualan kapasiteettivahvistamishankkeet
- voittoa tavoittelemattomat eurooppalaiset liikunta- ja urheilutapahtumat.

Toimintojen odotetaan edistävän ohjelman painopistealoja huomattavasti ja vaikuttavan myönteisesti ja pitkäkestoisesti osallistujaorganisaatioihin ja näitä toimintoja sääteleviin järjestelmiin sekä organisaatioihin ja henkilöihin, jotka osallistuvat järjestettävään toimintaan suoraan tai välillisesti. Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden odotetaan johtavan innovatiivisten käytäntöjen kehittämiseen, leviytykseen ja toteuttamiseen paikallisella, alueellisella, valtakunnallisella, Euroopan unionin tai globaalilla tasolla. Hankkeen elinkaaren aikana organisaatiot toteuttavat monenlaisia aktiviteetteja, jotka vaihtelevat perinteisestä luovempaan ja innovatiivisempaan toimintaan. Organisaatiot voivat valita niistä yhdistelmän, joka edistää parhaiten hankkeen tavoitteiden saavuttamista suhteessa sen soveltamisalaan ja kumppaniverkoston valmiuksiin.

Käsiteltävän alan ja hakijan tyyppin mukaan Erasmus+ KA2 -hankkeita hallinnoivat joko kansalliset toimistot tai Euroopan koulutuksen ja kulttuurin toimeenpanovirasto (EACEA). Euroopan komissio asettaa vuosittain yhteiset painopisteet ja tavoitteet, joihin koulutuksen, nuorisotoiminnan sekä liikunnan ja urheilun eri aloilla pyritään Erasmus+ -ohjelman tasolla. Tästä syystä yhteistyöhankkeilla pyritään hankkeeseen osallistuvien organisaatioiden valmiuksien kehittämisen ohella edistämään painopisteiden saavuttamista kumppanuuksien tulosten avulla. Hankkeissa tehtävä työ on rajattava suhteessa yhteen tai useampaan näistä painopisteistä, jotka on valittava hakuvaiheessa. Hanke-ehdotuksia laadittaessa on myös suositeltavaa tutustua samanlaisten painopisteiden perusteella rahoitettujen aiempien hankkeiden tuloksiin, jotta varmistetaan johdonmukaisuus ja vältetään päällekkäisyyksiä sekä hyödynnetään asteittain jo saatuja tuloksia ja edistetään eri alojen yhteistä kehitystä.

Jotta EU-tason painopisteet voidaan yhdistää paremmin kansallisen tason erityistarpeisiin, Erasmus+ -ohjelman kansallisilla toimistoilla on lisäksi mahdollisuus määrittää yksi tai useampi EU-tason painopisteistä erityisen merkittäviksi niiden kansallisessa toimintaympäristössä, jotta organisaatioita kannustetaan keskittymään toimissaan näihin valikoituihin aloihin tiettyinä vuosina.

Vuonna 2023 yhteistyöhankkeissa on painotettava yhtä tai useampaa seuraavista painopistealoista:

Osallisuus ja moninaisuus kaikilla koulutus-, nuoriso- ja liikunta- ja urheilualan sektoreilla: Ohjelmalla tuetaan hankkeita, joilla edistetään sosiaalista osallisuutta ja pyritään parantamaan sellaisten henkilöiden tavoitettavuutta, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia. Tällaisia henkilöitä ovat muun muassa vammaiset ja maahanmuuttajataustaiset henkilöt, maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvat henkilöt, sukupuolten epätasa-arvosta kärsivät henkilöt, sosioekonomisissa vaikeuksissa olevat henkilöt sekä sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvasta syrjinnästä mahdollisesti kärsivät henkilöt. Hankkeiden avulla hyödynnetään Erasmus+ -ohjelman tarjoamia mahdollisuuksia näiden henkilöiden kohtaamiin esteisiin ja pyritään luomaan osallistavia ympäristöjä, jotka edistävät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa ja vastaavat laajemman yhteisön tarpeita. Tällä painopistealalla ohjelmasta tuetaan hankkeita, jotka edistävät koulutustoimintaa ja helpottavat Ukrainasta sotaa pakenevien ihmisten integroitumista uusiin oppimisympäristöihinsä.

Ympäristö ja ilmastonmuutoksen torjunta: Ohjelman tavoitteena on tukea vihreään siirtymään, ympäristöhaasteisiin ja ilmastonmuutoksen haasteisiin liittyvän tietoisuuden lisäämistä kaikilla aloilla. Etusijalle asetetaan hankkeet, joilla pyritään kehittämään osaamista erilaisilla kestävyyskannalta merkityksellisillä aloilla ja laatimaan vihreän sektorin osaamisstrategioita ja -menetelmiä sekä tulevaisuuteen suuntautuvia opetussuunnitelmia, jotka vastaavat paremmin yksilöiden tarpeita. Ohjelmalla tuetaan innovatiivisten käytäntöjen kokeilemistä, jotta oppijoista, henkilöstöstä ja nuorisotyöntekijöistä voi tulla todellisia muutoksen aikaansaajia (esimerkiksi resurssien säästäminen, energiankulutuksen ja jätteiden vähentäminen, hiilijalanjäljen kompensointi ja kestävien ruoka- ja liikkuvuusvaihtoehtojen valitseminen). Etusijalla ovat myös hankkeet, jotka mahdollistavat käyttäytymismuutokset yksilöllisissä valinnoissa, kulutustottumuksissa ja elämäntavoissa koulutuksen, nuorisotoiminnan ja liikunta- ja urheilutoiminnan avulla. Tähän kuuluvat myös hankkeet, joilla kehitetään kouluttajien ja koulutusalan johtajien kestävyysosaamista ja tuetaan osallistajaorganisaatioiden suunnittelemaa lähestymistapoja ympäristökestävyyteen.

Vastaaminen digitaaliseen muutokseen kehittämällä digitaalisia valmiuksia, häiriönsietokykyä ja kapasiteettia: Ohjelmalla tuetaan alemman perusasteen, ylemmän perusasteen ja keskiasteen, ammatillisen koulutuksen, korkeakoulutuksen ja aikuiskoulutuksen oppilaitosten digitalisaatiosuunnitelmia. Etusijalle asetetaan hankkeet, joilla pyritään lisäämään oppilaitosten kapasiteettia ja valmiuksia hallita tehokasta siirtymistä kohti digitaalista koulutusta. Ohjelmalla tuetaan digiteknologian tarkoituksenmukaista käyttöä opetuksessa, koulutuksessa, nuorisotoiminnassa sekä liikunnassa ja urheilussa opetukseen, oppimiseen, arviointiin ja osallistamiseen. Tähän sisältyy digipedagogiikan ja opettajien digitaalisten työkalujen käyttöön liittyvän asiantuntemuksen kehittäminen, mukaan lukien esteettömät ja avustavat teknologiat sekä digitaalisen koulutussisällön luominen ja innovatiivinen käyttö. Siihen kuuluu myös koko väestön digitaitojen ja -osaamisen kehittäminen asianmukaisten ohjelmien ja aloitteiden avulla. Erityistä huomiota kiinnitetään sukupuolten tasa-arvon edistämiseen ja siihen, että puututaan digiteknologian saatavuuteen ja käyttöön liittyviin eroihin aliedustettujen ryhmien keskuudessa. Ohjelmalla tuetaan myös kouluttajien, kansalaisten ja organisaatioiden digi-osaamista koskevien eurooppalaisten ohjeistusten käyttöä.

Yhteiset arvot, kansalaistoiminta ja osallistuminen: Ohjelmalla tuetaan aktiivista kansalaisuutta ja eettisiä periaatteita elinikäisessä oppimisessa, ja sillä edistetään sosiaalisten ja kulttuurienvälisten taitojen, kriittisen ajattelun ja medialukutaidon kehittämistä. Etusijalle asetetaan hankkeet, jotka tarjoavat henkilöille mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumiseen, sosiaaliseen sitoutumiseen ja kansalaistoimintaan virallisen tai epävirallisen oppimisen myötä, kuten toimintaan, jolla lisätään tietoisuutta Euroopan parlamentin vuoden 2024 vaaleista ja edistetään niihin osallistumista.

Painopisteenä on myös lisätä Euroopan unionin tilannetta koskevaa tietoisuutta ja ymmärrystä etenkin EU:n yhteisistä arvoista, yhtenäisyyden ja moninaisuuden periaatteista, henkilöiden kulttuurisesta identiteetistä ja tietoisuudesta sekä sosiaalisesta ja historiallisesta perinnöstä. Edellä esitettyjen yleisten painopisteiden lisäksi eri sektoreilla on erityistavoitteita.

Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden tarkoituksena on tuottaa osallistujaorganisaatioille seuraavia tuloksia:

- innovatiivinen tarjonta kohderyhmille, esimerkiksi houkuttelevammat, yksilöllisiä tarpeita ja odotuksia vastaavat koulutusohjelmat, osallistavien lähestymistapojen sekä digitaalisten menetelmien käyttö, uudet tai entistä paremmat menettelyt osaamisen tunnustamiseksi ja validoimiseksi, toiminnan tehostaminen paikallisyhteisöjen hyödyksi, uudet tai entistä paremmat tavat täyttää niiden kohderyhmien tarpeita, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia, sekä käsitellä maantieteelliseen ja sosioekonomiseen epätasa-arvoisuuteen perustuvia eroja oppimistuloksissa, uudet lähestymistavat yhteiskunnallisen, etnisen, kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden käsittelyyn, uudet lähestymistavat kilpailukyvyyn ja työllisyyden tukemiseksi etenkin alueellisella ja paikallisella tasolla sekä mahdollisuus saada kielihankkeiden eurooppalainen laatuleima kieltenoppimisesta tai -opetuksesta
- nykyaikaisempi, dynaamisempi, sitoutuneempi ja ammattimaisempi organisaation sisäinen toimintaympäristö, jossa ollaan valmiita omaksumaan hyviä käytäntöjä ja uusia menetelmiä, muun muassa digitaalisia valmiuksia, päivittäisessä toiminnassa, joka on avoin synergioille muilla toimialoilla tai sosioekonomisilla aloilla toimivien organisaatioiden kanssa ja jossa henkilöstön ammattitaitoa kehitetään strategisen suunnittelun avulla kunkin omien tarpeiden ja organisaation tavoitteiden mukaisesti
- paremmat ammatilliset ja muut valmiudet toimia EU:n tai kansainvälisellä tasolla: paremmat johtamistaidot ja kansainvälistymisstrategiat, tiiviimpi yhteistyö ulkomaisten kumppanien tai muita koulutus- ja nuorisovalan sektoreita ja/tai muita sosioekonomisia aloja edustavien kumppanien kanssa, enemmän taloudellisia resursseja (muuta kuin EU:n rahoitusta) EU:n tai kansainvälisten hankkeiden järjestämiseen koulutus- ja nuorisovalalla, EU:n tai kansainvälisten hankkeiden laadukkaampi valmistelu, toteutus, seuranta ja jatkotoimet
- tiedon ja tietoisuuden lisääminen urheilusta ja liikunnasta
- tietoisuuden lisääminen liikunnan ja urheilun merkityksestä sosiaalisen osallisuuden, yhtäläisten mahdollisuuksien ja terveellisten elintapojen edistäjänä.

Rahoitetut hankkeet vaikuttavat todennäköisesti myönteisesti myös henkilöihin, jotka osallistuvat toimintaan suoraan tai välillisesti, esimerkiksi seuraavin tavoin:

- aloitteellisuuden ja yrittäjähengen lisääntyminen
- kielitaidon koheneminen
- digitaitojen paraneminen
- sosiaalisen, etnisen, kielellisen, sukupuolen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä erilaisten kykyjen syvällisempi tuntemus ja myönteisempi suhtautuminen niihin
- parempi osaaminen, joka lisää työllistettävyyttä ja mahdollisuuksia ryhtyä yrittäjäksi (yhteiskunnallinen yrittäjyys mukaan lukien)
- aktiivisempi yhteiskunnallinen osallistuminen
- myönteisempi suhtautuminen Euroopan yhdentymiseen ja EU:n arvoihin
- taitojen ja tutkintojen parempi ymmärtäminen ja tunnistaminen Euroopassa ja muualla maailmassa
- omaan ammattiprofiiliin (esimerkiksi opetus, koulutus, nuorisotyö tai valmennus) liittyvän osaamisen kehittäminen

- eri maiden koulutus-, nuoriso- ja liikunta- ja urheilualan käytäntöjen, politiikan ja järjestelmien parempi tuntemus
- virallisen ja epävirallisen koulutuksen, ammatillisen koulutuksen sekä muiden oppimismuotojen ja toisaalta työmarkkinoiden välisten suhteiden parempi ymmärtäminen
- enemmän mahdollisuuksia ammatilliseen kehittymiseen
- lisääntynyt työmotivaatio ja tyytyväisyys
- lisääntynyt liikunnan ja urheilun harrastaminen.

Järjestelmätasolla hankkeiden odotetaan johtavan koulutusjärjestelmien ja nuorisopolitiikan nykyai-
kaistamiseen ja vahvistavan alan järjestelmien kykyä vastata nykymaailman suurimpiin haasteisiin:
ympäristökestävyys, digitaalinen muutos, työllisyys, talouden vakaus ja talouskasvu sekä tarve
edistää sosiaalisia, kansalais- ja monikulttuurisia taitoja, kulttuurienvälistä vuoropuhelua, demo-
kraattisia arvoja ja perusoikeuksia, yhteiskunnallista osallisuutta, mielenterveyttä ja hyvinvointia,
tasa-arvoisuutta ja aktiivista yhteiskunnallista osallistumista, kriittistä ajattelua ja medialukutaitoa.

Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden tavoitteet

- Koulutuksen, nuorisotyön sekä liikunnan ja urheilun laatu Euroopassa ja muualla maailmassa kohenee, lisääntynyt osaaminen ja vetovoima sekä paremmat osallistumismahdollisuudet kaikille.
- Koulutus- ja nuorisoalan järjestelmät vastaavat paremmin työmarkkinoiden tarpeita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja kytkeytyvät läheisemmin elinkeinoelämään ja ympäröivään yhteisöön.
- Perus- ja laaja-alaisen taitojen – joita ovat erityisesti yrittäjyystaidot, sosiaalisuuteen ja kansalaisuuteen liittyvät taidot, monikulttuuriset taidot ja kielitaito, kriittinen ajattelu, digitaaliset taidot sekä medialukutaito – opetuksen ja arvioinnin laatu paranee.
- Erilaisten kansallisten koulutus- ja nuorisoalojen väliset synergiat ja yhteydet lisääntyvät ja siirtymisen niiden välillä helpottuu; osaamisen ja tutkintojen tunnistamista, tunnustamista ja avoimuutta lisäävien eurooppalaisten vertailuvälineiden käyttö tehostuu.
- Oppimistulosten hyödyntäminen lisääntyy opetuksen ja oppimisen tukena, arvioinnissa sekä kuvattaessa ja määriteltäessä tutkintoja, tutkintojen osia ja opetussuunnitelmia.
- Tietoisuus sosiaalisesta monimuotoisuudesta sekä avoimuus sitä kohtaan lisääntyvät, ja koulutusjärjestelmien ja -mahdollisuuksien osallistavuutta ja saatavuutta parannetaan.
- Koulutus- ja nuorisoalan viranomaisten kesken syntyy alueiden välistä ja kansallista uutta yhteistyötä, ja tällainen yhteistyö lisääntyy.
- Tieto- ja viestintätekniikkaa ja avoimia oppimisresursseja käytetään strategisemmin ja yhdenmukaisesti koulutus- ja nuorisoalan järjestelmissä.
- Kieltenopiskelumotivaatio lisääntyy innovatiivisten opetusmenetelmien ansiosta tai koska opiskelulla on parempi yhteys työmarkkinoilla edellytettävään käytännön kielitaitoon.
- Käytännön, tutkimuksen ja politiikan välinen vuorovaikutus vahvistuu.
- Liikunta- ja urheilutoimintaan osallistuminen terveyttä ja hyvinvointia parantavana toimintana lisääntyy.
- Tietämys siitä, miten torjutaan urheilun integriteettiin kohdistuvia rajat ylittäviä uhkia, kuten dopingia, urheilutulosten manipulointia ja väkivaltaa sekä kaikenlaista suvaitsemattomuutta ja syrjintää, lisääntyy, ja liikunnan ja urheilun hyvää hallintoa sekä urheilijoiden kaksoisuria tuetaan paremmin.
- Liikunta- ja urheilualan vapaaehtoistoiminta saa enemmän tunnustusta.
- Voittoa tavoittelemattomien liikunta- ja urheilualan organisaatioiden vapaaehtoistyön tekijöiden, valmentajien, johtajien ja henkilökunnan liikkuvuus lisääntyy.
- Sosiaalinen osallisuus ja yhtäläiset mahdollisuudet liikunta- ja urheilualalla lisääntyvät.

Suomalaiset toimijat ovat olleet aktiivisia Erasmus+ KA2 -hankkeiden koordinoijia ja osallistujia. Tässä selvityksessä tarkastellaan osallisuuteen ja moninaisuuteen sekä ympäristövastuullisuuteen painottuneita, suomalaisten edunsaajien koordinoimia hankkeita, joissa on pyritty kehittämään innovatiivisia käytäntöjä ja potentiaalisia kehittämisideoita osallisuuden ja moninaisuuden sekä ympäristövastuullisuuden painopistealueilla.

3. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Selvityksen tavoitteena on kartoittaa jo päättyneiden, suomalaisten hanketoimijoiden koordinoimien, vuosina 2017–2020 käynnistyneiden, yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ KA2 -hankkeiden edunsaajien kokemuksia ja ideoita hankkeissa kehitetyistä potentiaalisista innovaatioista ja merkityksellisistä lähestymistavoista. Selvityksen avulla pyritään lisäksi saamaan tietoa hankkeiden vaikuttavuudesta ja tuloksista sekä tunnistamaan innovatiivisia käytäntöjä ja potentiaalisia innovaatioita, joita voidaan mahdollisesti hyödyntää ja jatkokehittää tulevissa hankkeissa.

Selvityksen tulosten tavoitteena on tarjota autenttista tietoa yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden, jo päättyneiden Erasmus+ KA2 -hankkeiden vaikuttavuudesta ja tuloksista vastaavia hankkeita suunnitteleville ja toteuttaville toimijoille ja päättäjille. Lisäksi selvityksen avulla pyritään kannustamaan uusia hanketoimijoita hyödyntämään hankkeiden parhaita käytäntöjä ja osallistavia lähestymistapoja sekä kehittämään uusia innovatiivisia ratkaisuja koulutuksen, nuorisoalan sekä liikunnan ja urheilun kehittämiseksi.

KUVA 1. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TARKOITUS.

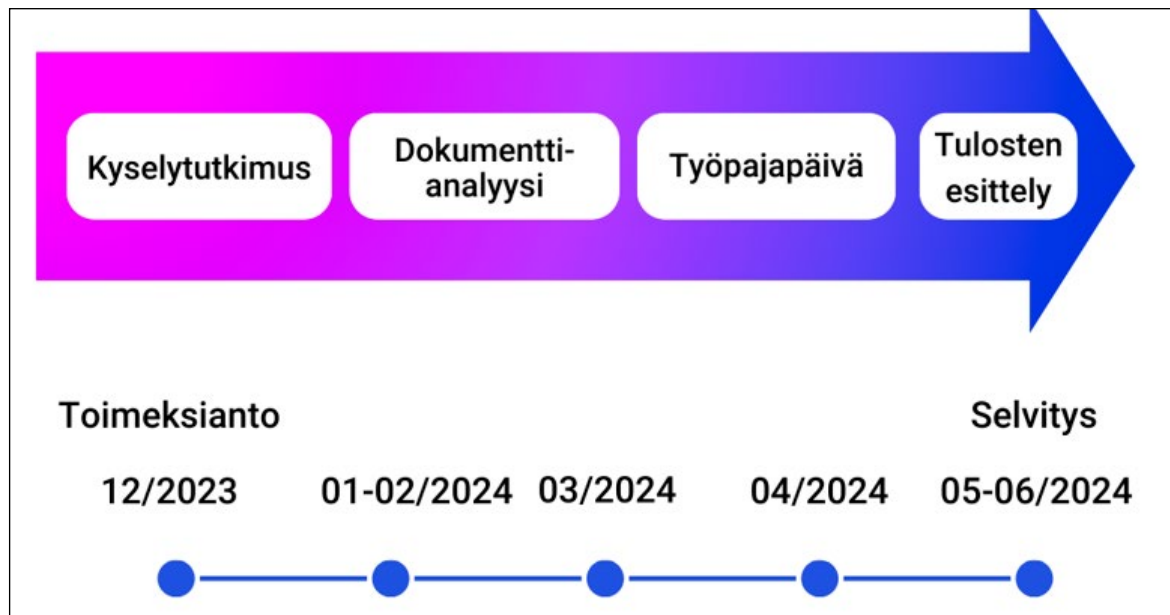
3.1 Menetelmät

Selvityksen lähtökohtana on Erasmus+ KA2 -hankkeiden hakemus- ja raportointijärjestelmä, joka sisältää tietoa hankkeiden suunnittelusta, toteutuksesta, tuloksista ja vaikuttavuudesta. Tämän lisäksi selvityksessä hyödynnettiin valittujen hankkeiden loppuraportteja ja arviointipalautteita, jotka sisälsivät hankkeiden tulosten kuvaukset. Hankkeiden tuloksia koskevia tietoja täydennettiin valittujen hankkeiden vastuuhenkilöille lähetetyillä kyselyillä sekä hanketoimijoille suunnatulla työpajalla, jossa innovatiivisia käytäntöjä jaettiin ja potentiaalisia jatkokehitysideoita työstettiin edelleen. Kaikki valitut 21 hanketta kuuluvat Erasmus+KA2 -ohjelmatyypin (Innovaatioyhteistyö ja hyvien

käytäntöjen vaihto) ja kattavat eri koulutusalat (yleissivistävä koulutus, ammatillinen koulutus, aikuiskoulutus, korkea-asteen koulutus ja nuoriso).

Yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ KA2 -hankkeiden mahdollisen vaikuttavuuden edistämisen tarkastelussa käytettiin tapaustutkimusmenetelmää. Menetelminä käytettiin lisäksi dokumenttianalyysiä analysoimalla Erasmus+ KA2 -hankkeiden hakemus- ja raportointijärjestelmän asiakirjoja, jotka sisältävät tietoa hankkeiden suunnittelusta, toteutuksesta, tuloksista ja vaikuttavuudesta. Näiden kirjallisten lähteiden analyysin avulla voitiin tunnistaa Erasmus+ KA2 -hankkeiden tavoitteiden ja suunnitelmien toteutumista, hankkeiden tuottamia resursseja, materiaaleja, työkaluja, innovaatioita ja pysyviä käytäntöjä ympäristövastuullisuuden näkökulmasta. Tutkimusmenetelmänä käytettiin myös kyselytutkimusta lähettämällä Erasmus+ KA2 -hankkeiden vastuuhenkilöille sähköiset kyselyt, joilla selvitettiin heidän kokemuksiaan ja havaintojaan hankkeen vaikutuksista yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen. Kyselyn avulla arvioitiin osallistujien tietoisuutta näistä teemoista ennen hanketta ja sen jälkeen sekä edunsaajien näkemyksiä hankkeen vaikutuksista. Eri hankkeiden hanketoimijat arvioivat hankkeiden vaikutuksia jakamalla innovatiivisia käytäntöjä sekä jatkokehittämällä potentiaalisia kehitysideoita yhteistyössä hanketoimijoille huhtikuussa 2024 järjestetyssä työpajassa.

KUVA 2. ERASMUS+ -YHTEISTYÖHANKESELVITYKSEN TOIMEKSIANNON VAIHEET.

3.2 Selvityksen rakenne

Selvitys on jäsennelty seuraavasti:

Luku 1 on johdanto, jossa esitellään Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankkeiden viitekehys.

Luvussa 2 kuvataan Erasmus+ -ohjelman taustaa.

Luvussa 3 taustoitetaan valittujen Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankkeiden tavoitteet, menetelmät ja rakenne.

Luvussa 4 kuvataan selvityksen aineisto ja hankekohtainen analyysi.

Luvussa 5 esitetään kyselystä saadut kokemukset.

Luvussa 6 tarkastellaan selvityksen löydöksiä.

Luvussa 7 esitellään selvityksen johtopäätökset.

Liite 1 sisältää lyhyet kuvaukset valituista suomalaisten toimijoiden koordinoimista yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneista Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankkeista.

Liite 2 sisältää valituille Erasmus+ KA2 -hanketoimijoille lähetetyn kyselyn.

Liitteessä 3 esitellään syyskuussa 2023 järjestetyn Erasmus+ KA2 -hanketoimijoiden työpajapäivän ohjelma, sisältö, menetelmät, tulokset ja keskeiset keskustelunaiheet ja näkökohdat sekä työpajojen yhteenveto.

Liite 4 sisältää jäsennellyn luettelon tietolähteistä.

4. SUOMALAISTEN HANKETOIMIJOIDEN KOORDINOIMIEN ERASMUS+ KA2 -HANKKEIDEN VALINTA JA KARTOITUS LOPPURAPORTTIEN PERUSTEELLA

4.1 Valittujen Erasmus+ KA2 -hankkeiden tarkastelunäkökulma ja mahdollinen vaikuttavuus yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämisessä

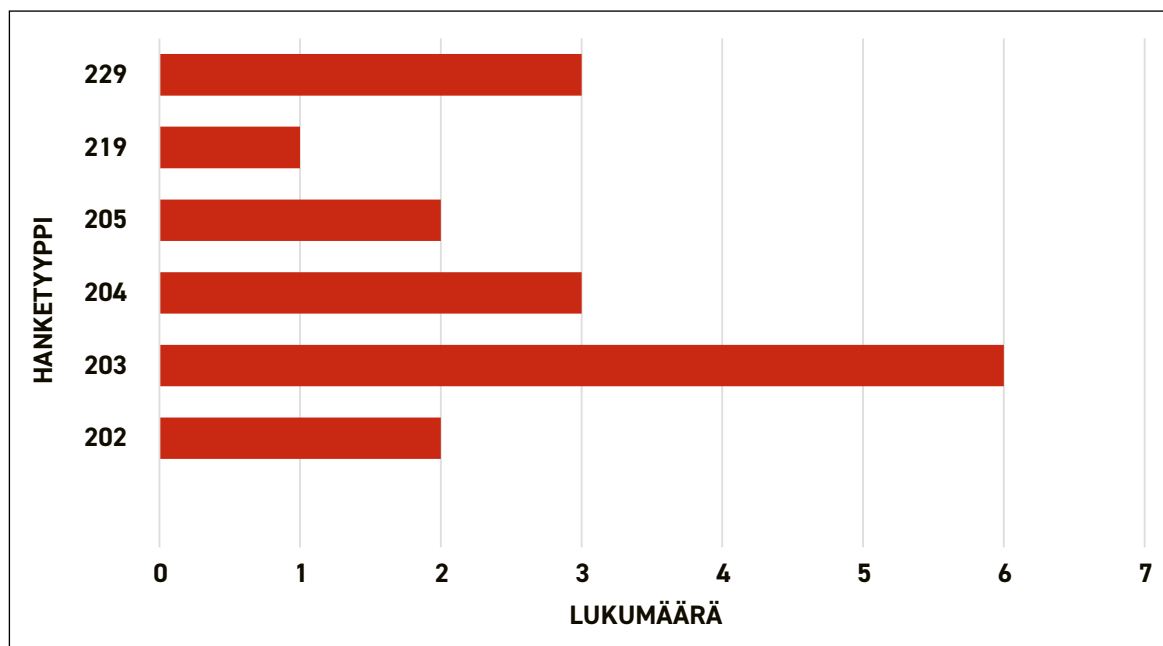
Selvityksessä kartoitettiin yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden, suomalaisten toimijoiden koordinoimien Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden potentiaalisia ideoita, osallistavia lähestymistapoja ja innovatiivisia käytänteitä. Selitykseen valittiin yhteensä 17 Erasmus+ -yhteistyöhanketta, jotka painottuivat yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen.

Hankkeiden valinta perustui seuraaviin näkökohtiin:

- Hankehakemuksissa ilmaistiin painotus yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen.
- Erasmus+ KA2 -hankkeet olivat käynnistyneet vuosina 2017–2020.
- Valitut hankkeet olivat suomalaisten toimijoiden koordinoimia.
- Hanketoimijoita valittiin maantieteellisesti eri puolilta Suomea.
- Hankkeet olivat monilta eri sektoreilta (yleissivistävä koulutus, ammatillinen koulutus, aikuiskoulutus, korkea-asteen koulutus, nuoriso).

Tuloksena syntynyt selvitystyö toteutettiin EU:n -hakemus- ja raportointijärjestelmästä sekä hankerekisteristä koottujen tietojen ja aineistojen perustella, kyselytutkimuksena sekä työpajapäivässä kerätyn tiedon pohjalta. Hanketoimijoiden näkemyksiä kuultiin pääasiassa kyselyn sekä työpajapäivässä toteutetun pienryhmätoiminnan avulla. Hankkeiden aineistot ja tiedot koottiin EPlusLink-hakemus- ja raportointijärjestelmästä sekä Euroopan unionin hankerekisteristä, joka sisältää tietoa hankkeiden suunnittelusta, toteutuksesta, tuloksista ja vaikuttavuudesta. Selvityksessä hyödynnettiin hankkeiden loppuraportteja sekä hanketoimijoiden saamaa arviointipalautetta. Kyselyissä ja työpajoissa keskityttiin hankkimaan yleiskuva ja näkemys hankkeen innovatiivisista käytännöistä ja potentiaalisista jatkokehitysideoista sekä esittämään yhteenveto ja keskeiset näkökohdat innovaatioiden kehittämisen edistämisestä.

SELVITYKSESSÄ TARKASTELTUIEN ERASMUS+ KA2 -HANKKEIDEN HANKETYYPPIEN JAKAUTUMINEN (N=17).

KA 202 Ammatillisen koulutuksen strateginen kumppanuushanke
KA 203 Korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke
KA 204 Aikuiskoulutuksen strateginen kumppanuushanke
KA 205 Nuorisolan strateginen kumppanuushanke
KA 219 Koulujen välinen strateginen kumppanuushanke
KA 229 Strateginen kumppanuushanke

4.2 Selvityksessä mukana olleet yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneet Erasmus+ KA2 -yhteistyöhankeet ja hankkeiden tarkastelunäkökulma

Erasmus+ -ohjelman tavoitteena on lisätä yhteiskunnallista osallistumista tukemalla aktiivista kansalaisuutta ja edistämällä sosiaalisten ja kulttuurienvälisten taitojen, kriittisen ajattelun ja media- ja kuvataidon kehittymistä. Aktiivinen kansalaisuus on laaja-alainen käsite, ja sillä voidaan tarkoittaa monenlaista osallistumista yhteiskunnan toimintaan. Eri määritelmien mukaan aktiivinen kansalaisuus voi olla pientä omassa lähiympäristössä tehtävää vaikuttamista, kun taas toisten määritelmien mukaan se on monipuolista osallistumista kulttuurilliseen, taloudelliseen, poliittiseen ja yhteiskunnalliseen elämään. Kaikissa määritelmässä kiteytyy se, että kuulutaan johonkin yhteisöön ja toimintaan sen hyväksi. Aktiivisen kansalaisuuden katsotaan edellyttävän tietoa ja ymmärrystä yhteiskunnan toiminnasta, sen laeista ja instituutioista, mutta lisäksi tarvitaan myös taitoja ja toimintakykyä, joiden kehittämisessä pelkkää teoreettista tiedonjako ja oppiminen ei riitä. Aktiivisen kansalaisuuden kehittämiseksi on tuettava kansalaisuuden toiminnallista ja kokemuksellista ulottuvuutta, ja se tapahtuu parhaiten toiminnassa itsessään: harjoittelemalla vaikuttamista, päätösten tekemistä ja yhteistyötä ja osallistumalla erilaisiin hankkeisiin ja kansalaistoimintaan.

Ohjelmassa etusijalla ovat hankkeet, jotka tarjoavat mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja nuorten kansalaistoimintaan. Nuorisoalalla toiminta perustuu Euroopan unionin nuorisostrategiaan. Lisäksi keskiössä on tietoisuuden ja ymmärryksen lisääminen Euroopan unionin asioista, EU:n yhteisistä arvoista sekä yhteisöllisyyden ja moninaisuuden periaatteista. Samalla halutaan edistää tunnetta Euroopan unioniin kuulumisesta.

Selvitykseen valittuja yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneita Erasmus+ KA2 -hankkeita on tarkasteltu tässä luvussa seuraavista näkökohdista:

- hankkeen painopisteet
- hankkeen tavoitteet
- käytetyt mittarit
- käytetyt menetelmät
- hankkeen tuotokset
- hankkeessa syntyneet Innovaatiot
- pysyvät käytännöt.

Erasmus+ KA2-hankkeissa saatuja kokemuksia yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen vaikutuksista selvitettiin tarkastelemalla seuraavia näkökohtia:

- Kuinka hyvin hankkeessa otettiin huomioon yhteiskunnallinen osallistuminen, yhteiset arvot ja kansalaisvaikuttaminen?
- Kuinka hyvin hankkeessa onnistuttiin lisäämään osallistujien tietoisuutta yhteiskunnallisesta osallistumisesta, yhteisistä arvoista ja kansalaisvaikuttamisesta?
- Kuinka hyvin hankkeen tulokset ja käytännöt ovat jääneet pysyväksi osaksi organisaatioiden ja yhteisöjen toimintaa yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi jatkossa?

**SELVITYKSESSÄ MUKANA OLLEET YHTEISKUNNALLISEEN OSALLISTUMISEEN,
YHTEISIIN ARVOIHIN JA KANSALAISVAIKUTTAMISEEN PAINOTTUNEET ERASMUS+ KA2
-YHTEISTYÖHANKKEET JA TARKASTELUNÄKÖKULMA**

Hanke	Sektor	Painopisteet	Tavoitteet	Mittarit	Menetelmät	Tuotokset	Innovaatiot	Pysyvät käytännöt
European Master on Active Ageing and Age Friendly Society Karelia	203							
Pro Youth Empowering youth workers and youth in the protection and prevention from honour violence	205							
Tools for Inclusive Education	203							
Designing and supporting inclusive practices in Higher Education	203							
SAVINGSCAPES: Fostering collaborative knowledge creation and civic engagement in the field of landscape governance	203							
Strengthening Inclusion of students with special needs through Positive Pedagogy	202							
Local and global approaches to livable lifestyles	229							
Creative minds - Service Designed Sustainable Startups	202							
Youth card evidence-based tool for improving youth work and activating	205							
Participation in Society through Classroom Activity and Cooperation	229							
Towards Inclusive eLearning: Improving Accessibility of eLearning in Higher Education from Universal Design for Learning perspective	203							
Raising Aspirations for Social Inclusion	203							
Empowering Residential Child Care through Interprofessional Training	203							
The Competent Learningprocess	219							
Education as a Constructor of Social and Cultural Sustainability for the 21 century	204							
Improving the Skills and Competencies in Self-Directed Support	204							
Kaleidoscope: supporting female migrant entrepreneurs	204							

KA 202 Ammatillisen koulutuksen strateginen kumppanuushanke

KA 203 Korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke

KA 204 Aikuiskoulutuksen strateginen kumppanuushanke

KA 205 Nuorisoalan strateginen kumppanuushanke

KA 219 Koulujen välinen strateginen kumppanuushanke

KA 229 Koulujen yhteistyöhanke

5. SAADUT KOKEMUKSET, POTENTIAALISET IDEAT JA INNOVATIIVISET KÄYTÄNNÖT

5.1 Kysely yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille hankkeiden innovatiivisista käytännöistä

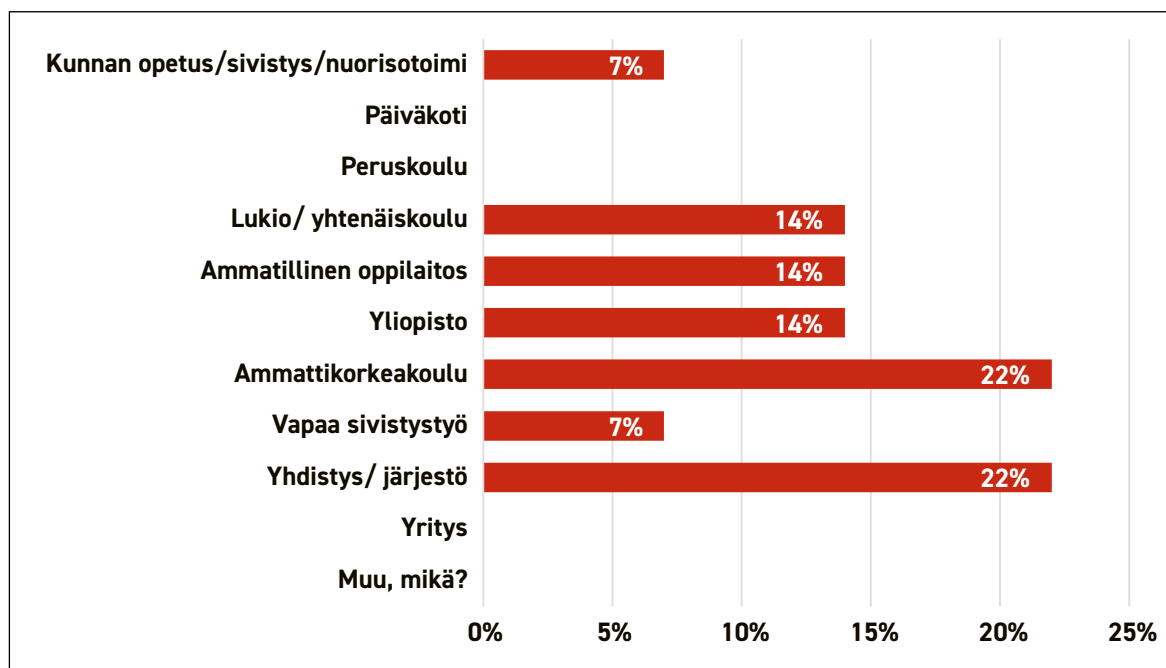
Selvityksen tarkoituksena oli kartoittaa jo päättäneiden, yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöiden kokemuksia ja näkemyksiä hankkeiden potentiaalisista ideoista sekä innovatiivisista käytännöistä. Selvityksen avulla voidaan innostaa hakijoita uudenlaisiin lähestymistapoihin. Selvitykseen valittujen yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille lähetettiin tammikuussa 2024 sähköinen kysely sekä ennakkokutsu huhtikuussa 2024 järjestettävään työpajapäivään.

Kysely lähetettiin yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden vuosina 2017–2021 alkaneiden, suomalaisten toimijoiden koordinoimien Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin vastuuhenkilöille suunnatussa työpajassa huhtikuussa. Kyselyn ja kevään työpajan tarkoitus oli tarjota hankkeiden vastuuhenkilöille tilaisuus jakaa kokemuksia ja innovatiivisia käytäntöjä, oppia parhaista käytännöistä sekä verkostoitua muiden vastaavien hankkeiden vastuuhenkilöiden kanssa. Työpajaan kutsuttiin myös digitaaliseen siirtymään painottuneiden vuosina 2017–2021 alkaneiden, suomalaisten toimijoiden koordinoimien Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöt.

Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille lähetettyyn sähköiseen kyselyyn vastasi 14 edunsaajaa. Seuraavassa yhteenvedossa esitellään selvitykseen liittyvään kyselyyn vastanneiden edunsaajien taustatiedot.

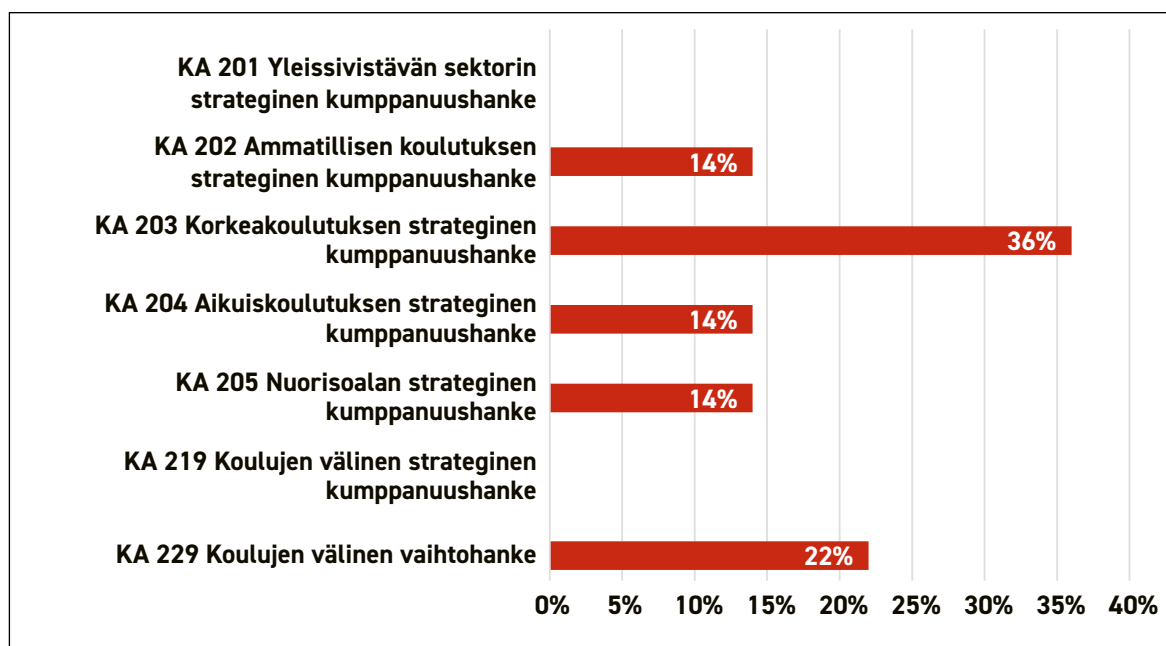
KYSELYYN VASTANNEIDEN EDUSTAMAT ORGANISAATIOTYYPIT

Vastaajien määrä 14

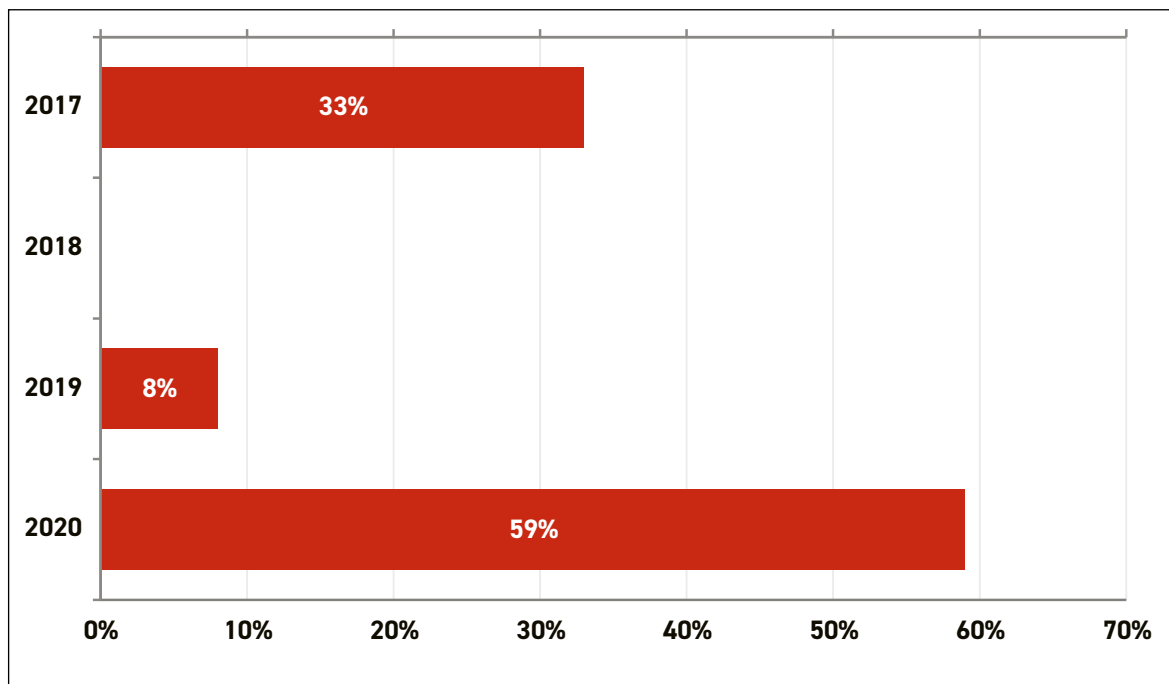
KYSELYYN VASTANNEIDEN ORGANISAATIOIDEN ERASMUS+ KA2 -HANKETYYPIT

Vastaajia 14

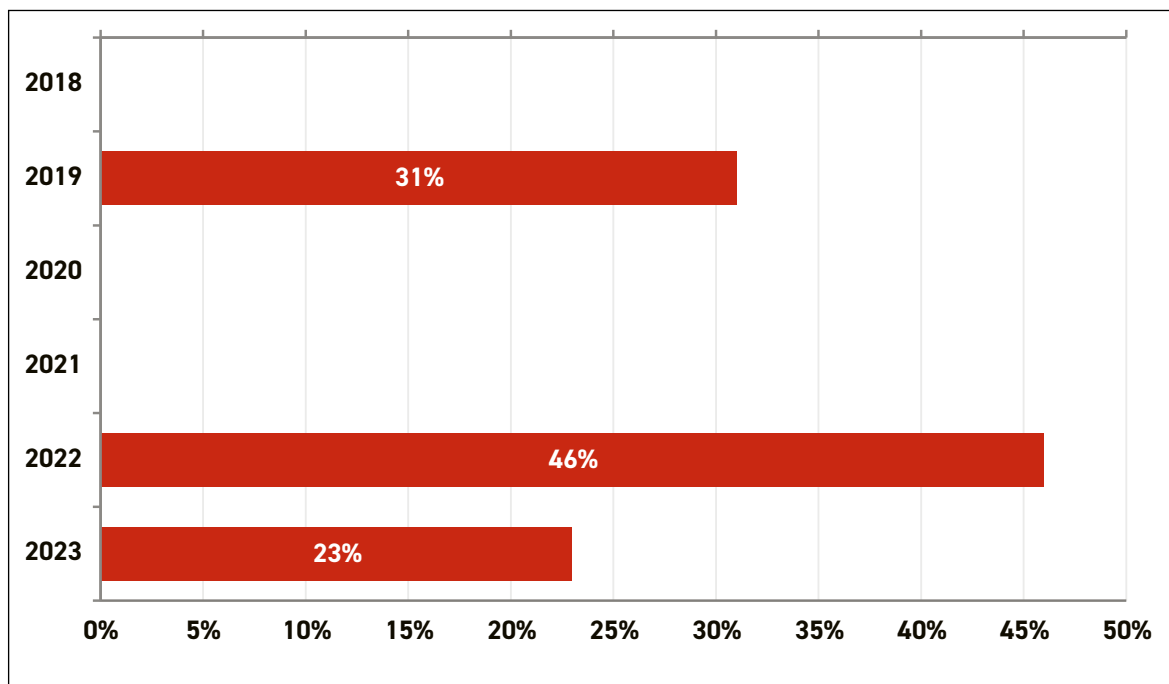
HANKKEEN ALKAMISVUOSI

Vastaajia 13

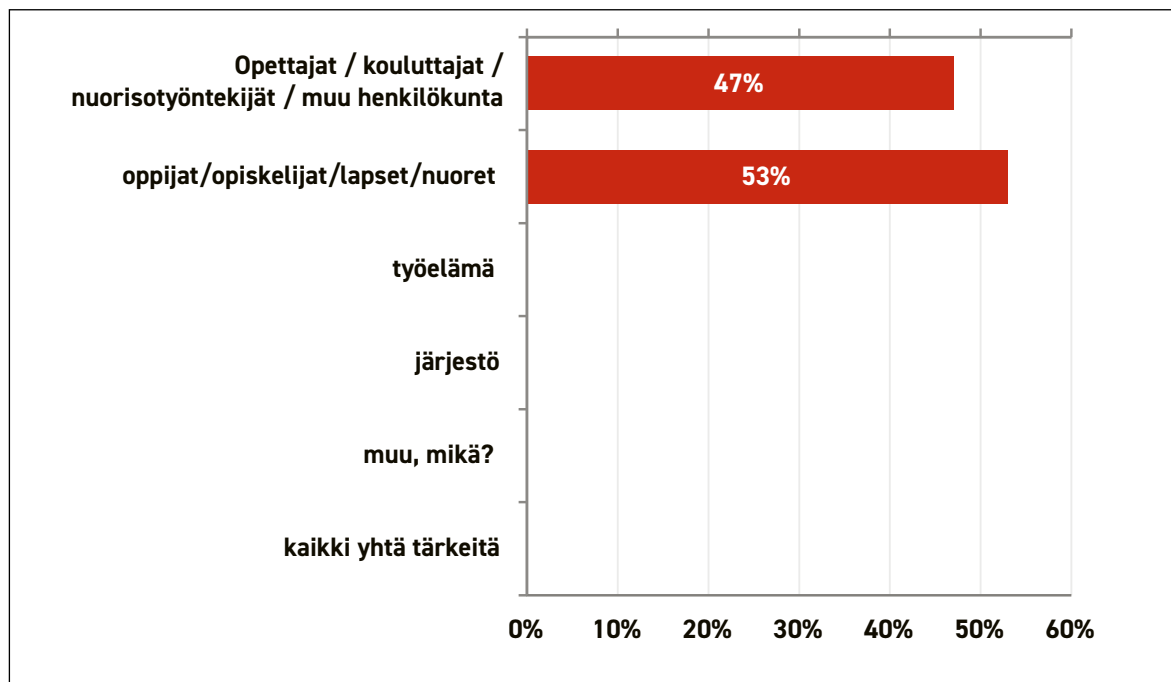
HANKKEEN PÄÄTTYMISVUOSI

Vastaajia 13

HANKKEEN KOHDERYHMÄ

Vastauksia 14

5.2 Kyselyn tulokset

Mihin tarpeeseen hankkeella pyrittiin vastaamaan?

Kyselyn perusteella hankkeiden tavoitteena oli antaa nuorille mahdollisuus oppia taitoja vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin, yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja ympäristönsuojeluun. Lisäksi haluttiin lisätä ymmärrystä eri maiden haasteista ja ratkaisumahdollisuuksista sekä kehittää monialaista osaamista ja digi- ja yhteistyötaitoja.

Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden avulla pyrittiin vastaamaan ikääntymisen tuomaan haasteeseen rakentamalla yhteinen koulutuskokonaisuus, joka tukee uusien taitojen ja osaamisen kehittämistä ikääntyvän väestön tarpeisiin. Hankkeissa toteutettiin nuorisotyötä tukeva digitaalinen työkalu, joka helpottaa nuorten ja nuorisotyötä tekevien organisaatioiden välistä tiedonvaihtoa ja palveluiden jakamista.

Opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamisen kehittämiseen tähtäävissä hankkeissa keskityttiin valmentamaan henkilöstöä työelämään ja lisäämään heidän tietoisuuttaan erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden ohjaamisesta ja tukemisesta. Lisäksi haluttiin kehittää inklusiivista opetusta taidepedagogiikassa ja lisätä tietoisuutta oppimisvaikeuksista korkea-asteen opetushenkilöstön keskuudessa. Hankkeiden avulla pyrittiin kehittämään uusia opetusmenetelmiä ja käytänteitä opiskelijoiden osallistumisen lisäämiseksi. Tavoitteena oli kehittää opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä valmentajien osaamista valmistamalla opiskelijoita työelämään ja lisäämään osaamista erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden opettamisessa ja ohjaamisessa.

Hankkeissa pyrittiin edistämään työelämän edustajien tietoisuutta ja osaamista erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden kanssa työskentelystä. Myös erityisen tuen opiskelijoille tarjottiin mahdollisuus

kansainväliseen vaihtokokemukseen. Hankkeissa nähtiin tarpeelliseksi kasvattaa osallistujien kulttuurisen moninaisuuden ymmärrystä ja vuorovaikutustaitoja sekä maailmankansalaisuuden taitoja osallistumalla kansainväliseen toimintaan. Lisäksi koettiin tärkeäksi keskustella oppijoiden kanssa osallisuudesta, moninaisuudesta, kestävästä kehityksestä, luovuudesta, hyvinvoinnista ja yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä. Hankkeissa tutkittiin eri oppilaitosten toimintatapoja ja pyrittiin oppimaan uusia käytänteitä positiivisen pedagogiikan toteuttamiseksi arjessa yhdessä muiden partnerien kanssa. Sektoreiden välinen yhteistyö tarjosi arvokkaita näkemyksiä sekä työelämästä että koulutuksen ja tutkimuksen saralta. Hankkeissa painotettiin oppimisvaikeuksien tunnistamisen tärkeyttä korkeakouluympäristössä ja pyrittiin lisäämään tietoisuutta oppimisvaikeuksista sekä niiden vaikutuksista korkea-asteen opetushenkilöstölle. Hankkeet keskittyivät opetuksen laadun ja saavutettavuuden parantamiseen monipuolisesti eri kohderyhmille. Hankkeissa pyrittiin edistämään yhteisiä arvoja, kuten kestävästä kehityksestä, sosiaalista osallisuutta ja monikulttuurisuutta, sekä tukemaan kansalaisvaikuttamista ja demokratian vahvistamista.

Mihin tarpeeseen hankkeella pyrittiin vastaamaan?	Hankkeen suunnitteluvaiheessa Fridays for future -kampanja, Extinction Rebellion ja vastaavat liikehännät olivat tehneet nuorten hädän ilmastonmuutoksesta ja luontokadosta näkyväksi. Halusimme antaa nuorille mahdollisuuden oppia taitoja vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin ja käyttäytymiseen sekä yhteiskunnalliseen päätöksen tekoon vahvistaen nuorten luottamusta demokratiaan. Monikansallisen hankkeen kautta voitiin lisätä ymmärrystä haasteiden ja ratkaisumahdollisuuksien yhtäläisyyksistä ja eroista eri maissa. Luonnollisesti hankkeen tavoitteita olivat myös kulttuurien välisenä toimijana ja vieraan kielen puhujana harjaantuminen, digi- ja yhteistyötaitojen kartuttaminen, EU-tietoisuuden ja myönteisyyden lisääminen sekä yleensä tietoisuuden lisääminen aihepiiristä.
	Hankkeessa haluttiin tehdä kansainvälinen ikäosaamisen maisteriohjelma, koska ikääntyvä väestö on kaikille kumppanimaille moniulotteinen haaste. Halusimme rakentaa yhteisen koulutuskokonaisuuden, joka osaltaan tukee haasteeseen vastaamista tuottamalla uudenlaisia taitoja ja monialaista osaamista.
	YOUTH CARD -projekti toteutti nuorisotyötä tukevan digitaalisen työkalun, joka auttaa tuomaan yhteen nuorisotyötä tekevät organisaatiot, jakamaan tietoa nuorille tarjolla olevista palveluista ja aktiviteeteista sekä keräämään tilastollista tietoa näiden palveluiden käytöstä.
	The topic was 21st century skills and we tried to discuss with the students' topics like sustainability, creativity, well-being and social entrepreneurship.
	Opetus- ja ohjaushenkilöstön ja valmentajien osaamisen kehittyminen, jossa lähtökohtana asiakkaiden/opiskelijoiden valmentaminen työelämään. Myös työelämän edustajien tietoisuuden ja osaamisen kehittäminen, kun kyseessä ovat erityistä tukea tarvitsevat henkilöt.
	Halusimme tutustua toistemme oppilaitoksiin – miten organisaatioissa toteutetaan positiivista pedagogiikkaa arjessa. Uusien käytänteiden oppimista yhdessä partnereiden kanssa. Halusimme myös mahdollistaa erityisen tuen opiskelijoille kansainvälisen vaihtokokemuksen – tämä oli uutta.
	Inklusiivisen opetuksen kehittämiseen taidepedagogiikassa. Hankkeemme kautta tutustuttiin partneriorganisaatioiden hyviin käytänteisiin ja pyrittiin kehittämään opettajien ja organisaatioiden ammattitaitoa erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden opettamisessa. Meillä oli vahva yhteistyö yliopistojen ja musiikkikoulujen välillä, joten saimme hyvin näkemyksiä sekä työelämästä että koulutuksen ja tutkimuksen parista.
	Erilaisia oppimisen vaikeuksia tunnistetaan koko väestössä yhä enemmän, mutta korkeakoulussa niistä puhutaan vain vähän. Hankkeella pyrittiin lisäämään tietoa oppimisvaikeuksista ja niiden vaikutuksista korkeakouluopiskeluun erityisesti korkea-asteen opetushenkilöstölle.

Millaista yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen liittyvää osaamista hankkeen aikana tavoiteltiin?

Yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneissa Erasmus+ -yhteistyöhankkeissa pyrittiin kehittämään monipuolisia taitoja ja osaamista yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Nuorille haluttiin tarjota taitoja vaikuttaa päätöksentekoprosesseihin sekä omassa oppilaitoksessaan että laajemmin yhteiskunnassa, erityisesti hyödyntämällä sosiaalista mediaa. Hankkeissa pyrittiin myös tukemaan ikääntyvien osallistumismahdollisuuksia ja vahvistamaan heidän rooliaan yhteiskunnassa.

Monimuotoisuuden työkalupakin luominen työelämälle sekä valmennusosaamisen kehittäminen olivat keskeisiä osa-alueita hankkeissa. Näiden avulla haluttiin edistää inklusiivisuutta eri ryhmien

välillä ja tukea erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden osallisuutta ja kansainvälistä osallistumista. Kumppaniorganisaatiot vaihtoivat parhaita käytäntöjään ja kehittivät inklusiota opetuksen suunnittelussa ja käytännön opetuksessa. Lisäksi hankkeissa korostettiin oppimisvaikeuksien tunnistamisen ja ymmärtämisen tärkeyttä.

Tavoitteena oli kehittää opetusta niin, että se ottaisi huomioon erilaiset oppijat opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Tämä loi opiskelijoille enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa omaan opiskeluunsa ja tehdä siitä henkilökohtaisesti mielekkäämpää. Hankkeissa selvitettiin mahdollisia tutkimustarpeita ja jatkotoimenpiteitä.

Hankkeiden tavoitteiden asettamiseen osallistuivat kumppaniorganisaatioiden edustajien lisäksi kansalaisjärjestöt, yritykset sekä muut sidosryhmät, joilla oli aiheeseen liittyvää erityisosaamista. Hankkeissa painotettiin tasa-arvoa ja yksilöllistämistä huomioimalla erityistarpeita, valitsemalla ja ottamalla mukaan erityisesti oppilaita, joilla on haasteita, erilainen kulttuurinen, etninen tai sosio-ekonominen tausta. Hankkeissa tavoiteltiin kansainvälistymisen tasa-arvoa, koska kansainväliseen toimintaan osallistuminen kasvattaa opiskelijoiden kulttuurisen moninaisuuden ymmärrystä ja vuorovaikutustaitoja. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen, yhteiset arvot ja kansalaisvaikuttaminen olivat painottuneina erityisesti hyvinvointiin liittyvissä teemoissa ja sosiaalisessa yrittäjyydessä. Hankkeiden kautta kumppaniorganisaatiot tutustuivat toistensa parhaisiin käytäntöihin sekä syvensivät ja kehittivät omia inklusiivisia prosessejaan.

Hankkeissa kartoitettiin teemaan liittyvien jatkotutkimusten tarpeita ja pohdittiin mahdollisia jatkohankkeita. Osallistujat kehittivät yhteiskunnallisia yrittäjyysideoita tukemaan inklusiivisuutta eri yhteiskunnan tasoilla. Yhteistyötä työelämän kanssa edistettiin ja ohjaushenkilöstöä koulutettiin valmennusosaamisen lisäämiseksi. Hankkeissa korostettiin erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kansainvälistä osallisuutta ottamalla huomioon erilaiset erityistarpeet, kuten fyysiset, psyykkiset ja kulttuuriset erot.

Hankkeissa panostettiin myös opetushenkilöstön osaamisen kehittämiseen ja inklusiivisen opetuksen edistämiseen eri aloilla, kuten taidepedagogiikassa. Tavoitteena oli kehittää opetustoimintaa niin, että se huomioisi erilaisten oppijoiden tarpeet ja tukisi heidän opiskeluaan ja osallistumistaan yhteisöön. Pyrkimyksenä oli lisätä ymmärrystä yhteisistä arvoista, edistää osallisuutta ja tasa-arvoa eri ryhmien välillä sekä tukea vaikuttamistaitojen ja kansalaisvaikuttamisen kehittymistä eri tasoilla yhteiskunnassa.

Hankkeen aktiviteettien avulla harjoiteltiin monenlaisia vaikuttamisen taitoja ja välillisesti lisättiin tietoisuutta omista ja yhteisistä arvoista. Tavoitteena oli antaa nuorille taitoja vaikuttaa päätöksentekoprosesseihin omassa koulussaan, kunnassaan ja laajemmin maailmalla (tämä erityisesti somen kautta).

Hankkeen toteutukseen osallistettiin laajasti eri ryhmiä: ikääntyvien parissa toimivia ammattilaisia eri aloilla, ikääntyviä ihmisiä eri seuduilla, koulutusorganisaatioita, joiden ohjelmissa jollain tapaa käsitellään ikääntymiseen liittyviä kysymyksiä, sekä hallinnon ja politiikan toimijoita, jotka vaikuttavat yhteiskunnan rakenteisiin ja kansalliseen politiikkaan. Halusimme osaltamme tukea myönteisen käsityksen rakentamista ikääntyvistä sekä vahvistaa heidän osallistumismahdollisuuksiaan, halukkuuttaan ja kuuluvuttaan yhteiskunnassa.

Projektin päättyessä jokaisella osallistuvalla alueella tai organisaatiolla on parempi näyttöön pohjautuva ymmärrys tarjonnastaan nuorille sekä järjestettyjen aktiviteettien todellisesta vaikutuksesta. Yhtenä projektin tuotoksen tavoitteena oli saada nuorten kanssa työskentelevät organisaatiot mahdollisimman laajasti Nuorisokortti-ekosysteemin piiriin (Nuoret – nuorisotyöntekijät – järjestöt). Jokaisella nuorella olisi mahdollisimman kattavat tiedot siitä, mitä toimintaa alueella järjestetään ja miten siihen pääsee osallistumaan.

This was part of every topic. First, we tried to be as inclusive as possible when selecting the students participating on the project, so we tried to select and include also students with challenges and also students with different cultural and ethnic background as well as students from lower socio-economic families. Inclusion was part of every topic, with a special accent in topic like well-being but also in social entrepreneurship. Students e.g., developed some social entrepreneurial ideas that would support inclusive processes on various levels of society

Hankkeessa muotoiltiin monimuotoisuuden työkalupakki työelämälle.

Työkalupakkaa voi tietenkin hyödyntää myös muiden ryhmien kanssa työskentelyssä tai yhteistyössä.

Valmennusosaamiseen tehtiin myös käsikirja, jossa on kattavasti teoriaa, menetelmiä ja konkreettisia harjoituksia sekä ohjeet niiden käytöstä.

Ohjaushenkilöstöä myös koulutettiin hankkeen aikana, joten valmennusosaaminen karttui.

Kansainvälinen osallisuus erityisen tuen opiskelijoilla.

Inclusive Pedagogy in Arts – Europe -hankkeemme tavoitteena oli edistää tasa-arvoa ja erilaisten oppijoiden osallisuutta musiikin opetuksessa. Erilaisten erityistarpeiden esim. fyysisten ja psyykkisten asioiden huomioiminen, kehitysvammaisten, maahanmuuttajien ja monikulttuurisen taustan jne. tarpeiden huomioiminen opetuksessa. Hankkeen kautta kumppaniorganisaatiot tutustuivat toistensa parhaisiin käytäntöihin sekä syvensivät ja kehittivät omia inklusiivisen taidepedagogiikan prosesseja mm. opetussuunnitelmatyössä ja käytännön opetustyössä. Hankkeessa selvitettiin myös alan tutkimuksen tarpeita ja mietittiin edellytyksiä jatkohankkeelle.

Vaikka oppimisen vaikeudet ovat yleisiä, ne vaikuttavat usein opintomenestykseen ja opinnoissa mukana pysymiseen. Ne saattavat marginalisoida opiskelijoita myös heidän vertaisryhmässään. Parantamalla korkeakouluyhteisön ymmärrystä oppimisvaikeuksista haluttiin kehittää erityisesti opetustoimintaa niin, että se huomioisi erilaiset oppijat opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Tämä loisi opiskelijoille enemmän valinnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksia – opinnoista voisi tehdä oman näköisiä.

Mitkä tahot osallistuivat hankkeen suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen? Millä konkreettisilla keinoilla yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista edistettiin?

Yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista edistettiin laatimalla yhteistyössä työkalupakkeja ja esittelemällä hankkeen tuloksia laajasti sidosryhmille. Valmistetusta materiaalista pyydettiin palautetta ja kehittämisideoita työkalupakin edelleen kehittämiseksi. Erityisen tuen tarpeessa oleville oppijoille järjestettiin vaihtojen aikana työpajoja osallisuuden ja moninaisuuden teemoista. Hankkeissa suunniteltiin ja järjestettiin täydennyskoulutusta opetushenkilöstölle. Koulutusten suunnittelun ja toteutuksen apuna ja tukena käytettiin asiantuntijoita. Hankkeiden aikana tutustuttiin partneriorganisaatioiden toimintaan ja hyviin käytänteisiin. Keskiössä olivat erityisen tuen oppijat ja inklusiivinen lähestymistapa. Hyviä käytänteitä pyrittiin tuomaan opetukseen ja opetussuunnitelmatyöhön omiin oppilaitoksiin. Hankkeiden aikana julkaistiin artikkeleita ja tehtiin aktiivista verkostoyhteistyötä. Hankkeissa olivat läsnä tutkimus ja teoria sekä käytännön tekeminen. Hankkeiden järjestämistä koulutuksista ja työpajoista tiedotettiin laajalti ja pyrittiin tavoittamaan myös päättäviä tahoja. Hankkeiden aikana tutustuttiin jokaisen partneriorganisaation toimintaan keskittyen erityistä tukea tarvitseviin oppijoihin ja inklusiiviseen pedagogiikkaan.

Näitä tavoitteita harjoiteltiin erityisesti seuraavien aktiviteettien avulla: selvitys koulun kestävästä käytänteistä, infografiikka ekomerkeistä (posterinäyttelyt kouluissa), muotinäytös käytettyjen vaatteiden liikkeiden tarjonnasta (video somessa), video, podcast, poster, mielipidekirjoitus, kuvallinen mielenosoitus someen, kuvakollaasi (näyttely koulun tiloissa). Kahta ensimmäistä lukuun ottamatta kaikki harjoitukset tehtiin monikansallisissa ryhmissä. Ensimmäinen oli ainoa, joka tehtiin vain omassa maassa. Kaikki muut tehtiin hybridinä eli osa osallistujista työsti samaa tiedostoa netin välityksellä etänä, usein myös samaan aikaan. Lisäksi muutamassa maassa istutettiin puita tai pensaita koulun tontille, osallistuttiin ilmastomarssille ja järjestettiin vaatteiden vaihtotempaus omassa koulussa.

Yhteisillä työpajoilla ja tapahtumilla, fokusryhmähaastatteluilla, uutiskirjeillä ja julkaisuilla. Kirjoitimme myös blogia ja osallistuimme useaan teemaa käsittelevään konferenssiin. Halusimme herättää keskustelua ja osallisuutta mahdollisimman monella tavalla.

Alueelliset Nuorisokortti-työpajat. Työpajojen kohderyhminä olivat erityisesti alueella nuorten kanssa ja nuorisotyön parissa toimivat organisaatiot. Nuorten vaikuttajaryhmä esim. Joensuun nuorisovaltuusto. Nuoret olivat mukana kehittämässä nuorisokorttia. Tämän jälkeen nuoret järjestivät tapahtuman, jossa nuorisokortin toimivuutta kokeiltiin käytännössä.

As mentioned before, it was by selection process of which participants were selected and with the themes and topics as well (see answer to previous question for details)

Työkalupakki, jota on levitetty ja hyödynnetty muissakin koulutuksissa. Keskustelua ja työkalupakkia esiteltiin LTT-tapahtumassa (työnantajat, heikossa asemassa olevat, ohjaushenkilöstö ja projektityöntekijät, esihenkilöt) sekä Multiplier-tapahtumissa (työnantajat, alan ammattilaiset ja opiskelijat). Pyydettiin palautetta ja muokattiin vielä lopputulosta.

Suunnitelmassa oli kolme 4 päivän pituista ohjelmaa erilaisia positiivisia työpajoja/yksi viikko kussakin partneriorganisaatiossa, johon pääsivät mukaan erityisen tuen opiskelijat (3 kustakin maasta)

Tutustuimme hankkeen aikana jokaisen partneriorganisaatiomme toimintaan. Keräsimme aktiivisesti hyviä käytänteitä ja pyrimme tuomaan niitä opetuksen ja opetussuunnitelmatyön tasolle omissa oppilaitoksissamme. Hankkeen aikana julkaistiin artikkeleita, ja teimme aktiivisesti yhteistyötä verkostoituaiksemme Euroopan laajuisesti. Hankkeen aikana toiminnassa olivat läsnä tutkimus ja teoria inklusiivisesta taidekasvatuksesta sekä käytännön tekeminen. Hankkeen seminaareista ja workshoppeista tiedottaminen oli laajaa, ja pyrimme tavoittamaan sillä myös päättäviä tahoja.

Hankkeessa luotiin täydennyskoulutus korkeakoulujen opetushenkilöstölle ja koulutusta pilotoitiin hankkeen aikana. Mukana oli kokemusasiantuntija. Pilotti sitoutti ja innosti osallistujia sekä korosti aiheen ajankohtaisuutta. Vuorovaikutuksen kautta teoriaksi koottu muuttui todeksi ja koskettavaksi. Myös hanketuotosten levitystilaisuudet resonivat hyvin kohdeyleisössä; Espanjassa tuotosten ympärille suunnitellaan yliopistokursseja.

Mikä oli niistä mielestäsi merkittävin tai innovatiivisin keino?

Merkittävimmiksi keinoiksi nimettiin yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen tuominen esiin osana yleisiä prosesseja, käyttäjälähtöisyys, palautteen kerääminen eri kohderyhmiltä ja heidän kuulemisensa sekä palautteen hyödyntäminen. Kyselyssä tuotiin esiin, että erilaisilla oppijoilla tulee olla samanlaiset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan toimintaan inklusion edistämiseksi. Kun he saavat samat mahdollisuudet, toimintaan osallistuminen on heille erittäin merkittävää. Tärkeänä keinona nähtiin osallistuminen kansainvälisiin seminaareihin sekä hankkeen näkyvyyden laaja markkinointi ja tiedottaminen. Koko organisaation osallistaminen hanketoimintaan ja kotikansainvälistyminen nähtiin keskeisenä menestystekijänä.

Merkittävien tai innovatiivisten keino.	Työpajakokonaisuus, jossa opiskelijat valitsivat itse haluamansa vaikuttamisen kanavan (podcast, poster, mielipideteksti, somemielenosoitus tai kollaasi) ja pyrkivät sen keinoin vaikuttamaan ihmisten mielipiteisiin luontokadosta.
	Onnistuminen perustui ennen kaikkea siihen, että käytimme monipuolisesti eri menetelmiä ja etenimme tiedonhaussa ja osallisuuden rakentamisessa systemaattisesti. Sanoisin siis, että suunnitteluprosessi ja sen toteuttaminen olivat keskeisiä.
	Nuorisovaltuusto halusi järjestää nuorille tapahtuman, jossa nuoret pääsivät vaikuttamaan tilaisuuden lopputulokseen. Vaikuttaminen tapahtui äänestämällä käyttäen Youth Card -applikaatiota ja -sivustoa. Näin nuorisokortti kokosi nuoria yhteisen asian äärelle. Nuorisovaltuusto järjesti musiikkikilpailun, jonka voittaja pääsi esiintymään konserttiin. Työskentely tapahtui Discord VoIP -sovelluksessa sekä yhteisissä tapaamisissa.
	I would say for sure that they are equally important. Selecting the students that are in disadvantage for one reason or other is important. They have to be able to get the same chances and many times this is more significant for them than for the other students. To take these topics into discussion and show them in connection to other topics that we dealt with during the scope of this project shows that inclusion can, is and should be part of the general processes for the 21st century skills
	Palautteen kerääminen eri kohderyhmiltä (ja heidän kuulemisensa) ja sen hyödyntäminen lopputuotteen muotoilussa. Prosessi eteni käyttäjälähtöisen muotoiluprosessin mukaisesti.
	Kaikki tapaamiset olivat erilaisesta positiivisen pedagogiikan teemasta, joten en osaa sanoa innovatiivisinta. Teimme myös online-yhteistyötä koronan aikana. Tapahtumiin osallistuivat myös muut oppilaitosten opiskelijat ja henkilökunta monella tavalla, kun oma oppilaitos oli järjestämisvastuussa. Eli kotikansainvälisyys toteutui myös hienosti. Lisäksi erityisen tuen opiskelijoiden tukihenkilöt olivat aina valmistuvia nuoris- ja yhteisöohjaaja ja/tai lähihoitajaopiskelijoita, joiden opintoja oli tämä tukihenkilömatka. Merkittävin osallisuutta edistänyt tekijä tässä hankkeessa oli laaja ja erittäin hyvin onnistunut tiedottaminen/markkinointi. Saimme hankkeelle Euroopan laajuista näkyvyyttä.

Kuvailisitko lyhyesti hankkeessa käytetyn menetelmän tai idean ja siihen liittyvän kehitysprosessin?

Hankkeissa käytettyjen menetelmien ja ideoiden kehitysprosessista jaettiin tietoa kaikille kumppaneille, ja tärkeimmistä aloista keskusteltiin, minkä jälkeen kumppanit ehdottivat ja valitsivat teemat, jotka kokivat tärkeiksi ja joista heillä oli mielestään eniten annettavaa. Kehitysprosessin taustaksi toteutettiin tarvekartoitus, jonka pohjalta teemat valittiin. Teemat integroituivat hankkeen tuotoksiin. Hankkeiden kehittämisprosessi lähti osallistujien tarpeista ja oli käyttäjälähtöinen. Opiskelijoille järjestettiin työpajoja, muotoiluprosesseja ja inklusiivista taidekasvatusta. Heille esiteltiin uusia käsitteitä, jotka avasivat heille uusia mahdollisuuksia, ja he ymmärsivät, että joskus hyvästä ideasta löytyy ratkaisu tehdä maailmasta parempi paikka. Työpajatoiminta tuki osallistujien luovuutta ja sai heidät pohtimaan kohdattuja haasteita. Toimintaan liittyi sekä teoriaa että vahvasti myös toiminnallisia elementtejä, jotka koetusti vaikuttavat myös tunnetasolla. Hankkeissa tunnistettiin kansainvälisen yhteistyön merkitys ja eri maiden kumppaneiden erilaiset osaamiset ja tarpeet. Tarvekartoitus auttoi valitsemaan hankkeille sopivat teemat, jotka olivat mukana hankkeen ajan ja osoittautuivat toimiviksi.

Jokaiseen työpajaan osallistui nuoria jokaisesta hankekoulusta, osa paikan päällä, osa netin välityksellä koronarajoitusten vuoksi. Tehtävänannon olivat muotoilleet opettajat, nuoret toimivat pajoissaan itseohjautuvasti ryhmänä. Opettajat olivat tukena taustalla niin netissä kuin luokahuoneissakin. Opiskelijoilla oli tukeaan tarkistustista ja muuta materiaalia, jonka avulla he pystyivät ilmaisemaan viestinsä mahdollisimman tehokkaasti. Työpajakokonaisuus oli viimeinen koko projektissa, joten heille oli jo kertynyt paljon tietoa ja henkilökohtaisia kokemuksia ilmastonmuutoksesta ja luontokadosta. Työpajassa nuoret muotoilivat yhdessä oman viestinsä ja käyttäen yhdessä valittua tekniikka tuottivat tehokkaan viestin podcastina, kollaasina, posterina, somemielienosoituksena tai mielipidekirjoituksena. Some-mielenosoitus tarkoitti sitä, että nuoret tuottivat kuvia, joissa eläimet ja he itse osoittivat mieltään plakaatein ja bannerein luontokatoa vastaan. Kuvat ja muut tuotokset julkaistiin koulujen somekanavilla ja nettisivuilla (mikäli mahdollista) ja ainakin projektin Twinspacessa. Työpajaa työstiin kahtena eri päivänä noin kolme tuntia kerrallaan.

Idea yhteisestä kansainvälisestä koulutuksesta syntyi jo vuotta aiemmin kahden kumppanin tapaamisessa. Siitä lähdimme kehittämään ajatusta ja päädyimme kokoamaan konsortion ja hakemaan rahoitusta. Alusta asti suunnittelu perustui hyvin tiiviiseen yhteistyöhön ja kaikkien osallistumiseen. Meillä oli jaettu työtila, jaetut dokumentit ja avoin prosessi, jota myös arvioitiin ja parannettiin matkan varrella. Lisäksi meillä oli toteutukseen liitetty tiivis laadunarviointiprosessi, johon sisältyi myös ryhmäreflektio keskustellen TPM-kokousten yhteydessä. Näiden pohjalta koottiin onnistumiset ja kehittämiskohteet, joiden toteutumista sitten seurattiin.

Nuorisovaltuusto järjesti artistikilpailun ja suunnitteli mainokset sekä nettisivuston, jossa ilmoitettiin kilpailun säännöt ja toimintaohjeet. Lisäksi nuorisovaltuusto julkaisi sosiaalisen median päivityksiä. Kilpailuun ilmoittautui yhteensä 11 bändiä ja artistia, joista valittiin 5 finaaliin. Esiintymiset tallennettiin kokonaisuudessaan ja jokainen artisti sai valita yhden kappaleen, jonka perusteella heitä voitiin äänestää. Äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi ja Youth Card -applikaation lataamista varten nuorisovaltuusto päätti lisäksi järjestää kilpailun kaikkien äänestäjien kesken. Kilpailussa oli palkinto, joka arvottiin kaikkien applikaation kautta äänestäneiden kesken.

The process was shared in fair amount with all partners and the main areas were discussed and then partners suggested ones that they felt the most comfortable with, as well as the ones where they felt they have the most to offer. For us, it was the social entrepreneurship, because we felt it is an important topic to handle, it was a new concept for many of the students and it opened a new world of possibilities for them during the workshop where they realized that sometimes it is an easy way from a good idea to making the world a little bit better place. We also believe this has supported their creativity and made them think about the challenges we face in the current times. It was also interesting to see how students from different countries worked towards the one common solution, having each a different starting point (based on where they were from).

Prosessi eteni käyttäjälähtöisen muotoiluprosessin mukaisesti, mikä soveltui erinomaisesti projektin kehitysprosessiin.

Vuosien saatossa on ollut nähtävissä, että tietoisuuden ja koulutuksen lisääminen inklusiivisen taidepedagogiikan ympärillä on tarpeellista. Kontaktien kautta oli nähty tarve sekä kansalliselle että kansainväliselle keskustelulle, kehittämistyölle ja koulutukselle. Kansainvälisen ja kaksitasoisen yhteistyön myötä etsittiin parhaita käytänteitä edistää inklusiivista opetusta ja toimintakulttuuria. Hankkeen partnereilla oli sama tahtotila (inklusiio), mutta keskenään erilaista osaamista.

Ohjelman taustaksi toteutettiin tarvekartoitus, jonka pohjalta teemat valittiin. Teemat läpileikkasivat kaikki sen jälkeen tuotetut hanketuotokset, ja ne osoittautuivat kestäviksi koekäytössä. Koulutukseen liittyä teoriaa ja se vahvasti myös toiminnallisia elementtejä, jotka koetusti vaikuttavat myös tunnetasolla.

Miten hankkeissa on huomioitu heikommassa asemassa olevat?

Opettajien tuki oli mukana kaikissa aktiviteeteissa, mikä tuki kunnioittavan vuorovaikutuksen ja turvallisen tilan periaatteiden toteutumista. Tämä oli erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon, että monet heikommassa asemassa olevat henkilöt voivat tarvita lisätukea osallistuessaan hankkeisiin. Opiskelijoiden moninaisuutta huomioitiin tarjoamalla aktiviteetteihin erilaisia toteutusvaihtoehtoja. Tämä mahdollisti sen, että erilaiset oppijat ja taustat voivat osallistua toimintaan omien tarpeidensa mukaisesti. Erityisen tuen opiskelijoille tarjottiin mahdollisuus osallistua ulkomaan vaihtojaksolle ja osallistua aktiivisesti omassa oppilaitoksessaan osana opintoja heidän osallisuutensa ja mahdollisuuksiensa lisäämiseksi. Hankkeiden avulla pyrittiin lisäämään tietoisuutta oppimisen vaikeuksista ja niiden vaikutuksista, mikä auttaa hälventämään stigmaa ja lisäämään ymmärrystä erilaisista oppimistarpeista.

Hankkeissa voimaannutettiin ja tuettiin ikääntyneitä ja pyrittiin vaikuttamaan siihen, miten ikääntyviä osataan ja halutaan paremmin huomioida ja tukea yhteiskunnassa, koska ikääntyvät ihmiset ovat usein muita ryhmiä hauraammassa asemassa.

Hankkeen liikkuvuudet ja muut toiminnot pystyttiin toteuttamaan pääosin Erasmus-hanketuella. Opiskelijoiden omaa rahoitusta ei tarvittu. Opettajien tuki oli mukana kaikissa aktiviteeteissa, niin netissä kuin kasvotusten tehtävissä. Tällöin pystyttiin tukemaan myös kunnioittavan vuorovaikutuksen ja turvallisen tilan periaatteiden toteutumista. Opiskelijoiden moninaisuutta huomioitiin myös tarjoamalla erilaisia toteutusvaihtoehtoja aktiviteetteihin.

Ikääntyvät ihmiset ovat usein muita ryhmiä hauraammassa asemassa. Pyrimme vaikuttamaan nimenomaan siihen, miten heitä osataan ja halutaan paremmin huomioida ja tukea sekä nyt että tulevaisuudessa, kun koulutuksemme käynnistyy. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on nimenomaan ollut ikäihmisten voimaannuttaminen ja tukeminen, ja sen vahvistaminen, että he kokisivat itsensä arvokkaaksi osaksi yhteiskuntaa.

We were trying to be fair and select students with various forms of challenges and disadvantages.

Hankkeen sekundäärinen kohderyhmä on heikommassa asemassa olevat. Kaikki kumppaniorganisaatiot tekevät työtä tämän kohderyhmän kanssa, joten heikommassa asemassa olevat huomioitiin kaikessa toiminnassa. Tämän kohderyhmän edustajia oli mukana LTT-tapahtumassa.

Erityisen tuen opiskelijat pääsivät osallistumaan ulkomaan vaihtojaksolle sekä aktiivisesti oman oppilaitoksensa toimintaan – osana opintoja.

Hankkeen tuotosten on tarkoitus viime kädessä palvella korkeakouluopiskelijoita, joilla on oppimisen vaikeuksia. Tietoisuus auttaa hälventämään stigmaa.

Millaisia yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen liittyviä menetelmiä, käytännön sovelluksia tai osaamista hankkeen avulla kehitettiin?

Erasmus+ -hankkeissa kehitettiin monipuolisia, konkreettisia menetelmiä, käytännön sovelluksia ja osaamista, jotka edistivät yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista. Nuorille tarjottiin mahdollisuus osallistua vaikuttamisen työpajaan, joka hyödynsi koulussa annettua yhteiskuntaopin ja äidinkielen osaamista. Tämä antoi nuorille mahdollisuuden soveltaa oppimaansa yhteistyössä eri kansallisuuksia edustavien vertaisten kanssa, mikä edisti samalla kansalaisvaikuttamista ja yhteisten arvojen ymmärrystä. Hanketoiminnan aikana suunniteltiin ja laadittiin maisteriohjelma, joka tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden syventää osaamistaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa ja kansalaisvaikuttamisessa edistämällä akateemista ja käytännön osaamista painopisteenä. Nuorisokortti-mobiilisovellus tarjosi nuorille kätevän tavan löytää ja osallistua erilaisiin toimintoihin, esittää etuja ja antaa palautetta sekä edisti nuorten aktiivista osallistumista yhteiskuntaan ja vahvisti heidän digitaalisia taitojaan.

Osallistujat loivat hankkeiden aikana kestäviä suhteita ja verkostoja eri maiden edustajien kanssa. Luodut suhteet ja verkostot edistävät kulttuurien välistä ymmärrystä ja kansainvälistymistä. Hankkeissa keskityttiin positiivisen pedagogiikan käyttöön ja parannettiin kouluyhteisön arkea sekä vahvistettiin oppimisympäristön myönteistä ilmapiiriä ja oppimistuloksia.

Opettajia rohkaistiin kehittämään omaa pedagogiikkaansa ja hyödyntämään erilaisia pedagogisia menetelmiä, kuten työpajoja, keskusteluja ja käsikirjoja, jotka tarjoavat ohjeita monipuoliseen opetukseen ja oppimiseen. Hankkeissa kehitettiin osallistavia menetelmiä ja materiaaleja. Osallistujat ovat itsenäistyneet, avautuneet maailmalle, parantaneet kielitaitoaan sekä digitaalisia taitoja ja ihmissuhdetaitoja. Keskeistä on ollut laaja keskustelu ja sen tuoma usko omaan tekemiseen sekä arvopohjan vahvistuminen.

Vaikuttamisen työpaja hyödynsi koulussa annettavaa yhteiskuntaopin ja äidinkielen osaamista ja tarjosi nuorille mahdollisuuden soveltaa sitä yhteistyössä eri kansalaisuuksia edustavien vertaisten kanssa.

Suunnittelimme ja laadimme kokonaisen maisteriohjelman, joka on nyt sopimusvaiheessa ja käynnistymässä syksyllä 2025 viiden kumppanin yhteistyönä.

Youth Card (Nuorisokortti) –mobiilisovellus, jonka käyttämistä moni nuori suosii mobiilioptimoidun verkkosivun sijaan älypuhelimella. Menetelmiä:

- toimintojen löytäminen
- toimintoihin osallistumisen kirjaaminen
- aktiivisten etujen esittäminen
- palautteen antaminen.

The students have gained for sure a deeper understanding of the issues that this project was dealing with, they created relationships and networks that will hopefully last for some time, they gained high level of independence, they opened up to the world, they gained and improved linguistic skills, digital skills, interpersonal skills and the list goes on and on.

Ei varsinaisesti uusia menetelmiä, mutta tuotokset löytyvät seuraavan linkin kautta:

<https://www.livesaatio.fi/hankkeet/create-future>

Tämä oli strateginen kumppanuushanke, jolloin keskiössä oli tutustuminen toistemme oppilaitoksiin ja positiivisen pedagogiikan käyttö arjessa.

Merkittävimpiä menetelmiä ovat varmasti olleet workshoppien tuomat kokemukset erilaisista pedagogisista mahdollisuuksista, joiden myötä opettajat ovat rohkaistuneet kehittämään omaa pedagogiikkaansa. Yhtä yksittäistä menetelmää tai käytännön sovellusta on vaikea nimetä. Keskeistä on ollut laaja keskustelu ja sen tuoma usko omaan tekemiseen. Arvopohjan vahvistuminen.

Hankkeessa tuotettiin osallistavia menetelmiä esittelevä käsikirja korkeakouluopetukseen.

Miten hankkeessa syntyynyttä osaamista, konkreettisia menetelmiä ja käytännön sovelluksia hyödynnettiin?

Osallistujat ovat saaneet tietoa ja voineet halutessaan soveltaa hankkeessa opittua omaan osaamiseensa, työhönsä ja tuleviin Erasmus-hankkeisiin. Esimerkkejä hyödyntämisestä ovat Youth Card -nuorisokortin käyttö nuorisopalveluissa sekä uuden European Master in Active and Healthy Ageing -ohjelman rakentaminen .

Opiskelijoille on järjestetty käytännön työpajoja, joissa on harjoiteltu käytännön taitoja, joita he tulevat tarvitsemaan tulevaisuudessa. Hankkeen tuloksia on myös hyödynnetty jatkohankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa, jolloin hankkeessa syntyynyttä osaamista on saatu siirrettyä käytännön opetustyöhön ja oppilaitosten kehittämiseen.

Hankkeissa syntyynyttä osaamista on hyödynnetty sekä opetuksen että opetussuunnitelmatyön kehittämisessä. On otettu käyttöön uusia opetusmenetelmiä, jotka on kirjattu oppilaitosten päivitettyihin opetussuunnitelmiin ja pedagogisiin linjauksiin.

Kaikki osallistuneet oppilaitokset saivat edustajiensa kautta tietoa osaamisesta, menetelmistä ja sovelluksista. He ovat voineet halutessaan hyödyntää toimintatapoja omassa opetuksessaan ja tulevissa Erasmus-hankkeissa.

Tulokset konkretisoituvat tuossa uudessa European Master in Active and Healthy Ageing -ohjelmassa. Siinä käytämme monipuolisesti hankkeen tuloksia, osaamista, sovelluksia ja menetelmiä.

Youth Card -nuorisokortti on jokapäiväisessä käytössä nuorisopalveluilla.

We can see on the final product of each LTT that the students have learned something. The main idea is to let them start thinking about some issues we brought up (sustainability, well-being etc.) and let them apply what they have learned for the future (hence the name of the project). One example, in Finland we had a workshop for the students on how to make a professional video CV - which is a practical skill they will for sure need to apply one day soon.

Hankkeessa syntyynyttä osaamista on hyödynnetty sekä käytännön opetustyössä että opetussuunnitelmatyössä. Hankkeen tulosten pohjalta rakentui myös jatkohanke.

Esimerkiksi omassa oppilaitoksessamme hankkeessa tutuksi tullut Universal Design for learning on innostanut kokeiluihin. Hankkeen tulokset on myös tuotu mukaan uusiin pedagogisiin linjauksiin.

Synnyttikö hanke uuden idean, jota mielestäsi voisi jatkokehittää? Jos, niin minkä?

Hankkeissa syntyi useita uusia jatkokehitysideoita, joita on suunniteltu kehitettävän tulevaisuudessa uusissa hankkeissa. Hankkeissa suunniteltiin tekoälyn hyödyntämisen huomioimista tulevaisuuden työskentelyssä sekä keskusteltiin sen haasteista. Uusia hankkeita hahmoteltiin monimuotoisuuden, yhteiskunnallisen osallistumisen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi opetuksessa opettajille suunnitellun työkalupakin avulla. Toteutettuun hanketoimintaan perustuen pohdittiin jatkohanketta, joka keskittyisi yhteisöjen osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseen taiteen avulla. Jatkohanke voisi keskittyä oppimisvaikeuksien esteiden poistamiseen ja niiden vaikutusten minimoimiseen toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen välillä, jotta kaikki opiskelijat voivat paremmin saavuttaa koulutustavoitteensa. Hanketoimijat mainitsivat joitakin jo käynnissä olevia tai suunnitteilla olevia hankkeita, kuten ilmastoystävällisen sote-alan kehittämisen, nuorisokortin jatkokehitystyön ja tekoälyn kehittämisen edistämisen.

Uusi idea, jota voisi jatkokehittää.

Kaksi liikkuvuusjaksoista oli hybridimalleja, joissa osa opiskelijoista osallistui aktiviteetteihin paikan päällä ja osa etänä. Opiskelijat onnistuivat haasteista huolimatta tuottamaan yhteisiä tuotoksia. Tämä voisi toimia jatkossa monenvälisissä hankkeissa tapaamisten yhtenä toimintatapana välillä rikastuttamassa toimintaa. Se on tosin hyvin raskasta, joten tehtävien laatua ja määrää on syytä tarkastella huolellisesti.

Kyllä synnytti, ja sitäkin jo toteutamme. Meillä on nyt menossa Erasmus-hanke, jossa kehitämme pieniä osaamiskokonaisuuksia ilmastokestävästä sote-alasta erityisesti ikääntyvien haasteet ja tarpeet huomioiden. Tässä meillä on kumppanina viisi samaa korkeakoulua, ammatillisia oppilaitoksia sekä yksityisiä ja julkisia sairaaloita. Teemme viidentoista pienen osaamiskokonaisuuden täydennyskoulutuspaketin teemaa monialaisesti lähestyen.

Nuorisokorttia tulee jatkokehittää.

Yes, we did discuss an idea for a project related to the AI and maybe we will work on it in the near future. We feel this could be very rewarding project that would show the benefits and what to be aware of when working with the AI.

Monimuotoisuuskoulutusta ja koulutusta monimuotoisuuden johtamiseen on kehitetty.

Hanketta on pyydetty mukaan laajempaan osallisuuden edistämiseen keskittyvään hankkeeseen. Siinä tulossa erilaisia tuotoksia, mm. tehdään tutkimus sekä työkalupakki opettajille.

Hankkeen pohjalta syntyi jatkohanke ALIISA (All In - International Inclusive Society in Arts). <https://aliisa.savonia.fi/>

Oppimisvaikeudet luovat esteitä kaikilla asteilla. Paljon käyttämätöntä potentiaalia lieene esimerkiksi toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen välillä siksi, että opiskelijoilla on yhtäältä käsitys itsestään heikkoina oppijoina ja toisaalta käsitys korkeakouluista saavuttamattomina.

Onko luotu pysyviä yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista tukevia toimintatapoja ja innovatiivisia käytäntöjä? Jos on, niin millaisia?

Hankkeiden jälkeen syntyneitä ideoita on sovellettu kansainvälisten opintojen opetussuunnitelmaan keskittyen hyvinvointiin ja yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen. Henkilöstö on osallistunut monimuotoisuuskoulutuksiin. Osallisuutta kehitetään ottamalla asiakkaat mukaan palveluiden suunnitteluun ja muotoiluun. Erityisen tuen opiskelijat ovat käynnistäneet sisäisen yrittäjyysohjelman oppilaitoksessa. Näitä ideoita halutaan syventää ja käsitellä yksityiskohtaisemmin opiskelijoiden kanssa. Partneriorganisaatioiden toimintatavat, johdon kouluttautuminen ja monimuotoisuuden johtaminen ovat jatkuvasti esillä. Hanketoimijat ovat arvioineet opetussuunnitelmiaan ja opetusten toteutusta sekä tarkistaneet opetussuunnitelmiaan ja opetuksen käytännön toteutusta. Yhteistyö hanketoimijoiden välillä on jatkunut hankkeiden jälkeen.

Pysyviä osallisuutta ja moninaisuutta tukevia toimintatapoja ja innovatiivisia käytäntöjä.	Yhdessä hankekoulussa puiden istuttaminen ja vaatteiden vaihtopäivät ovat jääneet osaksi koulun toimintakulttuuria.
	Maisterikoulutuksen voisi sanoa olevan varsin pysyvää yhteiskunnallista vaikuttamista.
	We have applied some of the ideas to the curriculum of our international studies courses, especially the well-being, digital CV and social entrepreneurship ideas that we will want to discuss in more details and dedicate some time with the students on.
	Näiden toimintatapojen pysyvyys on koko ajan agendalla organisaatiossamme. Johto kouluttautuu monimuotoisuuden johtamiseen parhaillaan. Osallisuutta kehitetään myös jatkuvasti ja asiakkaita otetaan yhä enemmän mukaan palveluiden suunnitteluun ja muotoiluprosesseja hyödynnetään käytännössä. Muotoilun menetelmät soveltuvat hyvin osallisuuden lisäämiseen.
	Kyllä oppilaitoksissa on luotu – esim. meillä Pukipuhdas-pesula kampuksessa – erityisen tuen opiskelijat opettajien ohjauksessa pyörittävät tätä osana kodinhuoltaja-puhtaanapito-opintoja. Meillä kauneushoitola kampuksella myös, joten pyyhkepyykinä tulee. Tämä siis ei ollut PICCIS-hankkeen tuoma idea, mutta tämä sama tiimi on innovatiivinen osallisuuteen liittyen ja kaikki vaikuttaa kaikkeen.
	Hankkeen myötä eri organisaatiot ovat tarkastelleet opetussuunnitelmiaan ja opetusten toteutusta.
	Yliopistoyhteistyö Espanjassa ja pedagoginen suunnittelu Suomessa.

Millaisia vaikutuksia hankkeella on ollut jokapäiväiseen työhön, osaamiseen ja ammatilliseen kehittymiseen?

Hankkeiden päättymisen jälkeen on otettu käyttöön uusia opetus- ja valmennusmenetelmiä, jotka ovat lisänneet monimuotoisuuden ymmärtämistä ja edistäneet positiivista pedagogiikkaa arjessa. Hankkeet ovat tukeneet henkilöstön ammatillista kehittymistä ja vahvistaneet oppilaitosten arvo-pohjaa. Kansainväliset etä-, lähi- ja hybridityöskentelyä yhdistelleet hankkeet ovat parantaneet digi-taitoja ja yhteistyövalmiuksia sekä lisänneet ymmärrystä erilaisista koulujen toimintamahdollisuuksista. Ikäosaamisesta on muodostunut strateginen osaamisen painopiste, joka tukee laajaa vaikut-tavuutta niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Nuorisokortin kehittäminen on tuonut lisäarvoa eri toimijoille, kuten julkishallinnolle, nuorisotyöntekijöille ja nuorille itselleen. Valmennusosaamisen menetelmät ovat lisääntyneet, samoin muotoiluprosessin hyödyntäminen projektien kehittämisessä. Monimuotoisuuden huomioiminen on kasvanut niin projektikumppaniorganisaatioissa kuin koulutuk-siin osallistuneidenkin keskuudessa. Hankkeet ovat lisänneet yhteiskunnallista osallistumista, vah-vistaneet yhteisiä arvoja ja edistäneet kansalaisvaikuttamista. Hankkeisiin osallistuneet ovat saa-neet uusia näkökulmia ja ymmärrystä siitä, miten pienillä toimenpiteillä voidaan helpottaa monien opiskelijoiden asemaa, mikä edistää merkittävästi jokapäiväistä työtä, osaamista ja ammatillista kehittymistä.

Vaikutukset jokapäiväiseen työhön, osaamiseen ja ammatilliseen kehittymiseen.	Monikansallinen etä-, lähi- ja hybridityöskentelyä yhdistellyt hanke lisäsi huomattavasti paitsi digitaitoja niin myös yhteistyö-, neuvottelu-, hankehallinto- ja ohjaustaitoja. Ymmärrys hankkeen aihepiiristä ja erilaisten koulujen toimintamahdollisuuksista lisääntyi.
	Ikäosaamisesta on muotoutunut meille strateginen osaamisen, koulutuksen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan painopiste, jossa toimii useita asiantuntijoita. Kokonaisuus on merkittävä osaamiskärki koko korkeakoululle, ja olemme pystyneet rakentamaan vahvaa kansallista ja kansainvälistä vaikuttavuutta.
	Nuorisokorttia kehitettiin tuomaan lisäarvoa kaikille siihen liittyville toimijoille: – julkishallinnon edustajille ja nuorisotoiminnan rahoittajille – nuorisotyöntekijöille – nuorille itselleen.
	Partners and participating students were amazing, and the atmosphere was great - for more details see previous answers.
	Valmennusosaamisen menetelmät ovat lisääntyneet. Muotoiluprosessin hyödyntäminen projektien kehittämistyössä. Monimuotoisuuden huomioiminen ja sen ymmärtäminen laajemmin on lisääntynyt sekä projektikumppaniorganisaatioiden työntekijöillä että siihen liittyviin koulutuksiin osallistuneilla.
	Myös partnerit ovat olleet tyytyväisiä, tämä on ollut heille/meille kaikille merkityksellinen hanke. Positiivisen pedagogiikan käytänteet ovat luontevasti mukana arjessa. Hanke on tukenut ammatillista kehittymistä ja vahvistanut oppilaitoksen arvopohjaa. Tiedostamme vielä keskeisemmin sen työn, mitä on tehtävä erilaisten kohderyhmien tavoittamiseksi. Kaikki hanketyöhön osallistuneet ovat kertoneet silmiensä auaenneen; lopulta pieninkin keinoin voidaan helpottaa monien opiskelijoiden asemaa.

Millaista lisäarvoa kansainvälinen yhteistyö toi hankkeelle ja organisaatiolle?

Osallistujat saivat arvokasta kokemusta kansainvälisistä projekteista ja hankkeiden vetämisestä. Tämä antoi heille mahdollisuuden kehittyä ammatillisesti ja tilaisuuden osallistua uusiin, laajempiin hankkeisiin edistäen osallistujien ammatillista kehitystä ja tuoden lisää merkitystä organisaation toimintaan. Kansainvälisen yhteistyön avulla löydettiin monipuolisia näkökulmia monimuotoisuuteen sekä heikossa asemassa olevien kouluttamiseen ja valmentamiseen yhteisten arvojen ja kiinnostuksen pohjalta. Osallistujilla oli mahdollisuus ammatilliseen kasvuun kansainvälisen yhteistyön kautta. Kumppaneiden erilaisuus ja moninaisuus lisäsivät keskustelujen arvoa ja sitoutumista kehittämistyön aikana. Yhteistyö tarjosi hyvän mahdollisuuden tarkastella oman organisaation toimintaa ja peilata sitä suhteessa muiden maiden toimintaan, mikä edisti reflektiota ja oman toiminnan kehittämistä. Kansainvälinen yhteistyö toi hankkeelle uskottavuutta ja vaikuttavuutta sekä vahvisti sen kansainvälistä ja kulttuurienvälistä osaamista. Hankeyhteistyö vahvisti hankkeiden ja organisaatioiden uskottavuutta, edisti ammatillista kasvua ja tarjosi arvokkaita näkökulmia ja mahdollisuuksia osallistujille. Moninaiset kumppanit lisäsivät keskustelujen arvoa ja sitoutumista kehittämistyön aikana. Kansainvälinen yhteistyö antoi mahdollisuuden tarkastella ja reflektoida oman organisaation toimintaa kehittämistyön näkökulmasta. Ammatillisen kasvun mahdollisuus koettiin erittäin tärkeänä kaikille oppilaitoksille erityisesti koulutusviennin näkökulmasta.

Lisäarvo hankkeelle ja organisaatiolle.	Kansainvälinen yhteistyö toi hankkeelle uskottavuutta ja vaikuttavuutta, realismia ja nöyryyttä. Ympäristöhaasteet ovat kansainvälisiä, joten niitä vastaan on taisteltava yhteistyössä. Toisaalta pelkästään kotimaisena hankkeena emme olisi tulleet haastaneeksi omia käsityksiämme ja emmekä olisi ymmärtäneet syvällisemmin toisten maiden tilanteita, haasteita ja ratkaisumahdollisuuksia. Tämä hanke vankisti koulumme kansainvälistä osaamistamme ja korosti sen ja Erasmus-toiminnan merkitystä koulullemme. Haimme akkreditointia, jonka puitteissa olemme jatkaneet kansainvälisen toiminnan tarjoamista opiskelijoille.
	Tällaista hanketta ja kansainvälistä ohjelmaa ei olisi voinut tehdä ilman kansainvälisiä kumppaneita.
	Yhteistyön myötä huomasimme, että nuorisotyö on laadukasta ja edistyksellistä.
	Monipuolisesti näkökulmia monimuotoisuuteen sekä heikossa asemassa olevien kouluttamiseen ja valmentamiseen. Huomattu, että on yhteiset arvot ja kiinnostus tehdä työtä kohderyhmän eteen.
	Lisää kokemusta kansainvälisen projektin vetämisestä, ja pääsimme mukaan uuteen, laajempaan hankkeeseen, jos se hyväksytään. Hankekoordinaatio tällä kertaa Hollannissa.
	Kansainvälisen yhteistyön myötä tarjoutui hyvä mahdollisuus tarkastella oman organisaation toimintaa ja peilata sitä suhteessa heidän toimintaansa. Hyvä pohja reflektiolle ja oman toiminnan kehittämislle.

Kumppaneiden erilaisuus ja moninaisuus lisäsi keskustelujen arvoa kehitystyön aikana. Suomalainen koululaitos saattaa olla itsetyytyväisyydessä aika sisäänpäin kääntynyt, eikä se tee kehitykselle hyvää. Käsitykset oppimisesta, erilaisista rooleista ja tulevaisuuden tavoitteista eivät ole itsestään selviä, vaan ne kumpuavat erilaisista todellisuuksista ja arvostuksista. Esimerkiksi koulutusviennin näkökulmasta tällainen ammatillinen kasvu olisi kaikille oppilaitoksille erittäin tärkeää.

Miten Erasmus+ -ohjelman mahdollisuuksia voisi paremmin hyödyntää yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi?

Hanketoimijat kokivat, että Erasmus+ -ohjelman kaikki mahdollisuudet tulisi ottaa käyttöön, mikä vaatii lisää henkilöstöresursseja ja vaihtojaksojen tarjoamista erityisen tuen opiskelijoille. Tämä voisi sisältää sopivien ulkomaalaisten työpaikkojen tarjoamisen ja resurssien kohdentamisen. Erasmus+ -ohjelman roolia vuorovaikutuksen ja rauhan rakentajana tulisi korostaa entisestään. Tämä vaatii jatkuvaa kansainvälistä yhteistyötä ja tärkeiden teemojen, kuten yhteisten arvojen, osallisuuden ja yhteistyön, pitämistä agendalla. Hanketoimijat ehdottivat, että otettaisiin käyttöön selkeä ja helpokäyttöinen verkkosivusto, joka tarjoaisi apua ja vinkkejä Erasmus+ -ohjelman painopistealueiden edistämiseen. Lisäksi voitaisiin perustaa asiantuntijaverkosto, joka järjestäisi työpajoja tai luentoja nuorille sekä rohkaisisi yhteisöjä ja yrityksiä yhteistyöhön koulujen kanssa. Kansallisesti voitaisiin järjestää enemmän yhteisiä työpajoja ja tilaisuuksia, joissa käsiteltäisiin painopistealueita laajemmin ja otettaisiin eri edunsaajaryhmät avoimesti mukaan keskusteluun. Nuoret tarvitsevat omakohtaisia kokemuksia toisessa maassa vertaisensa nuoren kotona asumisesta ja vuorovaikutuksesta, jotta yhteiset arvot heräävät henkiin. Tämä voisi sisältää ammatillisia Erasmus+ -vaihtojaksoja erityisen tuen opiskelijoille. Erasmus+ -ohjelman mahdollisuuksia voidaan paremmin hyödyntää tarjoamalla lisää resursseja, korostamalla vuorovaikutuksen ja rauhan rakentamisen roolia, tarjoamalla käytännön apua ja vinkkejä, toteuttamalla kansallisia tason toimenpiteitä sekä tarjoamalla nuorille oma-kohtaisia kokemuksia kansainvälisestä vaihto-ohjelmasta. Vuorovaikutuksen avulla voidaan oppia ymmärtämään toisia ja itseä sekä luoda yhteisöjä, jotka edistävät aitoa osallisuutta ja yhteistyötä.

Tarjotaan apua ja vinkkejä, miten näitä teemoja voidaan edistää (yksi selkeä ja helppokäyttöinen nettisivusto, jossa esimerkkejä toimivista käytänteistä ja muuta materiaalia). Lisäksi voisi olla verkosto asiantuntijoita, jotka voisivat tulla pitämään työpajoja tai luentoja nuorille. Laitoksia, yhteisöjä ja yrityksiä voisi myös rohkaista yhteistyöhön koulujen kanssa. Lienee myös itsestään selvää, että nuoret tarvitsevat omakohtaisia kokemuksia toisessa maassa vertaisensa nuoren kotona asumisesta ja vuorovaikutuksesta, jotta yhteiset arvot heräävät henkiin.

Ehkä kansallisesti voisi järjestää enemmän yhteisiä työpajoja ja tilaisuuksia, joissa näitä teemoja käsiteltäisiin laajemmin, ja avoimesti ottaa myös eri edunsaajaryhmiä mukaan keskusteluun.

At least nothing that we could change at the national level.

Jatkaa työtä ja pitää nämä aiheet agendalla.

Meillä ei vielä käytetä kaikkia Erasmus+ -ohjelman mahdollisuuksia. Ongelmana on henkilöstön resurssit ja sopivien ulkomaalaisten työpaikkojen puute, jos erityisen tuen opiskelijoita lähtisi ammatilliselle Erasmus+ -vaihtojaksolle.

Erasmus+ -ohjelman rooli rauhan rakentajana. Vuorovaikutuksessa opimme ymmärtämään toisiamme – ja itseämme. Niin rakentuvat yhteisöt, jotka eivät käänneä selkäänsä, vaan luovat aitoja osallisuuden mahdollisuuksia.

6. ERASMUS+ -OHJELMAN MAHDOLLISUUDET YHTEISKUNNALLISEN OSALLISTUMISEN, YHTEISTEN ARVOJEN JA KANSALAISVAIKUTTAMISEN EDISTÄMISEKSI YHTEISTYÖHANKKEISSA

6.1 Hanketoimintaa edistävät toimintatavat Erasmus+-yhteistyöhankkeissa

Hankkeiden tavoitteena oli antaa eri kohderyhmille taitoja vaikuttaa päätöksentekoon ja yhteiskunnalliseen kehitykseen sekä lisätä ymmärrystä eri maiden haasteista ja ratkaisumahdollisuuksista. Painopistealueina olivat myös ikääntymisen haasteet, digitaaliset työkalut nuorisotyössä, opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamisen kehittäminen, työelämän edustajien kanssa työskentely ja kansainvälisen vaihdon tarjoaminen erityistä tukea tarvitseville. Hankkeisiin osallistui eri alojen asiantuntijoita, kansalaisjärjestöjä, yrityksiä ja muita sidosryhmiä.

Hankkeiden tavoitteiden asettamisessa ja kehittämisessä olivat mukana kaikki kumppaniorganisaatiot sekä muut sidosryhmät. Kansainvälisen yhteistyön avulla pyrittiin löytämään monipuolisia näkökulmia monimuotoisuuteen ja heikossa asemassa olevien kouluttamiseen ja valmentamiseen yhteisten arvojen ja kiinnostuksen pohjalta. Tavoitteena oli tukea erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden osallisuutta ja kansainvälistä osallistumista. Heikommassa asemassa olevien oppijoiden huomioimiseksi hankkeisiin osallistuvat valittiin tarkoin, ja kaikki kumppaniorganisaatiot työskentelivät osallisuuden edistämiseksi. Hankkeissa panostettiin erityisesti inklusiivisuuteen eri ryhmien välillä. Kansainvälinen yhteistyö oli keskeinen osa hankkeita, ja eri maiden kumppaniorganisaatioiden erilaiset osaamiset ja tarpeet tuotiin esiin. Kumppaniorganisaatiot vaihtoivat parhaita käytäntöjään inklusiivisuuden edistämiseksi.

Hankkeiden päätteeksi syntyi uusia jatkokehitysideoita, joita voidaan hyödyntää tulevaisuuden hankkeissa. Näitä olivat esimerkiksi tekoälyn hyödyntäminen, monimuotoisuuden johtamiskoulutus ja kansainvälinen taideyhteiskuntahanke.

6.2 Hanketoimijoiden suositukset yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi

Yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi kehitettiin monipuolisia taitoja ja osaamista, kuten vaikuttamis- ja yhteistyötaitoja sekä digitaalista osaamista. Lisäksi painotettiin ymmärryksen lisäämistä eri maiden haasteista ja ratkaisumahdollisuuksista. Hankkeissa toteutettiin erilaisia toimenpiteitä, kuten nuorisotyötä tukevien digitaalisten työkalujen kehittämistä, opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamisen valmentamista, työelämän edustajien tietoisuuden lisäämistä erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden kanssa työskentelystä sekä inklusiivisen opetuksen edistämistä eri koulutusaloilla.

Merkitsevinä kehityskohteina hankkeissa tunnistettiin yhteiskunnallisen osallistumisen ja kansalaisvaikuttamisen edistäminen, käyttäjälähtöisyys, palautteen kerääminen ja hyödyntäminen sekä kansainvälisen yhteistyön merkitys. Lisäksi korostettiin heikommassa asemassa olevien huomioimista ja heidän osallistumismahdollisuuksiensa parantamista.

Hankkeiden tuloksena syntyi uusia opetus- ja valmennusmenetelmiä, joita hyödynnettiin opetuksen kehittämisessä ja uusien pedagogisten käytänteiden luomisessa. Lisäksi hankkeiden jälkeen on jatkettu yhteistyötä ja pyritty syventämään saavutettuja tuloksia. Kansainvälinen yhteistyö ja kulttuurien välisen osaamisen edistäminen nähtiin merkityksellisenä tekijänä yhteiskunnallisen osallistumisen ja vuorovaikutuksen rakentamisessa sekä kansalaisvaikuttamisen edistämässä.

6.3 Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden pysyvät vaikutukset ja merkitykselliset lähestymistavat

Selvityksessä tarkastelluissa, yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneissa Erasmus+ -yhteistyöhankkeissa korostui monipuolisten taitojen edistäminen ja eri kohderyhmien osaamisen kehittäminen. Hankkeissa keskityttiin yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseen ottaen huomioon erilaiset oppijat ja heidän tarpeensa. Osallistujat saivat konkreettisia kokemuksia kansainvälisistä projekteista, mikä lisäsi yhteiskunnallista osallistumista ja ymmärrystä yhteisistä arvoista ja vahvisti kansalaisvaikuttamista. Hankkeissa kehitettiin uusia opetus- ja valmennusmenetelmiä sekä luotiin kansainvälisiä verkostoja, jotka tukevat jatkohankkeiden ja opetussuunnitelmien kehittämistä.

Erasmus+ -ohjelman rooli korostui yhteiskunnallisen osallisuuden, yhteisten arvojen, kansalaisvaikuttamisen ja rauhan rakentajana. Hankkeiden avulla on konkreettisesti tuettu erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden integroitumista ja kansainvälistymistä sekä edistetty yhteiskunnallista vaikuttamista ja arvokeskustelua eri kohderyhmien keskuudessa. Oppijoille järjestettiin erilaisia työpajoja, muotoiluprosesseja ja inklusiivista taidekasvatusta. Lisäksi kehitettiin osallistavia menetelmiä ja hyödynnettiin positiivista pedagogiikkaa. Tavoitteena oli herättää oppijoiden ajattelua ja kannustaa heitä soveltamaan oppimaansa.

Yhteistyössä kumppaniorganisaatioiden kanssa luotiin työkaluja ja toimintamalleja, jotka tukevat yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista. Hankkeiden jälkeen syntyneitä osaamista on hyödynnetty laajasti opetuksen ja palveluiden kehittämisessä. Hanketoiminnassa nähtiin tärkeänä ottaa huomioon kaikki kohderyhmät ja varmistaa, että jokaisella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa yhteisön ja yhteiskunnan toimintaan yhteisten arvojen edistämiseksi.

Hankkeiden pysyvät vaikutukset, merkitykselliset lähestymistavat ja tulokset:

NUORTEN OSALLISTUMISEN JA VAIKUTTAMISEN EDISTÄMINEN

Hankkeet tarjosivat nuorille taitoja vaikuttaa päätöksentekoon ja yhteiskunnallisiin prosesseihin, erityisesti hyödyntämällä sosiaalista mediaa. Tavoitteena oli myös tukea ikääntyvien osallistumista yhteiskunnassa.

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN JA OPETUKSEN LAADUN PARANTAMINEN

Hankkeissa keskityttiin valmentamaan henkilöstöä erityisesti työelämään ja inklusiivisen opetuksen edistämiseen. Hankkeissa kehitettiin uusia pedagogisia menetelmiä ja työkaluja, jotka huomioivat erilaisten oppijoiden tarpeet ja tukivat heidän osallistumistaan yhteisöön. Hankkeen aikana hankekumppanit ovat tarkastelleet ja arvioineet opetussuunnitelmiaan ja opetusten toteutusta.

AMMATILLINEN KEHITTYMINEN

Hankkeet tukivat ammatillista kehittymistä ja vahvistivat oppilaitosten arvopohjaa. Tiedostettiin, mitä on tehtävä erilaisten kohderyhmien tavoittamiseksi.

KANSAINVÄLISYYS JA KULTTUURINEN MONINAISUUS

Hankkeet painottivat kansainvälisen yhteistyön merkitystä ja lisäsivät ymmärrystä kulttuurisesta moninaisuudesta. Osallistujat saivat kokemuksia kansainvälisistä projekteista ja oppivat arvostamaan erilaisia näkökulmia.

HEIKOMMASSA ASEMASSA OLEVIENT OSALLISTUMISEN EDISTÄMINEN

Hankkeisiin pyrittiin ottamaan mukaan oppilaita, joilla oli erilaisia haasteita tai heikompi asema. Tavoitteena oli tarjota heille samanlaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa. Osallistujat kokivat, että pienillä keinoilla ja yhteistyössä voidaan helpottaa opiskelijoiden asemaa.

JATKUVA KEHITTÄMINEN JA KESTÄVYYS

Hankkeiden tuloksia hyödynnettiin opetuksen ja opetussuunnitelmien edelleen kehittämisessä sekä uusien hankkeiden suunnittelussa. Yhteistyö hanketoimijoiden välillä jatkui hankkeiden päättymisen jälkeen.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Yhteiskunnallinen osallistuminen, yhteiset arvot ja kansalaisvaikuttaminen ovat olennainen osa tulevaisuuden digitaalista merkitysyhteiskuntaa. Tämä edellyttää kansalaisten valmiuksia osallistua päätöksentekoon ja merkityksellisyyden luomista yhteisöissään. Hankkeissa opittiin, että koulutuksen tulee kannustaa ja opettaa aktiivista kansalaisuutta, osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnassa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi kansalaistaitojen opetuksen avulla ja painottamalla demokratian periaatteita. Opetuksessa hyödynnettiin ongelmalähtöistä opetusta, jolloin oppijat ratkoivat koulutuksessa sellaisia tosielämän ongelmia, joita tulisivat mahdollisesti kohtaamaan myös yhteiskunnallisessa toiminnassa. Oppimisen tulee tukea oppilaiden ja opiskelijoiden muutos- ja sopeutumiskykyä muuttuvissa tilanteissa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi tarjoamalla matalan kynnyksen mahdollisuuksia osallistua yhteisölliseen toimintaan.

Selvityksessä tarkastelluissa Erasmus+ -yhteistyöhankkeissa painotettiin hankkeen osallistavaa suunnittelua ja toteutusta, inklusiivisuuden edistämistä, monipuolisia koulutus- ja valmennusmenetelmiä, kansainvälistä yhteistyötä ja uusien jatkokehitysideoiden generointia. Nämä toimintatavat ja menetelmät tukivat eri kohderyhmien yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista monipuolisesti. Erasmus+ -ohjelman rooli koettiin merkittäväksi ja kansainvälinen yhteistyö avaimeksi yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisten arvojen ymmärtämiseen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseen. Osallistujat totesivat, että saadut tulokset ja hyvät käytänteet kannattaa jakaa laajasti, jotta niistä hyötyvät mahdollisimman monet toimijat.

Hanketoimijat toivoivat lisää mahdollisuuksia osallistua kansallisesti järjestettäviin yhteisiin työpajoin ja tilaisuuksiin, joissa yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen liittyviä teemoja käsiteltäisiin laajemmin ja avoimesti ottamalla myös eri edunsaajaryhmiä mukaan keskusteluun.

Erasmus+ -yhteistyöhankkeet ovat edistäneet monipuolisesti yhteiskunnallista osallistumista ja vaikuttamista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista sekä tarjonneet arvokkaita oppimiskokemuksia eri kohderyhmille. Hankkeiden avulla kehitettiin uusia opetusmenetelmiä, jotka huomioivat erilaisten oppijoiden tarpeet ja tukivat heidän osallistumistaan yhteisöön. Hankekumppanit ovat arvioineet opetussuunnitelmiaan ja -menetelmiään sekä osallistujien ammatillista kehittymistä ja vahvistaneet osallistuneiden organisaatioiden arvopohjaa.

Kansainvälisen yhteistyön avulla on löydetty innovatiivisia ratkaisuja erilaisten kohderyhmien tavoittamiseksi ja luotu kestäviä verkostoja, jotka edistävät kansainvälistä vuorovaikutusta ja kansalaisvaikuttamista. Kansainvälisen yhteistyön merkitys ja kulttuurienvälinen ymmärrys lisääntyi hankekokemuksen kautta, ja osallistujat oppivat arvostamaan erilaisia näkökulmia. Hanketoimintaan pyrittiin ottamaan mukaan heikommassa asemassa olevia osallistujia. Jatkuva kehittäminen ja hanketoimijoiden välinen yhteistyö jatkui osallistuneissa organisaatioissa hanketoiminnan päättymisen jälkeen. Hankkeiden tuloksia hyödynnettiin toiminnan edelleen kehittämisessä sekä uusien hankkeiden suunnittelussa. Hankkeisiin osallistuneet kokivat, että kansainvälisen yhteistyön avulla pienin keinoin voidaan edistää yhteiskunnallista osallistumista, kansalaisvaikuttamista ja ymmärrystä yhteisistä EU:n arvoista.

LIITE 1. Valitut suomalaisten toimijoiden koordinoimat Erasmus+ KA2 -hankkeet

European Master on Active Ageing and Age Friendly Society Karelia 2020-FI01 KA205 092491 Nuorisotalon strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeessa tarkasteltiin ikääntyvän väestön mahdollisuuksia ja haasteita Euroopassa kehittämällä monitieteellinen eurooppalainen maisteriohjelma aktiivisesta vanhenemisesta ja ikäystävällisestä yhteiskunnasta.

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli tunnistaa ammattilaisten tarvitsemat pätevyudet käyttäen käsitteitä terveestä ja aktiivisesta vanhenemisesta sekä ikäystävällisestä yhteiskunnasta. Konsortion monitieteellisyys heijastui maisteriohjelman opetussuunnitelmaan, jonka tarkoituksena oli luoda päteviä ammattilaisia, jotka kykenevät innovatiivisesti ratkaisemaan ikääntymisen ja ikääntyvien yhteiskuntien haasteita paikallisella, kansallisella ja eurooppalaisella tasolla. Tarkoituksena oli luoda pitkäaikainen, menestyksellinen ja laajasti tunnustettu maisteriohjelma, jonka diplomien kaikki kumppanikorkeakoulut ovat tunnustaneet ja allekirjoittaneet.

Mittarit: Yhteisen tutkinnon ja akkreditointikehyksen luomista ohjasi tiivis konsultaatio eurooppalaisen lähestymistavan kanssa yhteisten ohjelmien laadunvarmistuksessa (EQAR). Konsortio teki yhteistyötä vertaamalla kokemuksia ja toimintatapoja, tarkastelemalla kansallisia oikeudellisia akkreditointikehyksiä ja sopimalla organisaatorakenteen ja vastuun määrittämistä sekä laadittavan validointi- ja laadunvarmistuskehyksen avulla.

Menetelmät: Hankekonsortio työskenteli psykologian, teknisten tieteiden, sosiaalityön, geriatrian, fysioterapian ja niihin liittyvien alojen asiantuntemuksella tiedon ja innovatiivisten hyvien käytäntöjen luomiseksi maisteriohjelmaan. Opiskelijoiden odotettiin aloittavan opintonsa vuonna 2023. Maisteriohjelma mahdollistaa tuleville valmistuneille tiedon laajentamisen ja taitojen kehittämisen, jotta he voivat luoda osallistavaa yhteiskuntaa ja edistää merkityksellistä aktiivista vanhenemista. Maisteriohjelma toteutetaan kokonaan verkossa. Koulutus suunnitellaan sovellettavuuden ja yhteensopivuuden näkökulmasta, jotta monen alan ammattilaiset, jotka tunnustavat tarpeen terveeseen ja aktiiviseen vanhenemiseen sekä ikäystävälliseen yhteiskuntaan liittyvään asiantuntemukseen, voivat osallistua maisteriohjelmaan. Ydinmoduulien kehittäminen perustui tarveselvityksen tuloksiin ja tapahtui tiiviissä yhteistyössä. Rakenteelliset yksityiskohdat (esim. opintopisteet) johdettiin opetussuunnitelman kehyksestä. Hankkeessa tutkittiin huolellisesti nykykäytäntöjä ja verkko-oppimisalustojen käyttöä sekä online-opetuksen taitoja kussakin kumppanikorkeakoulussa.

Tuotokset: Saatu tieto kerättiin katsauksen ja laajan sidosryhmäkyselyn avulla, samalla kun perustettiin politiikkatietokanta, joka edusti 10:tä EU-maata. Hankkeessa kehitettiin maisterin opinto-ohjelma. Verkko-oppimisalusta ja -työkalut olivat perusta moduulien kehittämiselle vahvan, systemaattisen, selkeän, joustavan ja läpinäkyvän kehyksen luomiseksi. Validointi- ja laadunvarmistuskehyksen luominen sisälsi vertailukelpoisten laatuindikaattoreiden kehittämisen, koulutuksellisen sisällön ja prosessin tarkistusmenetelmän sekä työkalupakin ohjelman sisäiseen ja ulkoiseen

arviointiin. Lopullisena tuloksena oli politiikkasuositus verkossa toteutettavien yhteisten tutkintojen akkreditoinnista, joka ohjaa lainsäädäntöä kansallisella ja EU-tasolla.

Innovaatiot:

Pysyvät käytännöt:

Hankkeen kotisivu: [EMMA-Master](#)

Pro Youth Empowering youth workers and youth in the protection 2020-3-FI01-KA205-092491 Nuorisoalan strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeessa käsiteltiin kunniaväkivaltaa, mukaan lukien kunniarikokset, pakkoavioliitot sekä sukupuoleen perustuvat konfliktit ja väkivalta.

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli kehittää yhteistyössä työmenetelmiä, jotka tukevat kunniaväkivaltaa tai sen uhkaa kokevia nuoria. Kohderyhminä olivat ammattilaiset ja viranomaiset, jotka työskentelevät nuorten parissa, sekä itse nuoret. Hankkeessa valmisteltiin tietopohjaa, työkaluja ja menetelmiä ammattilaisille, jotka työskentelevät nuorten parissa. Hanke loi käytäntöjä ja käytännön työkaluja monikulttuurisella lähestymistavalla niin nuorten kuin nuorisotyössä toimivien ammattilaisten käyttöön, jotta kunniaväkivallan ja konfliktien ymmärtäminen ja niiden torjuminen olisi tehokkaampaa.

Mittarit: Kyselytutkimukset jokaisessa maassa, nuorten ja ammattilaisten parissa.

Menetelmät: Menetelmiä kehitettiin ammattilaisten käyttöön sosiaalityöntekijöille, nuorisotyöntekijöille ja poliisille. Lisäksi luotiin työkalu, jonka avulla nuoret voivat helpommin löytää apua ja tukea kohdatessaan kunniaväkivaltaa tai siihen liittyvää uhkaa. Jokaisesta kumppanimaasta osallistui asiantuntijoita, jotka työskentelevät kunniaväkivallan ja konfliktien parissa. Hankkeessa kehitettiin yhdessä menetelmiä, jotka paransivat ammattilaisten kykyä tukea kunniaväkivaltaan ja konflikteihin joutuneita nuoria. Yhteistyötä tehtiin paikallisten järjestöjen, viranomaisten ja yhteisöjen kanssa jokaisessa kumppanimaassa.

Tuotokset: Hankkeessa tuotettiin materiaalia nuorten ja ammattilaisten käyttöön (ammattilaisten Pro Youth - käsikirja, ammattilaisten Pro Youth - koulutusmateriaali poliisille, sosiaali- ja nuorisotyöntekijöille, nuorille suunnattu verkkopohjainen työkalu You are not alone, joka helpottaa paikallisen tuen ja avun löytämistä). Projektitiimin online-kokoukset ja kansainväliset projektikokoukset. Hanketoimijoiden järjestämät monistustapahtumat, paikalliset seminaarit Italiassa ja Jordaniassa sekä loppuseminaari Suomessa. Opintomatkat Italiaan ja Jordaniaan. Materiaalin testaus jokaisessa kumppanimaassa.

Innovaatiot: Ammattilaisten Pro Youth - käsikirja, ammattilaisten Pro Youth - koulutusmateriaali poliisille, sosiaali- ja nuorisotyöntekijöille, nuorille suunnattu verkkopohjainen työkalu You are not alone, joka helpottaa paikallisen tuen ja avun löytämistä.

Pysyvät käytännöt: Uusien menetelmien käyttöönotto osallistuneissa organisaatioissa. Materiaali on saavutettavissa sähköisesti sekä ammattilaisten ja nuorten käytettävissä.

Hankkeen kotisivu: [Pro Youth - kansainvälinen kunniaan liittyvän väkivallan hanke - Suomen Setlementiliitto](#)

Tools for Inclusive Education

2020-1-FI01-KA203-066571 Korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeessa kehitettiin innovatiivisia käytäntöjä ja työkaluja tukemaan inklusiivista opetusta ja oppimista. Painopisteenä oli oppijoiden osallisuus, aktiivinen osallistuminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen.

Tavoitteet: Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli kehittää työkaluja ja toimintamalleja, jotka edistivät inklusiivista opetusta ja oppimista sekä tukemaan opettajien työtä inklusiivisen opetuksen toteuttamisessa. Lisäksi tavoitteena oli kehittää monipuolisia opetusmenetelmiä ja käytännön vinkkejä erilaisten oppijoiden tarpeiden huomioimiseen ja tukemiseen. Tavoitteena oli edistää kaikkien oppijoiden osallistumista ja oppimista, erityisesti niiden oppilaiden, joilla on erityistarpeita tai jotka saattavat olla vaarassa syrjäytyä. Lisäksi tavoitteena oli luoda kannustavia ja osallistavia oppimisympäristöjä, jotka rohkaisivat oppijoita ilmaisemaan itseään, kehittämään taitojaan ja osallistumaan yhteistyöhön muiden oppijoiden kanssa. Hankkeessa tuettiin opettajien ammatillista kehittymistä ja osaamisen vahvistamista inklusiivisen opetuksen kehittämiseksi.

Mittarit: Mittarina käytettiin oppijoiden oppimistulosten kehittymistä ja osallistumista inklusiivisiin oppimisympäristöihin ja opetustilanteisiin seuraamalla oppilaiden aktiivista osallistumista ryhmiin, keskusteluihin ja projektitoihin. Opettajilta kerättiin palautetta ja arvioita hankkeen vaikutuksista. Opettajat antoivat palautetta siitä, miten heidän opetus- ja lähestymistapansa olivat kehittyneet hankkeen aikana ja miten he olivat pystyneet tukemaan erilaisia oppijoita paremmin. Hankkeessa toteutettiin kyselyitä ja haastatteluita oppijoille, opettajille ja muille sidosryhmille tietojen keräämiseksi oppijoiden ja opettajien kokemuksista, asenteiden muutoksista ja uusista oppimiskäytännöistä. Oppijoille ja opettajille tarjottiin mahdollisuus itsearviointiin hankkeen aikana oman kehityksen ja oppimisen arvioimiseksi.

Menetelmät: Menetelminä käytettiin vertaisoppimista, yhteistoiminnallisia oppimismenetelmiä ja teknologian hyödyntämistä opetuksessa. Digitaaliset oppimisalustat ja sovellukset tarjosivat erilaisia työkaluja, kuten äänikirjoja, kuvakommunikaatiovälineitä ja lukemisen tukiohjelmia. Menetelmien avulla edistettiin oppilaiden osallistumista ja oppimista sekä tuettiin inklusiivisen oppimisympäristön luomista. Menetelmät tarjosivat uusia tapoja lähestyä opetusta ja oppimista. Hankkeessa korostettiin yhteistoiminnallisen oppimisen merkitystä inklusiivisessa opetuksessa. Ryhmätyöt, vertaisoppimisen käytännöt ja keskinäinen tuki edistivät oppilaiden vuorovaikutusta, sosiaalisia taitoja ja yhteisöllisyyttä. Hankkeessa painotettiin suunnittelun periaatteita inklusiivisen opetuksen perustana. Suunnittelussa luotiin oppimisympäristöjä ja materiaaleja, jotka ovat saavutettavia ja hyödyllisiä kaikille oppilaille riippumatta heidän kyvyistään tai tarpeistaan. Selkeät ohjeet, visuaaliset apuvälineet ja moniaistiset materiaalit.

Tuotokset: Hankkeessa kehitettiin eriytettyä opetusta tukevia strategioita ja menetelmiä ottamalla huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Kehitetyt työkalut, yhteistoiminnalliset oppimismenetelmät, teknologian hyödyntäminen sekä innovatiiviset ja pysyvät käytännöt tukevat inklusiivisten opetusympäristöjen luomista ja parantavat oppilaiden oppimista ja osallistumista. Ne tarjoavat konkreettisia apuvälineitä ja ideoita opetuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen inklusiivisuuden näkökulmasta. Eriyttäminen opetuksen sisällöissä, tavoitteissa, arvioinnissa ja oppimisympäristöissä auttoi oppilaita saavuttamaan tavoitteensa. Opetushenkilöstö on voinut kehittää taitojaan erilaisten oppijoiden tukemisessa ja edistää oppijoiden osallistumista ja oppimista.

Innovaatiot: Digitaaliset oppimisalustat ja sovellukset, kuten äänikirjat, kuvakommunikaatiovälineet ja lukemisen tukiohjelmat, tarjoavat uusia lähestymistapoja, jotka auttavat oppilaita erilaisissa

oppimistarpeissa. Hankkeessa kehitetyt ryhmätyömenetelmät, vertaisoppimisen käytännöt ja keskinäinen tuki edistivät oppijoiden vuorovaikutusta, sosiaalisia taitoja ja yhteisöllisyyttä. Eriyttäminen opetuksen sisällöissä, tavoitteissa, arvioinnissa ja oppimisympäristöissä auttoi oppilaita saavuttamaan tavoitteensa. Opetuksen suunnittelussa luotiin oppimisympäristöjä ja materiaaleja, jotka olivat saavutettavia ja hyödyllisiä kaikille oppilaille riippumatta heidän kyvyistään tai tarpeistaan. Selkeät ohjeet, visuaaliset apuvälineet ja moniaistiset materiaalit tukivat oppimista eri tavoin.

Pysyvät käytännöt: Hankkeessa kehitetyt työkalut ja innovatiiviset käytännöt ovat luonut pohjaa pysyville käytännöille inklusiivisessa opetuksessa. Opettajat voivat jatkossakin hyödyntää hankkeessa kehitettyjä työkaluja ja menetelmiä omassa opetustyössään. Hankkeen tulokset ja kokemukset voivat toimia inspiraationa ja esimerkkinä muille koulutusorganisaatioille inklusiivisen koulutuksen edistämiseksi.

Hankkeen kotisivut: <https://tofie.eu/>

Designing and supporting inclusive practices in Higher Education

2020-1-FI01-KA203-066572 Korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeen painopisteenä oli suunnitella ja tukea inklusiivisia käytäntöjä korkeakoulutuksessa. Hankkeessa keskityttiin edistämään inklusiivisuutta ja tasa-arvoa koulutuksessa.

Tavoitteet: Hankkeen päätavoitteena oli tukea korkea-asteen oppilaitoksia innovatiivisten toimintatapojen ja käytäntöjen kehittämisessä, jotta osallistavat käytännöt voidaan sisällyttää kurssien suunnitteluun ja opetukseen, sekä luoda ja kehittää käytännön lähestymistapoja, jotka varmistavat, että kaikki opiskelijat voivat osallistua ja menestyä korkeakoulutuksessa. Hankkeessa keskityttiin suunnittelemaan ja tukemaan inklusiivisia käytäntöjä, jotka varmistavat, että kaikki opiskelijat voivat osallistua ja menestyä korkeakouluympäristössä.

Mittarit: Hankkeen vaikutuksia ja tuloksia arvioitiin kyselylomakkein ja haastatteluin, jotka mittasivat inklusiivisten käytäntöjen toteutumista ja niiden vaikutusta opiskelijoiden osallistumiseen, oppimistuloksiin ja hyvinvointiin. Mittarit tarjosivat objektiivista tietoa hankkeen vaikutuksista sekä tietoa seurantaan ja arviointiin.

Menetelmät: Hankkeessa käytettiin yhteistoiminnallista oppimista, teknologian hyödyntämistä ja monimuotoisia oppimisen arviointimenetelmiä, jotka tarjosivat uusia tapoja opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen, tukivat opiskelijoiden erilaisia oppimisstrategioita ja edistivät monimuotoista arviointia.

Korkeakouluja rohkaistiin tarkastelemaan ja pohtimaan itse nykyisiä moninaisuutta ja osallisuutta koskevia toimintatapojaan ja käytäntöjään sekä tarjoamaan välineitä ja strategioita, joilla niitä voidaan tukea.

Tuotokset: Hankkeen tuloksena kehitettiin Inclusive Higher Education Toolkit, joka koostuu viitekehyksestä, valmiuksien tarkistuslistasta, Design Canvas -työkalusta, SWOT-analyysimallista ja strategiatyökalusta. Se sisältää työkalupakin lisäksi tietokannan, jossa on 47 hyvää toimintatapaa ja käytäntöä eri puolilta Eurooppaa. Työkalupakin tarkoituksena on tukea korkeakoulujen hallintohenkilöstöä ja poliittisia päättäjiä kehittämään osallistavaa politiikkaa. Toinen tuotos oli inklusiivisen korkeakoulutuksen koulutuskurssi. Se tarjosi käytännönläheistä koulutusta akateemisille opettajille osallistavien koulutusohjelmien suunnittelusta selkeiden vinkkien ja strategioiden avulla. Kolmas tuotos oli verkko-oppimisalusta ja massiivinen avoin verkkokurssi (MOOC) osallistavista

käytännöistä kaikille, jotka ovat kiinnostuneita oppimisesta ja osallistavasta opetuksesta. MOOC on kaksi viikkoa kestävä itseopiskelukurssi, joka sisältää kuusi interaktiivista oppimismoduulia, joissa on pelillisiä piirteitä. Se on saatavilla viidellä eri kielellä. Hanke paransi valmiuksia ja osaamista, laatua, relevanssia, synergiaa ja ymmärrystä osallistavien korkeakoulujen suunnitteluprosesseista ja opetuksesta. Hankkeen tulokset osoittavat, että inklusiiviset käytännöt korkeakoulutuksessa edistävät ja varmistavat opiskelijoiden osallistumista, oppimistuloksia ja hyvinvointia. Opiskelijat kokivat opetuksen ja oppimisen laadun parantuneen sekä tasa-arvon ja osallisuuden lisääntyneen inklusiivisten käytäntöjen ja osallistavien sekä yhteistoiminnallisten menetelmien avulla. Tulokset osoittavat myös opettajien ja henkilökunnan ammatillisen osaamisen kasvun ja inklusiivisten opetusmenetelmien ja käytäntöjen vakiintumisen, kun he ottavat käyttöön yhteistoiminnallisen oppimisen, teknologian hyödyntämisen ja monimuotoiset arviointimenetelmät.

Innovaatiot: Hankkeessa kehitettiin toiminnallisia käytäntöjä ja opetusmenetelmiä osallisuuden ja kuulluksi tulemisen edistämiseksi. Näitä käytäntöjä olivat osallistavat oppimismenetelmät, vertaisoppimisen muodot, kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen opetuksessa ja kumppanuuslähtöinen työskentely opiskelijoiden kanssa inklusiivisen oppimisympäristön luomiseksi. Osallistavat käytännöt ovat tarjonneet uusia tapoja suunnitella opetusta ja oppimista ja tukeneet opiskelijoiden erilaisia oppimisstrategioita ja tarpeita. Yhteistoiminnallinen oppiminen on edistänyt ryhmätyöskentelytaitoja, vuorovaikutusta ja tiedon jakamista opiskelijoiden kesken. Teknologian hyödyntäminen on mahdollistanut joustavamman ja saavutettavamman oppimisympäristön verkkopohjaisten oppimislustojen ja sovellusten avulla. Monimuotoiset arviointimenetelmät ovat tarjonneet opiskelijoille erilaisia tapoja osoittaa osaamistaan.

Pysyvät käytännöt: Pysyviksi käytännöiksi ovat jääneet opettajien koulutusmateriaalit ja -ohjelmat, jotka vahvistavat osaamista osallisuuden monimuotoisuuden edistämisessä. Inklusiivisen opetuksen suunnittelun ja toteutuksen ohjeistukset, koulutusmateriaalit ja verkostot ovat jääneet pysyviksi käytännöiksi hankkeen päätyttyä. Hankkeen tuloksia hyödynnetään edelleen koulutus- ja opetusorganisaatioiden kehittämistyössä ja suunnittelussa osallisuuden ja tasa-arvon periaatteiden vahvistamiseksi osana opetuskäytäntöjä ja koulujen toimintakulttuuria.

Hankkeen kotisivu: [Home - InclusiveHE](#)

SAVINGSCAPES: Fostering collaborative knowledge creation and civic engagement in the field of landscape governance 2019-1-FI01-KA203-060867

Korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeen painopisteitä olivat kansalaistoiminta, vastuullinen kansalaisuus, ympäristönsuojelu ja ilmastonmuutos, kulttuuriperintö ja Euroopan kulttuuriperintövuosi.

Tavoitteet: Hankkeessa keskityttiin maisemien suojeluun, hallintaan ja suunnitteluun Euroopan maisemakonvention hengessä. Hankkeen tavoitteena oli parantaa korkeakoulutuksen relevanssia, yhdistää korkeakoulut alueelliseen ympäristösuunnitteluun sekä vahvistaa korkeakouluopettajien osaamista ja motivaatiota. Hankkeessa edistettiin integroitua maisema-ajattelua maankäytön ja ympäristöhallinnan alalla. Tavoitteena oli lisätä kansalaisten osallistumista ja ympäristömyönteistä käyttäytymistä arkipäivän maisemissa ja uhanalaisissa maisemissa sekä innovoida kansalaistieteen ja osallistavien menetelmien käyttöä maisemasuunnittelussa.

Mittarit: Kun opiskelijat ja muut kurssin suorittaneet olivat jättäneet MOOCin viimeisen tehtävänsä, heitä pyydettiin antamaan palautetta kyselylomakkeen avulla. Palauteen avulla voitiin todeta, miten

hyvin hanke saavutti päätavoitteensa. Opettajat arvioivat palautteen ja keskustelivat siitä SavingScapes-hankeryhmässä.

Menetelmät: Hankkeen perusajatuksena oli saattaa yhteen korkeakouluopiskelijat, korkeakouluopettajat ja useat erityyppiset toimijat, jotka liittyvät kulttuuri- ja luonnonmaisemien hallintaan, kuten paikallisviranomaiset, ympäristöalan kansalaisjärjestöt ja paikalliset kansalaiset, oppimaan yhteisölähtöisestä maisemanhoidosta, suunnittelusta ja suojelualoiteista. Tämä tehtiin sosiaaliskonstruktivistisen teorian mukaisesti oppimisen pedagogisessa hengessä. Hankkeen aikana järjestettiin neljä webinaaria, joissa keskityttiin hankkeen painopisteisiin. Hankkeessa suunniteltiin innovatiivisia oppimisympäristöjä ja interventioita maisemaopetukseen yhteistyön ja tiedon luomisen varmistamiseksi. Hankkeessa kehitettiin ja vahvistettiin kumppanuutta korkeakoulujen, maisemasuunnittelun ja -hallinnan organisaatioiden, ympäristöjärjestöjen ja kansalaisten välillä. Hankkeen järjestämissä oppimislaboratorioissa opiskelijat saivat kansainvälisiä ja monitieteisiä oppimiskokemuksia, jotka tukivat heidän yhteistyöhönsä perustuvaa, yhteisöllistä, kriittistä ajattelua ja toimintaa sekä kehittivät ainekohtaisia, poikkitieteellisiä ja työelämävalmiuksia tulevaisuudessa sekä työelämässä että yksityiselämässä. Hankkeessa hyödynnettiin uusia pedagogisia menetelmiä, kuten skenaarioiden rakentamista, ja moderneja digitaalisiin oppimisympäristöihin perustuvia oppimisympäristöjä sosio-konstruktivistisen oppimisteorian viitekehyksessä. Opiskelijoiden digitaaliset taidot ja tieteen tekemisen taidot edistyivät hankkeessa. Ympäristön kestävyys näkökulmasta hankkeen jäsenet asettivat etusijalle kestävän matkailun ja majoitusratkaisut kaikissa hankkeen toiminnoissa, ja paikallista ja luonnonmukaista ruokaa suositettiin.

Tuotokset: Hankkeessa kehitettiin ja vahvistettiin yhteistyötä korkeakoulujen, maisemasuunnittelun ja -hallintaa koskevien organisaatioiden, ympäristöjärjestöjen ja kansalaisten välillä. Hankkeessa toimitettiin neljässä Euroopan maassa tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden ja sidosryhmien, kuten päättäjien, paikallisten ja alueellisten viranomaisten, ympäristösuunnittelijoiden ja -hallintojen, ympäristöjärjestöjen ja kansalaisten kanssa. Opiskelijat saivat oppimiskokemuksia, jotka tukivat heidän yhteisöllistä, yhteisöpohjaista, kriittistä ajatteluaan ja toimintaansa sekä kehittivät aineellisia, poikkitieteellisiä ja työelämävalmiuksia tulevaisuutta varten sekä työ- että yksityiselämässä. Hankkeessa kehitettiin opiskelijoiden tukemista perustaitojen hankkimisessa ja kehittämisessä, avointa koulutusta ja innovatiivisia innovaatioita sekä digitaalisia käytäntöjä. Kestävyyttä arvostettiin suuresti kaikissa hanketoiminnoissa, ja monin tavoin se sisältyi myös hankkeen tavoitteisiin.

Innovaatiot: Hankkeessa hyödynnettiin uusia pedagogisia menetelmiä, kuten skenaarioiden rakentamista, ja moderneja digitaalisiin oppimisympäristöihin perustuvia oppimisympäristöjä sosio-konstruktivistisen oppimisteorian viitekehyksessä. Digitaalisia taitoja ja avointa tieteellisyttä edistettiin hankkeessa, ja oppimisen ja opetuksen laatua ja merkityksellisyttä parannettiin. Hankkeessa noudatettiin avointa julkaisu- ja datapolitiikkaa.

Pysyvät käytännöt: Levitystoimintaa jatketaan hankkeen virallisen päättymisen jälkeen. Kehitetyt oppimateriaalit ja työkalut ovat vapaasti saatavilla MOOCin kautta.

Hankkeen kotisivu: [Home - SavingScapes](#)

Strengthening Inclusion of students with special needs through Positive Pedagogy 2019-1-FI01-KA202-060766 Ammatillisen koulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeen painopisteenä oli vahvistaa oppilaiden osallisuutta, erityistarpeiden huomioimista, oikeudenmukaisuutta ja inklusiota positiivisen pedagogiikan avulla. Lisäksi painopisteenä oli kulttuurien ja sukupolvien välinen oppiminen.

Tavoitteet: Päättävänä hankkeen osapuolilla oli tutustua toistensa organisaatioihin erityisen tuen ja osallisuuden näkökulmasta. Hankkeessa kehitettiin opetusmenetelmiä ja käytäntöjä, jotka tukevat niiden opiskelijoiden osallisuutta ja oppimista, joilla on erityistarpeita. Hankkeen tavoitteena oli luoda pysyviä käytäntöjä, jotka edistävät näiden oppilaiden inklusiota ja osallisuutta. Tavoitteena oli ymmärtää paremmin, miten opiskelijoita voidaan valmistaa työmarkkinoille pääsemiseen tunnustamalla heidän vahvuutensa ja hyödyntämällä niitä aktiivisesti samalla, kun he oppivat ammatillista tietoa ja osaamista. Tavoitteena oli tunnistaa maiden väliset erot ja parhaat käytännöt ja siirtää tämä tieto konkreettisiin toimiin. Tavoitteena oli oppia, miten yhdistää positiivinen opetus ja tekemällä oppiminen. Kussakin maassa oli myös tarkoitus vierailla työpaikoilla, jotka palkkaavat vammaisia henkilöitä.

Mittarit: Osallistujien tyytyväisyyttä mitattiin kyselyiden ja arviointilomakkeiden avulla. Mittareita olivat lisäksi oppilaiden oppimistuloksia seuraavat arvioinnit sekä opettajien ja kouluyhteisön sitoutumista mittaavat mittarit. Käytettyjen mittareiden avulla voitiin arvioida hankkeen vaikutusta ja seurata sen onnistumista.

Menetelmät: Hankkeessa kehitettiin ja testattiin uusia opetusmenetelmiä, käytäntöjä ja materiaaleja sekä käytettiin positiivisen pedagogiikan lähestymistapaa, joka korostaa oppilaiden vahvuuksien ja positiivisten resurssien tunnistamista. Menetelmät sisälsivät muun muassa koulutustapahtumia, työpajoja, vertaisoppimista ja yhteisöllistä oppimista. Menetelmänä hyödynnettiin positiivista pedagogiikkaa, oppilaiden vahvuuksien ja positiivisten resurssien tunnistamista sekä inklusiivisen oppimisympäristön luomista. Näiden käytäntöjen avulla opettajat voivat paremmin vastata erityistarpeita omaavien oppilaiden tarpeisiin ja tukea heidän oppimistaan.

Tuotokset: Hankkeessa kehitettiin uusia opetusmenetelmiä ja käytäntöjä, jotka edistävät niiden oppilaiden osallisuutta ja oppimista, joilla on erityistarpeita. Opettajien käyttöön kehitettiin uusia koulutusmateriaaleja, tukimateriaaleja oppilaille sekä toimintamalleja, jotka tukevat inklusiivista oppimisympäristöä. Jokaisessa osallistuvassa organisaatiossa käytettiin systemaattisesti positiivisen pedagogiikan voimavaramenetelmiä opetuksessa ja ohjauksessa. Opettajat ja valmentajat pystyivät jakamaan uusia ideoita kansainvälisesti. Hanke lisäsi yhtäläisiä mahdollisuuksia erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille osallistua kansainväliseen toimintaan. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat saivat tietoa omista vahvuuksistaan ja oppivat ohjaamaan omaa toimintaansa. Kansainvälisessä kulttuurissa he oppivat toimimaan yhdessä ja tukemaan toisiaan myönteisellä tavalla, kokivat onnistuvansa ja oppivat arvostamaan itseään. Eurooppalainen verkosto tarjosi loistavan vertaisoppimisympäristön, jossa kansainvälistä toimintaa voitiin kehittää, kun kumppanimaiden opiskelijat osallistuivat koulutukseen yhdessä isäntämaan opiskelijoiden kanssa. Kunkin organisaation opiskelijat osallistuivat erittäin aktiivisesti vieraiden vastaanottamiseen omassa organisaatiossaan. Tämä edisti opiskelijoiden hyvinvointia ja myönteistä minäkuvaa. Opintojen aikana saadut myönteiset kokemukset vähensivät opintojen keskeyttämistä ja työllistymistä. Opettajat sisällyttivät positiivisen pedagogiikan menetelmät luontevaksi osaksi opetusta oppilaitosten jokapäiväiseen elämään hankkeen päätyttyä.

Innovaatiot: Hankkeessa painotettiin innovatiivisena käytäntönä positiivisen pedagogiikan soveltamista erityisopetuksessa. Tämä lähestymistapa tarjoaa uudenlaisia tapoja edistää oppilaiden osallisuutta ja oppimista sekä lisätä opettajien ammatillista kehittymistä.

Pysyvät käytännöt: Hankkeen päätyttyä pysyväksi käytännöksi ovat jääneet opettajien koulutusmateriaalit, ohjeistukset ja suositukset inklusiivisen opetuksen toteuttamiseen ja vertaisoppimiseen. Yhteisöllisen oppimisen menetelmät sekä oppilaiden tukimateriaalit voivat jatkossa tukea erityistuen tarpeessa olevien oppilaiden inklusiota. Positiivinen pedagogiikka jäi jokapäiväiseksi opetuksen

perustaksi jokaiseen hankkeen organisaatioon. Pysyvät käytännöt ovat merkittäviä, koska ne mahdollistavat hankkeen tulosten hyödyntämisen pitkällä aikavälillä. Ne edistävät erityistuen tarpeessa olevien oppilaiden inklusiota ja osallisuutta kouluyhteisöissä sekä tukevat opettajien ammatillista kehittymistä. Hankkeen vaikutus jää elämään ja vaikuttamaan koulutusjärjestelmiin myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankkeen kotisivu: [Erasmus - Strengthening Inclusion of students with special needs through Positive Pedagogy - Suomen Diakoniaopisto \(sdo.fi\)](#)

Local and global approaches to livable lifestyles

2019-1-FI01-KA229-060715 Koulujen yhteistyöhanke

Painopisteet: Hankkeessa keskitytään nuorten aktiiviseen osallistumiseen ilmasto-ongelmien ratkaisemisessa.

Tavoitteet: Tavoitteena on siirtyä ilmastoprotesteista konkreettiseen toimintaan Etsitään yhdessä käytännön ratkaisuja kestäväan elämäntapaan. Vaikutetaan koulujen ja paikallisyhteisön käytäntöihin sekä sosiaalisen median kautta laajempaan yhteisöön. Vertaillaan kestäväan kehityksen haasteita ja ratkaisuja Euroopassa.

Mittarit: Kyselyt, tutkimukset, hankkeen etenemisen arviointi hanketapaamisissa.

Menetelmät: Projektin aikana opiskelijat keskittyvät kestäväan kehityksen eri osa-alueisiin, kuten maatalouteen, ruoantuotantoon, ruokavalioihin, kulutuskäyttäytymiseen, liikenteeseen ja energiankulutukseen. Tehdään kyselyjä ja tutkimuksia, blogataan, vlogataan, sometetaan, askarrellaan, maalataan, kokataan, rakennetaan. Tehdään valmistelevia tehtäviä omassa koulussa sekä virtuaalista yhteistyötä Twinspaceissa ja muissa sovelluksissa. Matkustetaan opiskelijatapaamisiin, joissa on neljä/viisi päivää työpajoja ja opintoretkiä. Ennen kansainvälisiä opiskelijatapaamisia tehdään valmistelevia tehtäviä ja opiskelijat tutkivat omia paikallisia olosuhteitaan ja ratkaisujaan. Kansainvälisissä tapaamisissa he jakavat havaintonsa ja löytävät uusia näkökulmia ja ratkaisuja.

Tuotokset: Tehtävien tulokset esitellään opiskelijatapaamisten alussa, ja ne muodostavat pohjan viikon työskentelylle, jonka tuotokset puolestaan esitellään omalle koululle ja projektin nettisivujen kautta muulle maailmalle. Tehtävät toimivat myös englannin ja biologian kurssien harjoitustöinä. Koska projektiin osallistuvat ovat eri vuosikursseilla ja luokilla, ryhmä tapaa myös oppituntien ulkopuolella. Opiskelijat oppivat käytännön taitoja kestäväan elämäntavan toteuttamiseen, suorittivat tutkimuksia, loivat tietoisuutta lisääviä kampanjoita ja vaikuttivat koulun käytäntöihin ja paikallisiin toimintatapoihin. Osallistumalla toimintaan he harjoittelivat tehokasta ja ammattimaista tieto- ja viestintätekniikan käyttöä, kriittistä ajattelua, tiimityötä, johtajuustaitoja ja kansainvälistä viestintää. Projektissa järjestettiin monikansallisia työpajoja, luentoja, retkiä ja opintomatkoja ja luotiin ilmapii-riä keskinäiselle luottamukselle yhteistyön helpottamiseksi sekä verkossa että kasvotusten.

Innovaatiot: Ottamalla henkilökohtaisesti käyttöön kestävämmän elämäntavan, kannustamalla muita seuraamaan esimerkkiä ja käynnistämällä konkreettisia toimia kohti ilmastoystävällisempää yhteiskuntaa nämä nuoret vaikuttavat muutokseen maailmassa ja oppivat arvostamaan kestäväan kehityksen haasteita ja mahdollisuuksia.

Pysyvät käytännöt: Opiskelijat tuovat äänensä kuuluviin moderneissa medioissa, kuten koulujen verkkosivuilla ja sosiaalisen median tileillä, käyttäen erityisesti suunniteltua hashtagia. He myös kirjoittavat lehtiin ja ottavat henkilökohtaisesti yhteyttä paikallisiin päättäjiin. Nuoret oppivat

luottamaan omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa aktiivisina kansalaisina, mikä puolestaan parantaa paikallista demokratiaa ja toimintatapoja.

Hankkeen Twinspace: [Twinspace \(etwinning.net\)](https://etwinning.net)

Creative minds - Service Designed Sustainable Startups

2019-1-FI01-KA202-060773 Ammatillisen koulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeessa keskityttiin luomaan innovatiivisia opetusmenetelmiä ja kestäviä, kansainvälisiä oppimisympäristöjä, jotka mahdollistivat yksilöllisen oppimisen ja valmistasivat opiskelijoita menestyksekkääseen työelämään.

Tavoitteet: Kehittää ammatillisia ja elinikäisen oppimisen taitoja eri taustoista tuleville opiskelijoille. Mahdollistaa yksilöllisesti räätälöidyt osat ammatillisista tutkinnoista. Perustaa kahdeksan kestävä start-up-yritystä kansainvälisissä opiskelijaryhmissä. Tarjota joustavia oppimisympäristöjä (yritys, koulu, eKampus) kansainvälisille oppimiskokemuksille. Yritykset toimivat valmentajina opiskelijoiden kestäville startupeille. Yritykset saivat mahdollisuuden valmentaa opiskelijoita omassa toimintaympäristössään ja toimia yrittäjien innoittajina. Opettajat oppivat uuden kansainvälisyys-, kestävyys- ja yrittäjyysohjautuvan pedagogisen Creative Minds -mallin ja kehittävät uuden mentaliteetin, jotta he voivat toimia tukevin valmentajina ja oppia räätälöimään opiskelijoiden oppimispolkuja. Tavoitteena oli parantaa opettajien kansainvälisten opiskelijoiden valmentamisen taitoja sekä hankkia oppilaitoksille uutta osaamista ja taitoja opiskelijoiden räätälöidyn oppimisen järjestämiseen kolmessa oppimisympäristössä. Pyrkimyksenä oli kehittää palvelumuotoiltu tapa räätälöidä opintoja ja tarjota parempia oppimispolkuja, edistää aikataulussa valmistumista ja työllistymistä erinomaisilla ammatillisilla ja elinikäisen oppimisen taidoilla sekä parantaa ammatillisen koulutuksen brändiä Euroopassa.

Mittarit: Kestävien startup-yritysten määrä. Opiskelijoiden osallistuminen, oppimistulokset, valmistuminen ja työllistyminen. Yritysten osallistuminen ja oppimiskokemukset. Opettajien uudet taidot ja valmiudet. Osallistujien digitaalisten taitojen kehittyminen. Uudet palvelumuotoillut oppimisvälineet ja -ympäristöt kouluille.

Menetelmät: Hankkeessa harjoiteltiin yrittäjyyden oppimista kansainvälisissä ryhmissä yhdessä luovien yritysten asiantuntijoiden avulla. Tarkoituksena oli lisätä digitalisaatiota ja verkko-opiskelua vastaamaan nykypäivän ja tulevaisuuden tarpeisiin. Hankkeessa haluttiin korostaa verkko-opinnot ja digitaalisten taitojen parantamista ottaen huomioon koulujen erilaiset digitaaliset valmiudet. Maailman muuttuessa myös opettajuus on muutoksessa, ja hankkeessa pyrittiin tuomaan opettajille uusia valmennustaitoja opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden ja unelmien huomioimiseksi. Hankkeessa käytettiin pedagogista Creative Minds -mallia, yksilöllisten oppimispolkujen suunnittelutyöpajoja, kansainvälisiä työpajoja ja oppimisympäristöjä (koulu, yritys, eKampus) sekä työpohjaisia oppimisjaksoja.

Tuotokset: Kestävät startupit ja niiden myynti. Oppimateriaali kestäväan yrittäjyyteen. Digitaaliset pedagogiset työkalut. Pedagoginen Creative Minds Coach Academy -malli. Coach Academy Learning Model -valmennusmalli. Videot molemmista malleista ja oppimateriaaleista. Opettajien käsikirja valmentamisesta ammatillisille opiskelijoille. Hankkeen tulosten esittely moninkertaistustapahtumassa.

Innovaatiot: Kestävän yrittäjyyden oppimismalli. Palvelumuotoiltu oppimispolkujen suunnittelu. Kansainvälinen Creative Minds Coach Academy -valmennusmalli opettajille. Yksilöllisesti räätälöidyt

VET-tutkinnot kansainvälisinä kestäväyyteen suuntautuneina yrittäjinä. Digitalisaation ja verkko-opin-
misen vahvistaminen oppimisympäristöissä.

Pysyvät käytännöt: Laaja-alainen oppimisympäristöjen käyttö (koulu, yritys, eKampus). Räätelöidyt,
yksilölliset oppimispolut opiskelijoille ja valmentajille. Kansainväliset yhteistyöhankkeet ja verkos-
tot. Parantunut ammatillisen koulutuksen brändi Euroopassa. Opettajien jatkuva valmentaminen ja
ammatillinen kehittyminen. Verkkokaupan ylläpito startup-yritysten tuotteiden myyntiä varten.

Hankkeen kotisivu: www.cminds.pro

Youth card evidence-based tool for improving youth work and activating.

2019–1 FI01 KA205 060626 Nuorisolan strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Luoda nuorisotyölle digitaalinen tuki, joka auttaa organisaatioita kokoontumaan, jaka-
maan nuorille tarjottavia palveluja ja toimintoja sekä keräämään tilastollisia todisteita varojen ohjaa-
miseksi nuorisolan toimintoihin, joilla on merkittävä vaikutus ja joita tarvitaan eniten.

Tavoitteet: Luoda digitaalinen tukityökalu, joka auttaa yhdistämään nuorisolan organisaatioita,
välittämään nuorille tarjottavia palveluja ja aktiviteetteja sekä keräämään tilastollisia todisteita, joita
voidaan käyttää varojen ohjaamiseksi nuorisotyön toimintoihin, jotka tavoittavat nuoret parhaiten,
erityisesti siellä, missä tarve on suurin. Tarjota modernit ja innovatiiviset tukimekanismit nuor-
ten aktivointiin. Kokeilla ja kehittää Youth Card -ekosysteemejä kussakin osallistuvassa viidessä
maassa. Parantaa nuorille tarjottujen palveluiden ymmärrystä ja arvioida toimintojen todellista vai-
kutusta. Verkostoitua muiden nuorisotyön organisaatioiden kanssa ja saada ne mukaan Youth Card
-ekosysteemiin. Luoda koulutusopas nuorisotyöntekijöille ja nuorisotyöorganisaatioille Youth Card
-järjestelmän käyttöön. Antaa jokaiselle osallistuvalla alueella tai organisaatiolle parempi evidens-
siin perustuva ymmärrys tarjonnastaan nuorille ja toimintojen todellisesta vaikutuksesta.

Mittarit: Nuorille tarjottujen palvelujen ja toimintojen määrä. Tilastolliset tiedot nuorten osallistumi-
sesta ja kiinnostuksesta. Nuorisolan ammattilaisten ja nuorten antama palaute.

Menetelmät: Digitaalinen Youth Card -työkalu, joka yhdistää tapahtumakalenterin ja yksilölliset käyt-
täjätunnisteet. Nuorten aktivointia Youth Card -työkalun tuella tutkittiin ja testattiin.

Nuorisotyön organisaatioilta, nuorisotyöntekijöiltä ja nuorilta kerättiin palautetta. Hanketta toteutet-
tiin kansainvälisissä ekosysteemeissä ja pilottikokeiluissa digitaalisen mobiilisovelluksen ja QR-koo-
dinlukijan avulla. Kaikki hankekumppanit järjestivät alueellisia Youth Card -työpajoja.

Tuotokset: Youth Card -ekosysteemit kussakin osallistuvassa maassa. Digitaalinen mobiilisovellus
nuorille ja nuorisotyöntekijöille. Tilastot nuorille tarjotuista palveluista ja niiden käytöstä. Suun-
niteltu työkalu sisälsi moderneja ja innovatiivisia mekanismeja nuorten aktivointiin, kuten palkit-
semisen ja pelillistämisen tukemisen, kohdennetut edut sekä mahdollisuuden nuorille luoda omia
aktiviteetti-CV:itä, mikä vahvisti heitä löytämään omat vahvuutensa ja auttoi työnhaussa. Tilas-
tollisten tietojen kerääminen nuorten kiinnostuksesta ja osallistumisesta aktiviteetteihin ja niiden
välittäminen eteenpäin nuorisotyön arvioinnissa käytettäviin työkaluihin nosti myös ammattitaitoa
koko alan arvioinnissa. Laadittiin suosituksia sisältävä dokumentti, jossa tiivistettiin kolmivuoti-
sen projektin tulokset ja havainnot ja joka sisälsi suosituksia projektikumppaneiden kokemuksiin
perustuen. Oppaat Youth Cardin käytöstä, Youth Card -ekosysteemin pilottikokeilut ja palautekeräys
osallistuvissa maissa/alueilla, Youth Card -koulutusopas 5 kielellä, saatavilla verkossa. Youth Card
-ekosysteemit (verkkosivusto ja tietokanta) kaikille kumppaniorganisaatioille. Mobiilisovelluksen

prototyyppi kehitettiin ja julkaistiin sisäistä testausta varten projektikumppaneille toukokuussa 2021. Tammikuussa 2022 julkaistiin ensimmäinen julkinen versio (lopullinen sovellus) Androidille ja iOS:lle, lähdekoodi saatavilla GitHubissa. Organisaatioille tiedotettiin Youth Cardista kaikilla kumppaneiden alueilla moninkertaistustapahtumissa.

Innovaatiot: Tilastollisten tietojen kerääminen nuorisotyöstä ja niiden hyödyntäminen rahoituksen suuntaamiseksi. Digitaalinen mobiilisovellus mahdollisti nuorten aktivoinnin ja palveluihin pääsyn. Ekosysteemien luominen ja yhteistyö eri maiden ja organisaatioiden välillä.

Pysyvät käytännöt: Nuorisoalan digitalisaation edistäminen. Yhteistyö ja tiedon jakaminen eri sidosryhmien välillä. Youth Card -järjestelmän ylläpito ja kehittäminen. Suomessa toimintaan liittyi yli 100 organisaatiota.

Hankkeen kotisivu: [Youthcard.eu](https://youthcard.eu) - Etusivu

Participation in Society through Classroom Activity and Cooperation

2018–1 FI01 KA229 047323 Koulujen yhteistyöhanke

Painopisteet: Painopisteenä oli löytää uusia tapoja edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä kehittää opiskelijoiden kansalaisosallistumista ja -toimintaa eurooppalaisten demokraattisten arvojen pohjalta. Pyrkimyksenä oli varustaa opiskelijat tosiasioihin perustuvalla tiedolla, taidoilla ja asenteilla. Tarkoituksena oli kehittää opiskelijoiden osallistumista ja kansalaiskasvatusta tavalla, joka tarjoaa tarvittavat taustatiedot sivistyneen yhteiskunnan ylläpitämiseksi.

Tavoitteet: Vahvistaa opiskelijoiden osallistumista, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja eurooppalaista identiteettiä. Kehittää koulujen liittoutumistoimintoja, joihin kuuluvat järjestöt, päätöksentekijät ja paikallinen asiantuntemus. Parantaa opettajien monikulttuurista valmistautumista ja antaa heille kokemuksia työskentelystä monikulttuuristen oppilasryhmien kanssa. Esitellä opetusmenetelmiä, jotka tukevat paikallisen asiantuntemuksen integroimista opetukseen pedagogisesti tehokkaalla tavalla.

Mittarit: Opettajien suorittama tutkimus, joka vertaili opiskelijoiden osallistumista ja kansalaisuuden opetusta eri eurooppalaisten koulujen välillä. Hankkeen etenemisen arviointi hanketapaamisissa.

Menetelmät: Kuusi eurooppalaista koulua järjesti kansainvälisiä työpajoja opettajille ja opiskelijoille. Työpajojen aiheet liittyivät kansalaisvalmiuksiin ja kansalaisuuteen. Suunnitellut ja konkreettiset pedagogiset toiminnot järjestettiin yhteistyössä järjestöjen, kansalaisjärjestöjen ja päätöksentekijöiden kanssa. Hanke tarjosi opiskelijoille aitoja osallistumiskokemuksia ja vahvisti heidän kokemustaan osallistumisesta, sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta ja eurooppalaisesta identiteetistä. Opettajat työskentelivät tutkimuksen parissa, joka vertaili opiskelijoiden osallistumista ja kansalaisuuden opetusta eri eurooppalaisten koulujen välillä.

Tuotokset: Luotiin polku opiskelijoiden osallistumisen tukemiseksi koulussa, paikallisessa yhteisössä ja yhteiskunnassa. Opettajat oppivat yhteistyötä järjestöjen ja ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa ja integroivat nämä toiminnot opetukseen. Kansainvälinen konteksti tarjosi mahdollisuuksia hyvien käytäntöjen vaihtoon. Hankkeessa otettiin käyttöön uusia, erityisesti opiskelijakeskeisiä ja aktivoivia opetusmenetelmiä. Hankkeen aikana tehtiin kaksi julkaisua. Ensimmäinen kirja keskittyi tutkimukseen ja esitti esimerkkejä pedagogisista toiminnoista yhdessä järjestöjen ja päätöksentekijöiden kanssa. Toinen kirja sisälsi opiskelijoiden tarinoita ja kuvituksia osallistumisesta, kansalaisuudesta ja heidän kokemuksistaan liittoutumistoiminnoissa.

Innovaatiot: Polun luominen opiskelijoiden osallistumisen tukemiseksi oppilaitoksissa, paikallisessa yhteisössä ja yhteiskunnassa. Uusien opetusmenetelmien käyttöönotto. Yhteistyö oppilaitosten, järjestöjen, kansalaisjärjestöjen, paikallisten asiantuntijoiden ja päätöksentekijöiden välillä.

Pysyvät käytännöt: Luotiin kestäviä ystävyyssuhteita oppilaiden välille eri maiden välillä. Yhteistyöllä ja vaihdolla oli myönteinen vaikutus sekä opiskelijoiden että opettajien henkilökohtaiseen ja ammatilliseen kehittymiseen. Kansainvälisellä toiminnalla oli tärkeä rooli opiskelijoiden kielitaidon parantamisessa ja kansainvälisen viestinnän taitojen kehittämisessä edelleen.

Hankkeen kotisivu: [Project PaCo - Workshop KITEE Finland \(google.com\)](https://www.project-paco.com/)

Towards Inclusive eLearning: Improving Accessibility of eLearning in Higher Education from Universal Design for Learning perspective. 2018-1-FI01-KA203-047321

Korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeen painopisteenä oli parantaa heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua korkeakouluopetukseen kehittämällä esteettömiä eLearning-ympäristöjä. Lisäksi painopisteinä olivat osallisuuden, esteettömyyden, oikeudenmukaisuuden, tasa-arvoisen koulutuksen tukemisen sekä digitaalisen oppimisen ja opetuksen edistäminen.

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli mahdollistaa opiskelijoille esteetön pääsy eLearning-oppimisympäristöihin, oppimateriaaleihin ja oppimiskokemuksiin sekä parantaa opiskelumotivaatiota.

Mittarit: Hankkeen vaikutusten arvioinnissa käytettiin mittareina esteettömän eLearning-ympäristön kehittymistä, opiskelijoiden osallistumista ja heidän kokemaansa esteettömyyden tasoa. Kehittämistarpeiden kartoittamiseksi ja arvioimiseksi käytettiin kyselylomaketta.

Menetelmät: Hankkeessa kartoitettiin ja tutkittiin eLearningin osallistavia käytänteitä korkeakouluissa ja hyödynnettiin Universal Design for Learning -näkökulmaa, joka edistää oppimisympäristöjen esteettömyyttä ja joustavuutta. Käytetyt menetelmät sisälsivät koulutusta, ohjeistusta ja eLearning-ympäristöjen testausta. Nämä menetelmät mahdollistivat opiskelijoille esteettömän pääsyn oppimateriaaleihin ja -kokemuksiin.

Tuotokset: Korkeakoulujen eLearning-ympäristöt muuttuivat esteettömämmiksi ja saavutettavammiksi. Opiskelijat kokivat osallistumismahdollisuuksiensa ja kokemuksensa esteettömyydestä parantuneen. Tämä vaikutti positiivisesti heidän oppimistuloksiinsa ja opiskelumotivaatioonsa. Hankkeen yhteiskunnallinen vaikuttavuus saavutettiin osaavien ihmisten, yhteistyön ja vuorovaikutuksen avulla sekä levittämällä tuloksia. Tuloksia esiteltiin ja levitettiin kahdessa kansainvälisessä konferenssissa ja hankkeen verkkosivuilla, joilla tulokset ja materiaalit ovat saatavilla vähintään viisi vuotta. Päätöskonferenssiin osallistui osallistujia kymmenestä eri maasta eri puolilta maailmaa. Hanke edisti hyvin mukana olleiden organisaatioiden ja henkilöstön olemassa olevaa tietämystä, osaamista ja käytäntöjä. Henkilöstölle annettiin uutta tietoa sosiaalisen, etnisen, kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtämiseksi ja huomioon ottamiseksi. Kulttuurisen monimuotoisuuden kehittämiseksi kokeiltiin osallistavia verkko-opetuskäytäntöjä ja Universal Design Learningin hyödyntämistä korkeakouluopiskelijoiden erilaisiin tarpeisiin kansainvälisellä ja kansallisella tasolla. Opettajat ja opiskelijat innostuivat ja motivoituivat innovatiivisista pedagogisista ja teknologisista taidoista. Opettajille luotiin tukiverkosto osallistavan verkko-opetuksen suunnitteluun ja siihen liittyviin kysymyksiin vastaamiseksi.

Innovaatiot: Hankkeessa kehitettiin opetusmateriaaleja ja oppimisalustoja, jotka noudattivat Universal Design for Learning -periaatteita. Nämä käytännöt mahdollistivat oppimisympäristöjen yksilöllisen soveltuvuuden ja tuottivat paremman oppimiskokemuksen kaikille opiskelijoille. Kehittämislähtöistä arviointivälinettä voidaan soveltaa korkeakoulujen laadunhallintajärjestelmiin ja strategiatyöhön ja käyttää yksittäisen oppilaitoksen räätälöityihin tarkoituksiin tulosten keräämiseksi ja arvioimiseksi. Koulutusmallia voidaan sellaisenaan soveltaa erilaisiin intensiivisiin ja pidempiaikaisiin koulutustarkoituksiin. Kontekstikortteja voidaan käyttää korkeakoulujen henkilöstön herkistämiseen erilaisten opiskelijoiden tarpeiden huomioimiseksi. Opiskelijoiden oppimistarpeita käsitteleviä tapausvideoita voidaan käyttää materiaalina erilaisissa opettajankoulutuksissa.

Pysyvät käytännöt: Hankkeessa kehitetyt toimenpiteet, periaatteet ja suositukset edistävät eLearning-materiaalien saavutettavuutta edelleen. Tällä on pitkäaikaisia vaikutuksia korkeakoulujen eLearning-ympäristöihin, ja saavutettavuuden tärkeys voi jatkossa ohjata opetuksen ja materiaalien tuottamista. Hankkeessa koulutetut opettajat saivat uutta tietoa ja taitoja esteettömän eLearningin suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tämä osaaminen jatkuu heidän ammatillisessa työssään ja vaikuttaa siten pysyvästi korkeakoulujen opetuskäytäntöihin. Hankkeen aikana luodut yhteistyöverkostot ja tiedonvaihto jäävät pysyviksi käytännöiksi. Tämä voi edistää jatkuvaa oppimista, tiedon jakamista ja hyvien käytäntöjen levittämistä korkeakouluyhteisössä. Hankkeen verkkosivut säilyvät portaalissa vähintään viisi vuotta. Kaikki tuotetut tulokset ja materiaalit ovat avoimesti saatavilla hankkeen verkkosivulla. Artikkelikokoelma ja erikseen julkaistut artikkelit ovat saatavilla myös kustantajien verkkosivuilta. Universal Design for eLearning koskettaa kaikkia koulutustasoja, ei vain korkeakouluja. Myös muut oppilaitokset voivat hyötyä hankkeesta kehitetyistä menetelmistä.

Hankkeen kotisivu: [TINEL - Häme University of applied sciences \(hamk.fi\)](https://www.hamk.fi/tinel)

Raising Aspirations for Social Inclusion

2018-1-FI01-KA229-047237 Koulujen välinen vaihtohanke

Painopisteet: Hankkeen painopisteenä oli sosiaalisen osallisuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien luomisen edistäminen. Raising Aspirations for Social Inclusions -hankkeen vaikutavuus heijastaa Erasmus+ -ohjelman painopisteitä.

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli tarjota osallistujille mahdollisuuksia kehittää taitojaan ja lisätä itsetuntemusta sekä rohkaista heitä asettamaan korkeampia tavoitteita elämässään. Tavoitteena oli myös lisätä osallistujien sosiaalista osallisuutta yhteisöissään ja vahvistaa heidän luottamustaan omiin kykyihinsä.

Mittarit: Hankkeen vaikuttavuutta mitattiin arvioimalla osallistujien itsetuntemuksen ja itsearvostuksen kehittymistä, asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja yhteisötoimintaan osallistumisen määrää. Lisäksi arvioitiin hankkeen vaikutusta osallistujien elämänlaatuun ja hyvinvointiin.

Menetelmät: Hankkeessa käytettiin erilaisia menetelmiä, kuten koulutuksia, mentorointia, ryhmäkeskusteluja ja toiminnallisia harjoituksia. Nämä menetelmät tarjosivat osallistujille tukea, ohjausta ja mahdollisuuksia kehittää taitojaan ja valmiuksiaan sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi. Lisäksi osallistujia kannustettiin pohtimaan omia vahvuuksiaan ja tavoitteitaan sekä kehittämään itsetuntemustaan ja vuorovaikutustaitojaan.

Tuotokset: Hankkeen tuloksena osallistujat saivat lisää itseluottamusta, taitoja ja motivaatiota asettaa korkeampia tavoitteita. Heidän osallisuutensa yhteisöissä parani ja heidän elämänlaatunsa koheni. Osallistujat oppivat uusia taitoja ja valmiuksia työllistymisen edistämiseksi. Hankkeen aikana

kehitettiin koulutusohjelmia, tukiohjelmia ja mentorointia, jotka auttavat osallistujia kehittämään taitojaan ja valmiuksiaan sekä parantamaan työllistymismahdollisuuksiaan. Hankkeen avulla on lisätty tietoisuutta sosiaalisen osallisuuden merkityksestä ja sen edistämiskeinoista. Lisäksi hankkeen avulla syntyi verkostoja ja yhteistyömahdollisuuksia eri toimijoiden välille.

Innovaatiot: Hankkeessa kehitettiin ja hyödynnettiin innovatiivisia käytäntöjä, kuten tuki- ja mentorointiohjelmia, vertaisoppimista ja digitaalisia työkaluja tavoitteiden asettamiseen ja seurantaan. Näitä käytäntöjä voitiin hyödyntää myös hankkeen päättymisen jälkeen,

Pysyvät käytännöt: Vaikuttavuuden näkökulmasta hankkeen aikana on saavutettu pysyviä käytäntöjä, jotka jatkavat vaikutuksiaan hankkeen päättymisen jälkeen. Hankkeessa kehitettiin tukiohjelmia ja mentorointia, jotka tarjoavat jatkuvaa tukea ja ohjausta osallistujille. Nämä käytännöt jatkuvat hankkeen päättymisen jälkeen ja tarjoavat tukea tavoitteiden saavuttamiseen ja sosiaalisen osallisuuden vahvistamiseen.

Hankkeen aikana kehitettiin koulutusohjelmia, jotka auttavat osallistujia kehittämään taitojaan ja valmiuksiaan sekä parantamaan työllistymismahdollisuuksiaan. Nämä koulutusohjelmat jatkuvat hankkeen päättymisen jälkeen ja tarjoavat jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia osallistujille.

Hankkeen avulla luotiin yhteistyöverkostoja eri toimijoiden, kuten koulutusorganisaatioiden, työllisyyspalveluiden ja työnantajien, välille. Nämä verkostot mahdollistavat yhteistyön jatkumisen ja tiedon jakamisen hankkeen päättymisen jälkeen edistämällä osallistujien työllistymismahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta.

Hankkeen avulla on lisätty tietoisuutta sosiaalisen osallisuuden merkityksestä ja sen edistämiskeinoista. Tämä tietoisuus säilyy hankkeen päättymisen jälkeen ja voi edelleen edistää yhteiskunnallista keskustelua ja toimenpiteitä sosiaalisen osallisuuden tavoitteiden saavuttamiseksi. Nämä pysyvät käytännöt tarjoavat jatkossakin tukea ja resursseja osallistujille ja auttavat heitä saavuttamaan korkeampia tavoitteita ja edistämään sosiaalista osallisuutta omassa elämässään.

Hankkeen kotisivu: [RASI 2018-2021 \(webnode.fi\)](https://webnode.fi/rasi-2018-2021)

Empowering Residential Child Care through Interprofessional Training 2018–1 FI01 KA203 047242 Korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Laitoshoidon työntekijöiden koulutuksen kehittäminen Euroopassa ja sen ulkopuolella, Verkkokurssin kehittäminen laitoshoidon henkilöstölle keskeisillä osaamisalueilla.

Tavoitteet: Määritellä, mitä ja miten laitoshoidon interventio ja tulevaisuuden laitoshoidon työntekijät tarvitsevat integroidussa koulutuksessa kumppanimaissa (Suomi, Saksa, Italia, Liettua ja Espanja). Kehittää ymmärrys laitoshoidon työvoimalle asetetuista pätevyysvaatimuksista, jotka jakavat yhteisiä arvoja ja kunnioittavat erilaisia lähestymistapoja niiden toteuttamiseksi Euroopassa. Suunnitella yhteistyössä opintomoduuli ja ERCCI eLearning -alusta, joka vastaa kumppaneiden tarpeita ja tulevaisuuden haasteita laitoshoidon koulutuksessa, sekä testata ne opettajien, opiskelijoiden ja sidosryhmien kanssa. Mahdollistaa tuotosten hyödyntäminen muissa Euroopan maissa ja niiden toteuttaminen kandidaatin ja maisterin korkeakoulutuksen koulutuksiin sekä työpaikkakoulutukseen.

Mittarit: ERCCI-hankkeen tuloksena syntynyt vertaileva tutkimusraportti.

Menetelmät: Verkkokurssin kehittäminen laitoshoidon henkilöstölle keskeisillä osaamisalueilla.

Massive Open Online Course (MOOC) sisältää kuusi oppimismoduulia, jotka käsittelevät laitoshoidon työssä olennaista osaamista. MOOC on avoin kaikille, joilla on erilaisia koulutustaustoja, ja se soveltuu erinomaisesti kaikille opiskelijoille tai ammattilaisille, jotka haluavat paremmin ymmärtää laitoshoidon työtä. MOOC on avoin ja saatavilla vähintään vuoden 2026 loppuun asti. Hankkeessa laadittava käsikirja tukee MOOCin saavutettavuutta ja laajamittaista käyttöönottoa korkeakouluissa sekä Euroopassa että maailmanlaajuisesti.

Tuotokset: Hankkeessa on kehitetty verkkokurssi laitoshoidon henkilöstölle. Avoin MOOC kaikille, joilla on erilaisia koulutustaustoja. Avoin MOOC soveltuu erinomaisesti kaikille opiskelijoille tai ammattilaisille, jotka haluavat paremmin ymmärtää laitoshoidon työtä. MOOCin saavutettavuutta ja laajamittaista käyttöönottoa tukeva ERCCI-käsikirja. EU:ssa arvioidaan olevan noin 340 000 lasta laitoshoidossa, ja tämän ryhmän lasten ja nuorten suojelemisessa ja huolehtimisessa on vakavia huolenaiheita. Keskeinen ongelma liittyy laitoshoidon työvoiman riittämättömään koulutukseen ja sen epävakauteen. Tutkimustulokset osoittavat merkittävää vaihtelua laitoshoidon henkilöstön ammatillisessa koulutuksessa, nimikkeissä, vastuissa ja vaadituissa pätevyyksissä eri puolilla Eurooppaa. ERCCI-hanke on tarjonnut merkittävän panoksen laitoshoidon työntekijöiden koulutuksen kehittämisessä Euroopassa ja sen ulkopuolella, ja sen vaikutukset näkyvät pitkälle tulevaisuuteen.

Innovaatiot: Digitaalinen oppiminen: Miten muuttaa oppiminen ja opetus digitaalseksi oli keskeinen kysymys, ja vastauksena syntyi ERCCI MOOC. Vertaileva tutkimusraportti: ERCCI-hankkeen tuloksena syntynyt vertaileva tutkimusraportti on johtanut aloitteeseen toteuttaa vastaavanlainen tutkimus innovatiivisella kartoittamismenetelmällä 18 maassa.

Pysyvät käytännöt: Akateemiset vaikutukset: ERCCI-hanke on tuottanut akateemisen tutkimusraportin, joka on esitelty kansainvälisissä konferensseissa, ja sen pohjalta on käynnistetty laajamittainen kirja-alan hanke Oxford University Pressin kanssa. Kansainvälinen yhteistyö: Hankkeen kansainvälinen konsortio asiantuntijoita on tehnyt tiivistä yhteistyötä eri maiden tutkijoiden ja koulutusasiantuntijoiden kanssa.

Hankkeen kotisivu: <https://ercci.turkuamk.fi/en>

The Competent Learning Process

2017-1-FI01-KA219-034746 Koulujen välinen strateginen kehittämishanke

Painopisteet: Hankkeen painopisteinä olivat osallistaminen osaamisperusteisten oppimisprosessien ja lähestymistapojen avulla, hyvien käytäntöjen vaihto ja osaamisen kehittäminen.

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli kehittää lapsikeskeisempää pedagogiikkaa, jossa lapset nähdään oman koulutuksensa tekijöinä. Tavoitteena oli edistää monipuolisten oppimisympäristöjen käyttöä sekä lisätä liikuntaa opetuksessa. Hankkeeseen osallistui varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen oppilaitoksia. Mukana oli oppilaitoksia, jotka antavat opetusta 1–11-vuotiaille lapsille. Yhteistyökumppanit edustivat erilaisia koulutuskulttuureja kunkin maan erilaisen osaamisen ja tietotaidon jakamiseksi.

Mittarit: Hankkeen tavoitteiden toteutumista mitattiin seuraamalla seuraavia näkökohtia:

1. Vähemmän aikaa istumista päivittäisissä rutiineissa.
2. Liikunnan lisääminen koulutoiminnassa.
3. Liikunnasta keskeinen osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Lisäksi hankkeen arvioinnissa keskityttiin tarkastelemaan, miten opettajat kehittävät kykyään nähdä ja tunnistaa lapset ja antavat lasten vaikuttaa aktiivisesti käytettyihin menetelmiin. Kehitysprosesseja seurattiin dokumentoimalla opetus ja keskustelu sekä arvioimalla prosessi pohdintojen ja keskustelujen avulla. Hanke toteutettiin teemoittain, monialaisina oppimiskokonaisuuksina. Kukin teema suunniteltiin yhteisessä kokouksessa, jotta kaikilla kumppanikouluilla oli yhteisymmärrys tehtävistä ja vastuista työskentelyn aikana. Yhteistyökumppanit kokoontuivat kunkin teeman jälkeen hankekoukuihin, joissa esiteltiin ja keskusteltiin yhteistyökouluissa tehdystä työstä sekä arvioitiin ja suunniteltiin seuraavia teemoja ja tehtäviä.

Menetelmät: Hankkeessa kehitettiin mukaansatempaavia pedagogisia prosesseja, joiden avulla kaikki lapset voivat osallistua aktiivisesti työskentelyyn. Pääpaino on lasten tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden havainnoinnissa ja kuuntelemisessa sekä oppimisympäristöjen järjestämisessä siten, että lapset voivat hyödyntää koko potentiaalinsa. Hankkeessa painotettiin oppilaiden motivaation ja sitoutumisen tärkeyttä oppimisessa. Oppilaitokset tekivät yhteistyötä kehittämään keskinäisiä pedagogisia opetusmenetelmiä, joilla pyrittiin pedagogiseen jatkuvuuteen varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Kehitetyillä menetelmillä edistetään kaikkien lasten osallisuutta ja tuetaan heitä ottamaan vastuuta koulutuksestaan.

Tuotokset: Hankkeen tuloksena kehitettiin osaamisperusteisen oppimisprosessin malli (tähän linkki), joka otettiin käyttöön. Oppilaat hyötyivät vakaammista opetusjärjestelyistä ja strategioista. He tiesivät, mitä heiltä odotettiin, ja he pystyivät käyttämään energiansa osaamisen kehittämiseen ja vahvistamiseen sen sijaan, että he yrittäisivät sopeutua erilaisiin opetuskulttuureihin ja -strategioihin. Ajan myötä syntyi tunne kouluympäristöön kuulumisesta. Pysyvämmät rakenteet edistivät vanhempien osallistumista koulutukseen. Hankkeessa kehitettiin ja käytettiin uusia oppimisen työkaluja, kuten digitaalisia oppimisalustoja, pelillisiä elementtejä ja virtuaalisia ympäristöjä.

Innovaatiot: Opettajat vahvistivat taitojaan nähdä lapset ja tunnistaa heidän kiinnostuksen kohteensa ja tarpeensa. Hankkeen aikana yhteistyökumppanit kehittivät kohti lapsilähtöisempää ja aktiivisempaa oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä luontevasti. Tämä vaikutti lasten hyvinvointiin, ja he tunsivat olonsa osallistuvammaksi kouluympäristössä. Hanke auttoi opettajia edistämään ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta kouluissa ja yhteisöissä. Opettajat kehittivät pedagogieina, oppivat hyviä käytäntöjä ja kehittivät ammatillisesti havainnoimalla, pohtimalla ja saamansa palautteen avulla. Eri koulumuotojen välinen yhteistyö varhaiskasvatuksesta peruskouluun auttoi kumppanikouluja kehittämään pedagogista yhteistyötä omalla alueellaan opetuksellisen jatkuvuuden edistämiseksi. Menetelmiä voidaan käyttää eri koulutusasteilla.

Pysyvät käytännöt: Osaamisperustainen oppimisprosessi on edelleen käytössä kouluissa. Opettaja ovat omaksuneet hankkeessa esitetyt pedagogiset lähestymistavat ryhmätyöskentelyn sekä aktiivisen ja ongelmalähtöisen oppimisen edistämiseksi. Motivaation ja sitoutumisen tukemisen näkökulma on edelleen läsnä toiminnassa. Hankkeessa kehitettyjä työkaluja ja menetelmiä käytetään edelleen opetuksessa.

Hankkeen kotisivu: [Erasmus CLP | Bērnudārzs Vārpina \(bernudarzsvarpina.lv\)](https://www.erasmus-clp.eu/BernudarzsVarpina/bernudarzsvarpina.lv)

Education as a Constructor of Social and Cultural Sustainability for the 21 century 2020-1 FI01 KA204 066474 Aikuiskoulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeessa keskityttiin monipuolistamaan kestävyiden käsitettä ja edistämään aktiivista kansalaisuutta.

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli parantaa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tietoa ja osaamista kestävydestä sekä mahdollistaa kohderyhmille sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävien käytäntöjen omaksuminen toiminnoissaan. Toisena tavoitteena oli parantaa kohderyhmien tietoa siitä, miten koulutusta voidaan kehittää kulttuurin ja sosiaalisen kestävyden toteuttamiseksi. Aikuiskoulutusta haluttiin kehittää monipuolisilla kestävyiden teemoilla ja saada mahdollisuus harjoitella ja kehittää uusia tapoja lähestyä kestävyttä. Opettajien, fasilitaattorien ja koordinaattoreiden ohjauksessa tavoitteena oli lisätä kriittisen ajattelun osaamista omista ajatuksista ja asenteista. Tavoitteet perustuivat pedagogisiin näkökulmiin ja transformaatio-oppimiseen. Pysyvä muutos oli tavoite.

Mittarit: Konsortion sisällä toteutettiin kolme hankekokousta, joista kaksi keskittyi tuotosten yhtenäisyyden rakentamiseen ja kolmas niiden levittämiseen ja hankkeen tulosten kestävyteen.

Menetelmät: Erityistä huomiota kiinnitettiin sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävään kehitykseen, koska näistä on tehty vähän tutkimusta. Vaikka hankkeen pääpaino oli sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävydessä, oli tärkeää, että kehitys on ekologisesti kestävä ja sosiaalisesti oikeudenmukaista kaikilla kestävyiden osa-alueilla. Suunnitelmia jouduttiin muuttamaan covid-19-pandemian vuoksi: se esti aloitustapaamisen toteutuksen ja viivästytti tuotosten yhteiskehittelyä, mikä johti joissakin tapauksissa eroihin kumppaneiden tuotosten rakentamisessa. Hankkeen aikana toteutettiin LTT-työpaja, joka oli olennainen tuotteiden edelleen kehittämisen kannalta. Valitettavasti se voitiin toteuttaa paljon suunniteltua myöhemmin, jolloin kumppaneiden omat suunnitelmat tuotosten suhteen olivat jo hyvin pitkällä. Hankkeen tilanteen päivittämiseksi ja seuraamiseksi järjestettiin kuu-kausittain hankekokouksia tehtävistä ja ajankohtaisista asioista sopimiseksi. Hankekumppanit järjestivät erilaisia kansallisia työpajoja, konferensseja ja tapahtumia oman tuotantonsa kehittämiseksi, ja hankkeen lopussa järjestettiin levitystapahtumia valmiiden tuotteiden esittelemiseksi. Hankekumppanit järjestivät yhteisen levitystapahtuman viimeisen hankekokouksen yhteydessä.

Tuotokset: Kansalaisfoorumi laati artikkelikokoelman "Mikä meitä yhdistää – Aistit ja saavutettavuus taide- ja kulttuuritoiminnassa". Se sisältää harjoituksia, tehtäviä ja konkreettisi esimerkkejä, joiden avulla edistetään saavutettavuutta. Itä-Suomen yliopisto loi avoimen (MOOC) ja akateemisen kurssin "Aikuiskoulutus edistämässä kestävä kehitystä". Autokreaaja kehitti tuotoksensa "Vastuullinen kulutus ja tuotanto" keskustelupelin nimeltä "Ruokahävikki". CPIA1 Brescia -tuotoksessa "Terveys ja osallisuus sosiaalisessa kestävydessä" pyrittiin edistämään tietoa, vuoropuhelua ja keskustelua monikulttuurisissa ja monisukupolvissa konteksteissa. Synthesis Center teki tuotoksen nimeltä "Sukupuolten tasa-arvon saavuttaminen ja naisten voimaannuttaminen" tukemaan sukupuolten tasa-arvon edistämiseen tarvittavia tietoja, taitoja ja kompetensseja. Triesten yliopisto teki kyselyn organisatorisesta hyvinvoinnista löytääkseen tekijöitä, jotka edistävät/suojaavat hyvinvointia, ja selvittääkseen, mitkä ovat heikkouksia tai esteitä hyvinvoinnille.

Innovaatiot: Jokainen projektipartneri loi oman älyllisen tuotoksensa osana Sus21-hankkeen yhteistä työkalupakkia liittyen eri tavoitteisiin YK:n kestävä kehityksen Agenda 2030 -ohjelmassa.

Pysyvät käytännöt: Kriittisen ajattelun osaamisen edistäminen aikuiskoulutuksessa sekä uusien opetusmenetelmien käyttöönotto.

Hankkeen kotisivu: <https://sus21.eu>

Improving the Skills and Competencies in Self-Directed Support

2017-1-FI01-KA204-034769 Aikuiskoulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Hankkeen painopisteenä oli edistää työelämän koulutusta ja ammatillista kehittymistä Erasmus+ -ohjelman puitteissa. Hankkeessa keskityttiin itseohjautuvan tuen taitojen ja kompetenssin parantamiseen.

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli kehittää itseohjautuvan tuen taitoja ja kompetensseja, joita tarvitaan esimerkiksi avustavassa työssä, sosiaali- ja terveysalalla sekä kuntoutuksen parissa. Lisäksi pyrittiin vahvistamaan työntekijöiden valmiuksia tukea yksilöllistä päätöksentekoa ja osallisuutta. Hankkeessa pyrittiin parantamaan kansallista ja kansainvälistä tietämystä itseohjautuvasta tuesta. Lähtökohtana ovat ihmisoikeudet ja se, että jokaisella tukea tarvitsevalle tulisi olla oikeus itseohjautuvaan tukeen ja oikeus olla osallisena omaa elämäänsä koskevissa päätöksissä. Tavoitteena oli lisätä tietämystä vammaisten ja heidän perheidensä, henkilöstön, eri tahojen toimijoiden ja palveluntarjoajien, koulutusalan ja viranomaisten keskuudessa.

Mittarit: Hankkeen vaikuttavuutta mitattiin seuraamalla osallistujien määrää ja koulutusten laatua. Mittareina käytettiin myös osallistujien itsearviointeja, ammatillisen kehittymisen kokemuksia sekä työnantajien palautetta koulutuksen vaikutuksista.

Menetelmät: Hankkeessa käytettiin itseohjautuvan tuen taitojen kehittämistä tukevia taitoja, kuten koulutuksia, työpajoja, rooliharjoituksia, vertaisoppimista ja reflektiota. Osallistujat saivat mahdollisuuden soveltaa oppimaansa käytännön työtehtävissä. Hankkeessa tutkittiin ja määriteltiin, millaisia kestävä kehityksen palvelujärjestelmiä on käytössä Euroopassa sekä miten ne voivat parhaiten tukea vammaisia henkilöitä heidän toimintakykynsä harjoittamiseksi ja valinnanvapauden edistämiseksi elämässä. Hanke tarjosi työkalupakin järjestelmän käyttäjille, työntekijöille, käyttäjiä tukevalle henkilöstölle ja virallisen koulutuksen parissa työskentelevälle henkilöstölle. Skills-hankkeessa luotiin tietokanta sidosryhmistä, jotta voitiin pitää aktiivisesti ja suoraan yhteyttä asiantuntijoihin, verkostoihin, yhdistyksiin ja työryhmiin, joihin hankekumppanit kuuluivat paikallisella, alueellisella, kansallisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla. Hankkeessa käytettiin tieto- ja viestintätekniisiä ratkaisuja, joilla pyrittiin luomaan digitaalinen verkkoalusta, jolla kaikki Skills-sisältö saatiin yleisön saataville. Digitaalinen alusta toimi koulutusvälineenä, jonka avulla voidaan parantaa kaikkien sidosryhmien ja vammaisten henkilöiden omia taitoja ja osaamista sekä tunnistaa käyttökelpoisia materiaaleja ja käsitteitä [Home | SDS Network \(selfdirectedsupport.eu\)](https://selfdirectedsupport.eu).

Tuotokset: Hankkeen tuloksena osallistujien itseohjautuvan tuen taidot ja kompetenssit kehittyivät. Työntekijät raportoivat paremmasta ymmärryksestä itsemääräämisoikeuteen liittyen, päätöksenteon tukemisesta ja osallisuudesta. Lisäksi työntekijöiden ammatillinen itsevarmuus kasvoi. Hankkeessa tuotettiin materiaalit ja työkalupakit vammaisille ja heidän läheisilleen, perheille, henkilöstölle ja virallisen koulutuksen parissa työskentelevälle henkilöstölle. Materiaaleihin kuuluvat PowerPoint-diat, elokuvat, työkirja ja tarinat. Tarinoiden jakaminen eri kulttuurien välillä on auttanut lisäämään tietoisuutta vammaisuudesta ja sen merkityksestä. Hankkeessa on tuotettu lobbaustyökalupaketti ja kartoitusraportti siitä, miten laajasti järjestelmää käytetään 15 Euroopan maassa.

Innovaatiot: Hankkeessa hyödynnettiin virtuaalista simulaatioympäristöä itseohjautuvan tuen taitojen kehittämiseksi. Tämä innovatiivinen lähestymistapa mahdollisti osallistujille käytännön harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Hankkeessa käytettiin erilaisia digitaalisia työkaluja, verkkopohjaisia oppimislustoja ja mobiilisovelluksia. Osallistujat saivat työkalujen avulla joustavan ja interaktiivisen oppimiskokemuksen sekä pääsyn ajantasaiseen tietoon. Hanke on osoittanut käytännön tapoja, joilla itseohjautuvalla tuella voi olla eri tavoin myönteistä vaikutusta ihmisiin. Siitä on

ollut apua myös vuoropuhelun ja oppimisen käynnistämisessä sellaisten maiden välillä, jotka ovat eri vaiheissa itseohjautuvan tuen kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Pysyvät käytännöt: Hankkeen jälkeen koulutuksen ja ammatillisen kehittymisen integroinnista itseohjautuvan tuen alalla on tullut pysyvä käytäntö. Työntekijät ja organisaatiot ovat tiedostaneet koulutuksen merkityksen ja jatkavat sen tarjoamista työntekijöilleen. Hankkeessa korostettua yksilöllisen päätöksenteon tukemista ja osallisuutta itseohjautuvassa tuessa on integroitu pysyvästi työskentelytapoihin ja -käytäntöihin. Työntekijät ovat omaksuneet jatkuvan oppimisen ja reflektion merkityksen ja jatkavat itsensä kehittämistä ja ammatillista kasvua pysyvästi. Hanke on edistänyt Euroopan tasolla itseohjautuvan tuen johdonmukaista muotoilua, joka on jatkossa hyödyllistä, kun käytäntöjä kehitetään edelleen.

Hankkeen kotisivu: [Skills – Täysi kansalaisuus myös erityistä tukea tarvitseville | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Kaleidoscope: supporting female migrant entrepreneurs

2017-1-FI01-KA204-034732 Aikuiskoulutuksen strateginen kumppanuushanke

Painopisteet: Tässä korkea-asteen hankkeessa keskityttiin moninaisuuden näkökulmasta erityisesti naispuolisten maahanmuuttajayrittäjien työttömyys- ja alityöllisyysasteeseen liittyvään haasteeseen. Hankkeessa kehitettiin yrittäjyyskoulutusta, jossa keskityttiin erityisesti yrittäjyydessä tarvittaviin pehmeisiin taitoihin ja joka oli räätälöity erityisesti maahanmuuttajanaisten tarpeisiin ja heidän tukemiseensa. Painopisteenä oli edistää sosiaalista osallisuutta, yrittäjyyttä ja työllistymistä Erasmus+ -ohjelman puitteissa.

Tavoitteet: Tavoitteena oli tarjota naispuolisille maahanmuuttajayrittäjille työssä tarvittavia taitoja, tiedonlähteitä ja verkostoja menestyksekkään liiketoiminnan harjoittamiseen. Lisäksi tavoitteena oli edistää naisten yrittäjyyttä ja taloudellista itsenäisyyttä. Koska työn puute on yksi maahanmuuttajanaisten suurimmista haasteista, yrittäjyys voi tarjota heille työpaikkoja.

Mittarit: Hankkeen vaikuttavuutta mitattiin tarkastelemalla osallistujien määrää, koulutusten ja mentoroinnin laatua, yrittäjävalmiuksien kehittymistä ja liiketoiminnan perustamisen kestävyyttä sekä arvioimalla osallistujien taloudellista itsenäisyyttä. Koulutuksen alussa tehtiin osaamisen arviointi, jonka avulla maahanmuuttajanaiset havaitsivat eniten huomiota vaativat osaamisalueet, ja räätälöitiin yksilölliset koulutuspolut. Koulutuksen lopussa oppimistulosten arviointi osoitti saavutetun edistymisen. Koulutuksen ja osaamisen arvioinnin kehittämisessä hyödynnettiin hankkeen ensimmäisessä vaiheessa kehitettyä tutkimusta ja Kaleidoskoopin osaamiskehystä maahanmuuttajanaisten yrittäjyyden tukemiseksi.

Menetelmät: Kaleidoskooppi-koulutus koostui kuudesta moduulista, jotka sisälsivät koulutusjaksoja, mentorointia, neuvontaa, verkostoitumista sekä tiedon jakamista eri resursseista ja palveluista. Kaleidoskooppi -yrittäjyyskoulutusta annettiin kasvokkain ja sosiaalisen oppimisen alustalla yhdistelmäopetuksena, jossa käytettiin erilaisia menetelmiä aiheen perusteoriasta, työpajoista, toimintaoppimisesta ja verkko-opiskelusta henkilökohtaiseen valmennukseen. Itseopiskeluun tarkoitettu käsikirja tuki yksilöllistä oppimista ja tarjosi koulutusta täydentävää materiaalia. Moduuleja täydennettiin tarvittaessa lisämateriaaleilla. Koulutuksen epävirallinen luonne ja joustavuus sen toteuttamisessa varmistivat, että oppijoiden kulttuuriset tarpeet ja oppimistyyli otettiin huomioon ja että koulutustausta ei rajoittanut koulutukseen osallistumista. Maahanmuuttajanaisten yritysten perustamisen tukeminen on keskeinen strategia, jolla parannettiin maahanmuuttajanaisten integroitumista työmarkkinoille itsenäisen ammatinharjoittamisen myötä ja autettiin heitä saavuttamaan koko

potentiaalinsa. Samalla edistettiin lisäarvon luomista, innovointia, tuottavuutta ja integroitumista vastaanottavissa maissa.

Tuotokset: Hankkeen tuloksena naispuoliset maahanmuuttajayrittäjät saivat tarvittavia taitoja, tukea ja resursseja menestyvän liiketoiminnan harjoittamiseen. Osallistujat perustivat uusia yrityksiä, kehittivät olemassa olevia liiketoimintojaan ja saavuttivat taloudellista itsenäisyyttä. Kaleidos-kooppi-koulutusta kekeiltiin hankkeen aikana kaikissa kumppanimaissa 54 maahanmuuttajanaisten kanssa, jotka edustivat 29 eri kansallisuutta ja neljää maanosaa.

Innovatiiviset käytännöt: Hankkeessa kehitettiin ja hyödynnettiin innovatiivisia käytäntöjä, jotka tukivat naispuolisten maahanmuuttajayrittäjien tarpeita. Rääätälöidyt koulutusohjelmat, mentorointimallit ja verkostoitumistapahtumat olivat keskeisiä innovaatioita.

Pysyvät käytännöt: Hankkeessa kehitetyt ja toteutetut yrittäjyyskoulutusohjelmat ja mentorointimallit ovat jääneet pysyväksi osaksi tukipalveluita, joita tarjotaan maahanmuuttajayrittäjille myös tulevaisuudessa. Verkostoituminen on edistänyt pysyvästi yhteistyötä eri organisaatioiden välillä ja mahdollistanut resurssien tehokkaamman hyödyntämisen. Liiketoimintaympäristön monimuotoisuuden ja tasa-arvon avulla varmistetaan, että naisyrittäjät saavat tasa-arvoisia mahdollisuuksia, sosiaalista vaikuttavuutta, kestävyyttä ja tukea liiketoimintansa kehittämiseen. Koko koulutusmateriaali on vapaasti saatavilla Kaleidoscope Social Learning Platform -alustalla, joka tarjoaa koulutusmateriaalin verkossa ja mahdollistaa keskustelut, oppimisen ja ryhmätyöskentelyn foorumin ja pilvipalvelutyökalujen avulla. Maahanmuuttajanaisilla on myös mahdollisuus ladata alustalle henkilökohtainen miniansioluettelonsa. Hankeraportit ja käsikirja ovat myös vapaasti saatavilla hankkeen verkkosivujen tulososiossa eri kielillä.

Hankkeen kotisivu: [Kaleidoscope - Muova](#)

LIITE 2. Erasmus+ KA2 -hanketoimijoille lähetetty kysely

Kysely yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille hankkeiden innovatiivisista käytännöistä.

Hyvä Erasmus+ -yhteistyöhankkeen vastuuhenkilö,

Tervetuloa osallistumaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuvien Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden sähköiseen ennakkokyselyyn sekä huhtikuussa järjestettävään työpajaan. Tämä kysely ja syksyn työpaja tarjoavat tilaisuuden jakaa kokemuksia ja innovatiivisia käytäntöjä, oppia parhaista käytännöistä sekä verkostoitua muiden vastaavien hankkeiden vastuuhenkilöiden kanssa.

Opetushallitus haluaa selvittää jo päättäneiden yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen painottuneiden Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöiden näkemyksiä hankkeiden potentiaalisista ideoista ja innovatiivisista käytännöistä. Tuloksista julkaistaan selvitys, joka pyrkii kartoittamaan potentiaalisia innovaatioita sekä kannustamaan ja innostamaan hakijoita uudenlaisiin lähestymistapoihin. Kyselyn tuloksia hyödynnetään vastuuhenkilöille suunnatussa työpajassa huhtikuussa.

Erasmus+ -ohjelmalla pyritään edistämään kansalaisten yhteiskunnallista osallistumista demokraattisiin prosesseihin ja lisäämään heidän tietämystään Euroopan unionista. Ohjelma pyrkii myös purkamaan esteitä, jotka tekevät osallistumisen eri yhteisöihin ja Euroopan unionin poliittiseen sekä yhteiskunnalliseen toimintaan hankalaksi. Jotta demokratia voi toteutua, on tärkeää vahvistaa yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen liittyvää osallistumista varhaisesta iästä lähtien. Virallisen koulutuksen lisäksi epävirallinen oppiminen voi lisätä kansalaisten ymmärrystä niin yhteiskunnallisesta osallistumisesta kuin Euroopan unionista. Samalla halutaan edistää tunnetta Euroopan unioniin kuulumisesta.

Yhteiskunnallinen osallistuminen ja kansalaisvaikuttaminen edellyttävät tietoa ja ymmärrystä yhteiskunnan toiminnasta sekä sen laeista ja instituutioista. Lisäksi tarvitaan taitoja ja toimintakykyä, joiden kehittämisessä pelkkä teoreettinen tiedonjako ja oppiminen eivät riitä. Yhteiskunnallisen osallistumisen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi on tärkeää tukea käytännön toimintaa ja kokemuksia kansalaisuudesta.

Haluamme selvittää tämän lyhyen kyselyn avulla Erasmus+ -ohjelmassa toimivien kokemuksia ja ajatuksia siitä, miten yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista on edistetty ja minkälaisia innovaatioita hankkeissa on kehitetty. Toivomme, että vastaat mahdollisimman avoimesti ja rehellisesti hankkeesi kannalta tärkeisiin kysymyksiin. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10–15 minuuttia. Osallistumisesi on erittäin tärkeää. Alustava kiinnostus keväällä järjestettävään työpajaan osallistumiseksi kartoitetaan kyselyn lopussa. Kevään työpajaan osallistuminen on maksutonta. Opetushallitus vastaa osallistujien matkakuluista sekä tarjoaa osallistujille lounaan ja kahvitarjoilut. Pyydämme täyttämään kyselyn viimeistään 9.2.2024, jotta tulokset ehtivät mukaan kevään työpajaan. Vastauksesi on meille erittäin tärkeää.

Pakolliset tiedot on merkitty tähdellä (*)

Taustatiedot

Organisaation nimi*

Organisaatiotyyppi*

- ☐ kunnan opetus/sivistys/nuorisotoimi
- ☐ päiväkot
- ☐ peruskoulu
- ☐ lukio/yhtenäiskoulu
- ☐ ammatillinen oppilaitos
- ☐ yliopisto
- ☐ ammattikorkeakoulu
- ☐ vapaa sivistystyö
- ☐ yhdistys/järjestö
- ☐ yritys
- ☐ muu, mikä?

3. Hanketyyppi *

- ☐ KA 201 Yleissivistävän sektorin strateginen kumppanuushanke
- ☐ KA 202 Ammatillisen koulutuksen strateginen kumppanuushanke
- ☐ KA 203 Korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke
- ☐ KA 204 Aikuiskoulutuksen strateginen kumppanuushanke
- ☐ KA 205 Nuorisolan strateginen kumppanuushanke
- ☐ KA 219 Koulujen välinen strateginen kumppanuushanke
- ☐ KA 229 Koulujen välinen vaihtohanke

4. Minä vuonna hanke on saanut rahoituksen?

- ☐ 2017
- ☐ 2018
- ☐ 2019
- ☐ 2020

5. Milloin hanke on päättynyt?

- ☐ 2018
- ☐ 2019
- ☐ 2020
- ☐ 2021
- ☐ 2022
- ☐ 2023

6. Mikä on hankkeen ensisijainen kohderyhmä? *

- ☐ opettajat / kouluttajat / nuorisotyöntekijät / muu henkilökunta
- ☐ oppijat/opiskelijat/lapset/nuoret
- ☐ työelämä
- ☐ järjestö
- ☐ muu, mikä?
- ☐ kaikki yhtä tärkeitä

Tavoitteet

7. Mihin tarpeeseen hankkeella pyrittiin vastaamaan?

8. Millaista yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen liittyvää osaamista hankkeen aikana tavoiteltiin?

9. Mitkä tahot osallistuivat hankkeen suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen?

Toteutus

10. Millä konkreettisilla keinoilla yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista edistettiin?

11. Mikä oli niistä mielestäsi merkittävin/innovatiivisin?

12. Kuvailisitko lyhyesti menetelmän/idean ja siihen liittyvän kehitysprosessin?

13. Miten hankkeessa on huomioitu heikommassa asemassa olevat?

Tulokset

14. Millaisia yhteiskunnalliseen osallistumiseen, yhteisiin arvoihin ja kansalaisvaikuttamiseen liittyviä menetelmiä, käytännön sovelluksia tai osaamista hankkeen avulla kehitettiin?

15. Miten hankkeessa syntynyttä osaamista, konkreettisia menetelmiä ja käytännön sovelluksia hyödynnettiin?

16. Synnyttikö hanke uuden idean, jota mielestäsi voisi jatkokehittää? Jos, niin minkä?

17. Onko luotu pysyviä yhteiskunnallista osallistumista, yhteisiä arvoja ja kansalaisvaikuttamista tukevia toimintatapoja ja innovatiivisia käytäntöjä? Jos on, niin millaisia?

18. Millaisia vaikutuksia hankkeella on ollut jokapäiväiseen työhön, osaamiseen ja ammatilliseen kehittymiseen?

19. Millaista lisäarvoa kansainvälinen yhteistyö toi hankkeelle ja organisaatiolle?

20. Miten Erasmus+ -ohjelman mahdollisuuksia voisi paremmin hyödyntää yhteiskunnallisen osallistumisen, yhteisten arvojen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseksi?

Syyskuussa järjestettävä työpaja Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille

21. Oletko kiinnostunut osallistumaan Opetushallituksen järjestämään Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden vastuuhenkilöille järjestettävään työpajaan huhtikuussa? *

☐ Kyllä

☐ En

22. Olisiko organisaatiostanne mahdollisesti myös toinen henkilö kiinnostunut osallistumaan työpajaan? *

☐ Kyllä

☐ Ei

23. Millaisia aiheita toivot työpajassa käsiteltävän?

LIITE 3. Erasmus+ KA2 -hanketoimijoiden työpajan keskeiset tulokset

Työpajan ohjelma

TYÖPAJA 15.4.2024/ ERASMUS+ KA2 -HANKETOIMIJAT

Alustava ohjelma

Paikka: Hotel Scandic Grand Central, Vilhonkatu 13, 00100, Helsinki.

9:00–9:30	Aamukahvit
9:30–9:45	Avaus ja esittelyt, Anita Varsa, OPH (yhteinen kokoustila/ Armas-Lindgren)
9:45–10:00	Selvityksen esittely ja alustavat tulokset, Minna Laatu, OPH (yhteinen kokoustila/ Armas-Lindgren)
10:00–11:00	Mitä opimme? (4 pienryhmätilaa, (Armas-Lindgren, Eero, Eva-Lisa, Juho) Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden tulosten lyhyet esittelyt pienryhmissä • Yhteiskunnallinen osallistuminen, yhteiset arvot ja kansalaisvaikuttaminen • Digitaalinen muutos Fasilitaattorit projektiasiantuntija Osku Haapasaari ja tutkimuskoordinaattori Riikka Saarimaa, Turun yliopisto, Tulevaisuuden tutkimuskeskus
11:00–11:15	Tauko
11:15–12:00	Merkitykselliset lähestymistavat, potentiaaliset kehitysideat, innovatiiviset käytännöt Pienryhmät esittelevät kokemuksensa ja ajatuksensa ryhmälle (yhteinen kokoustila / Armas-Lindgren) • Yhteiskunnallinen osallistuminen, yhteiset arvot ja kansalaisvaikuttaminen • Digitaalinen muutos
12:00–13:00	Lounas (Grand Brasserie, lasiterassi)
13:00–14:00	Digitaalinen merkitysyhteiskunta tulee – mitä vahvoja ja heikkoja signaaleita sinkoaa osaamistarpeisiin ja kansalaisvaikuttamiseen? Emeritaprofessori Sirkka Heinonen, Turun yliopisto, Tulevaisuuden tutkimuskeskus (yhteinen kokoustila / Armas-Lindgren)
14:00–14:45	Kehitysideat, yhteistyön edistäminen ja jatkosuunnitelmat pienryhmissä (4 pienryhmätilaa (Armas-Lindgren, Eero, Eva-Lisa, Juho)
14:45–15:15	Seuraavat askelmerkit, yhteenveto ja palaute (yhteinen kokoustila / Armas-Lindgren) • Yhteenveto päivän aikana käydyistä keskusteluista ja ideoista • Osallistujien palaute työpajapäivästä ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä
15:15–15:45	Päätöskahvit ja tilaisuuden päätös

TERVETULOA!

Työpajan sisältö ja menetelmät

Työpajan tavoitteet:

- tarjota hankkeiden vastuuhenkilöille tilaisuus jakaa kokemuksia ja innovatiivisia käytäntöjä
- syventää selvityksen kyselyvaiheessa saatuja tuloksia
- oppia parhaista käytännöistä sekä
- verkostoitua muiden vastaavien hankkeiden vastuuhenkilöiden kanssa.

Työpajapäivän hankkeiden teemat: **aktiivinen kansalaisuus ja digitaalinen siirtymä**

Ennakkovalmistelut

Pienryhmissä kannettavat tietokoneet.

Osallistujille on annettu etukäteen pääsy HowSpace-alustalle, jossa heitä on pyydetty esittäytymään. Työpajassa on käytössä muistiinpanovälineitä (paperia ja kyniä), mutta ensisijaisena ajatusten tallettamisen välineenä käytetään HowSpacea.

Pienryhmätyöskentelyn yleisohjeistus

Pienryhmätyössä avustavilla on työpajassa kolme pääasiallista tehtävää:

1. Huolehtia siitä, että ryhmätyöskentelyn peruseriaatteina ovat tasa-arvo ja dialogisuus ja että kaikille annetaan mahdollisuus esittää kantansa ja ilmaista ajatuksensa. Jokaisessa ryhmässä on luonnostaan puheliaampia ja pohdiskelevampia osallistujia.
2. Ohjata ryhmää niin, että kaikki kysymykset ehditään käsitellä annetussa aikaraamissa. Työvaiheisiin on varattu reilusti aikaa, mutta keskustelun käydessä kiivaana kellon vilkuilu välillä unohtuu. Jos jokin kysymyksistä herättää paljon keskustelua, on mahdollista kuitenkin pyhittää sen käsitteilyyn enemmän aikaa kuin muiden.
3. Kirjata keskustelun aikana esiin nousevat keskeiset ajatukset tapahtuman HowSpace-alustalle. Osallistujia voi pyytää kirjoittamaan ajatuksiaan myös paperille ja kirjata täydennykset HowSpace-alustalle työvaiheen päätyttyä.

Osallistajat istuvat pöytäryhmissä. Jokaisessa pöytäryhmässä on 6–8 osallistujaa. Pienryhmätyön vetäjät osallistuvat ryhmätyöhön ja voivat tarjota omia näkemyksiään ja kokemuksiaan keskustelun sytykkeeksi. Pienryhmätyöskentelyn jälkeen ryhmät jakavat työskentelyn tulokset muille osallistujille. Ryhmä valitsee keskuudestaan raportoijan (mielellään hanketoimija).

Ohjelma	Kuvaus
9:00–9:30	Aamukahvit
9:30–9:45	Avaus ja esittelyt, Anita Varsa, OPH, Kokoustila Armas-Lindgren
9:45–10:00	Erasmus+ -yhteistyöhankeselvityksen esittely ja alustavat tulokset, Minna Laatu, OPH
10:00–11:00	Työvaihe 1: Mitä opimme? Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden tulosten lyhyet esittelyt pienryhmissä. (teemoittain) Osallistujat jaetaan pöytäryhmiin sillä perusteella teemoittain. Jokaisessa ryhmässä on kaksi OPH:n osallistujaa. Työskentelyohjeet annetaan työvaiheen alussa, ja fasilitointikysymykset toimitetaan työpajoissa avustaville ennen tapahtuman alkua. Ryhmä valitsee keskuudestaan raportoijan (miehellään hanketoimija).
11:00–11:15	Tauko
11:15–12:00	Työvaihe 2: Merkitykselliset lähestymistavat, potentiaaliset kehitysideat, innovatiiviset käytännöt Siirtyminen yhteiseen tilaan (kokoustila Armas-Lindgren) Pienryhmät esittelevät kokemuksensa ja ideansa koko ryhmälle.
12:00–13:00	Lounas, ravintola Grand Brasserie
13:00–14:00	Digitaalinen merkitysyhteiskunta tulee – mitä vahvoja ja heikkoja signaaleita sinkoaa osaamistarpeisiin ja kansalaisvaikuttamiseen? Emeritaprofessori Sirkka Heinonen, Turun yliopisto, Tulevaisuuden tutkimuskeskus Kokoustila Armas-Lindgren
14:00–14:45	Työvaihe 3: Kehitysideat, yhteistyön edistäminen ja jatkosuunnitelmat, työskentely pienryhmissä (sektoreittain) Osallistujat jaetaan uudelleen ryhmiin niin, että he ovat saman koulutussektorin tai edunsaajatahon edustajien kanssa samoissa pöytäryhmissä. Työskentelyohjeet annetaan työvaiheen alussa, ja fasilitointikysymykset toimitetaan työpajoissa avustaville ennen tapahtuman alkua.
14:45–15:15	Yhteenveto ja palaute • Yhteenveto päivän aikana käydyistä keskusteluista ja ideoista • Osallistujien palaute työpajapäivästä ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä Seuraavat askeleet, Anita Varsa OPH, Minna Laatu OPH Palaute
15:15–15:45	Päätöskahvit ja tilaisuuden päätös

Työpajojen yhteenveto, keskeiset keskustelunaiheet ja keskeiset näkökohdat

ERASMUS+ KA2 -YHTEISTYÖHANKKEET / PIENRYHMÄTYÖSKENTELY AAMUPÄIVÄ 15.4.2024 MITÄ OPIMME?

RYHMÄ 1

Mitä opimme? Mitä hankkeen tuotoksia, ideoita tai toimintatapoja jää/jäi elämään hankkeen päätyttyä? Syntyivätkö nämä tuotokset, ideat tai toimintatavat spontaanisti, vai olivatko ne suunniteltu osa hanketoteutusta?

- Menetelmiä jatkokehitettiin YAMK-koulutuksen piirissä, ja näistä on moni jäänyt projektista jäljelle. Todella toimiva hankekonsortio, jossa yhteistyö jatkuu hankkeen jälkeen ja kehitetään jatkohanketta. Suhteessa muihin hankkeisiin tuli esiin, miten paljon pystyy tekemään Zoomin tai Teamsin välityksellä.
- Projekti jatkaa toimintaa, ja lähdetään rakentamaan ja syventämään hankkeessa luodun yhteistyön pohjalta yhteistyötä ja uutta projektia. Myös CBHE-toiminnassa on yksi partneri konsortioista mukana. Hankkeessa seurattiin hankesuunnitelmaa, ja se loi mukavasti pohjaa sille, mikä on tulevaisuus. Artikkelin pohjalta on tullut todella hyviä hankehallinnollisia malleja, jotka ovat jääneet elämään ja joita on voinut hyödyntää myös muissa hankkeissa. Miten saa luotua verkkoympäristöstä toimivan yhteistyön? Myös hankeviestintä ja sen merkitys korostui, mihin aikaan ja mitä kanavia pitkin viestintää tehdään. Projektilla oli uusi konsortio mutta otettiin mukaan myös heti partnerit työpakettien johtamiseen ja koordinoivalla korkeakoululla oli vasta viimeinen työpaketti projektin toteuttamisessa.
- Hankkeessa oli hyvä porukka tehdä yhteistyötä, samaa kulttuuria partnereiden kesken. Yhteistyö on johtanut Nordplus-hankkeeseen. Hallinnolliset kokoukset ei enää kasvotusten. Digitaalinen ryhmätyö oli todella antoisa ja loi hyvät käytänteet tähän. Opetusanalytiikan avulla selvitettiin, missä kohtaa tulee opettajan osallistua enemmän, jotta oppiminen kehittyy paremmin. Virtuaalilabran hyödyt tulivat myös esille, vaikka se ei korvaakaan aitoa labraa. Saatiin aloite kokeilla VR-labraa ja mahdollisesti viedä labratyöskentelyä seuraavalle tasolle.
- Kaikki, mitä hankkeessa tehtiin, pohjautui suunnitelmaan ja on jäänyt elämään. Hanke perustui aikaisempaan hankkeeseen, jossa opittiin hyvien käytänteiden jakamista, ja siinä saatiin alusta siihen, että digikehittämiseen liittyy samoja tarpeita, jotka johtivat hyvään hankehakemukseen. Jokaisesta organisaatiosta oli mukana myös johtoryhmän jäsen, joka vei hankkeen tulokset suoraan johtoryhmään eikä erillistä jalkautumista jouduttu tekemään, vaan sitouttaminen oli heti mukana. Ennen hanketta oli jo kehitetty henkilöstön Teams-osaamista, joka mahdollisti koronan aikana suoraan Teamsiin siirtymisen opetuksen osalta. Hyvä hyödyntää edellisiä kumppaneita. Jokainen kumppani ei tee ihan samaa, vaan vain viitemalli on sama, ja sillä kehitetään oma toteutus kumppaneiden kanssa.

Jos nostaisit esiin yhden asian, jonka olet oppinut hankkeen toteutuksen aikana, mikä se olisi?

- Avoin mieli ja kuunteleminen ja keskustelu, jonka kautta löytyy kipupisteet hankkeesta.
- Kannattaa tutustua tarkasti budjettiin ennen hankkeen aloittamista, että ei tule ikäviä yllätyksiä. Tehdä myös selväksi, mitä budjetilla voi tehdä.
- Voi hyvin olla yhteisiä taidehankkeita, joissa on osallistujia eri korkeakouluista ja jotka voidaan tehdä digitaalisesti. Taiteessa on paljon niitä muotoja, joissa kommunikaatiomuoto on toista. Sanoja haasteita ja kysymyksiä löytyy eri korkeakouluista ympäri Euroopan.

- Järjestelmällisyys on tärkeää ja kaikille hankekumppaneille on selvää, miten asioita tehdään ja mihin tallennetaan tiedot. Kaikilla omat vastuut ja yhdessä tehtiin online-dokumentteja ja esim. loppuraporttia.
- Koordinaattorin roolissa on kyselty OPH:lta byrokratiasta. OPH:ssa oli avoin suhtautuminen ja mietittiin, voiko muutoksia tehdä. Kynnys kysyä kannattaa pitää aika matalana.

Kohtasiko hankkeen toteutus vastoinkäymisiä tai haasteita ja jos kohtasi, miten selvisitte niistä? Mitä olisit hankkeen toteutuksen aikana tehnyt toisin? Perusta vastauksesi omakohtaisiin kokemuksiin.

- Kannattaa aika ajon pysähtyä ja katsoa haketta, miten voidaan näillä resursseilla toteuttaa hanketta.
- Hankkeen aloitus hieman myöhästyi, ja loma aikojen erilaisuus toi haasteita. Täytyy olla hyvin aikataulutettua, että ei mene hukka-aikaa, koska hankeaika on hyvinkin rajoitettu.
- Henkilöstöresursointi on tärkeä hankkeissa, ja sitä tulee tehdä realistisesti ja tarpeeksi. Hyvä myös valmistautua henkilömuutoksiin ja varmistaa sitoutuneisuus.
- Substanssissa oli haasteita, mukana kaupallinen firma. Oppimisanalytiikkaa haluttiin käyttää ja täytyi neuvotella firman kanssa, että sai datan firmalta, jota voitiin käyttää. Löydettiin vaihtoehtoinen tie.
- Kumppaniorganisaatio ei voinut itse vaikuttaa siihen, mitä digijärjestelmiä sai käyttää, vaan päätökset tehtiin organisaatiosta erillään. Osa maista oli jäljessä digikehityksessä, joten piti etsiä vaihtoehtoisia tapoja, miten asian pystyi toteuttamaan kyseisten kumppaneiden organisaatioissa.

RYHMÄ 2

Mitä opimme? Mitä hankkeen tuotoksia, ideoita tai toimintatapoja jää/jäi elämään hankkeen päätyttyä? Syntyivätkö nämä tuotokset, ideat tai toimintatavat spontaanisti, vai olivatko ne suunniteltu osa hanketoteutusta?

Bioalan opetus kehittyi nopeasti, haluttiin tuoda opetukseen, sillä opiskelijat elävät siinä. Elämään ovat jääneet seuraavat:

- 1) Virtuaalilaboratoriot, pääsevät etukäteen tutustumaan tai pandemian aikana.
Haaste: lisenssisyystä ei voitu avata kaikille.
- 2) Ryhmätyöskentelyalustoja avattu, tärkeitä työelämätaitojen kehittämiseksi, tärkeätä oppia myös ottamaan kaikista vastuuta.
- 3) Miten oppimisanalytiikkaa voisi sisällyttää digitaalisiin alustoihin?
> Toteutettiin lopulta Discord-alustaan, sillä ensimmäinen yritys kaupallisen yrityksen kanssa ei onnistunut tuottamaan tuotetta, jota olisi voitu hyödyntää.

Bioalat itsessään ja terveys- ym. alan teknologiat, ml. tekoälyn hyödyntäminen, kehittyvät juuri nyt valtavaa vauhtia. On tärkeää, että alan opetus tuo tätä tietoa ja osaamista oppijoille.

Jos nostaisit esiin yhden asian, jonka olet oppinut hankkeen toteutuksen aikana, mikä se olisi?

- Globaalihankkeessa on tärkeintä, että otetaan ensin selvää aidosti, mitkä ovat olosuhteet yhteistyömaassa.

- Pitää varmistaa, että yhteistyökumppanit saisivat enemmän omistajuutta, oma rooli pikemminkin fasilitoivaa, toiminnan pitäisi olla kumppaneiden tarpeista lähtevää.
Esim. paikallisessa kulttuurissa mitään ei tapahtunut ennen kuin projektipäällikkö antoi käskyn.
- Yhdessä tekeminen oli tärkeintä. Jokaisella oli jotakin osaamista, mitä muilla ei ollut.
- Digi, ympäristöalustatyökalut. Selkeä käsitys siitä, mitä sillä tehdään.
Välineet vaihtuu ja kehittyy, mutta ymmärrys päämäärästä on tärkeä.
- Kunniaväkivaltaan liittyvä hanke: Suomi, Jordania ja Italia.
Kansalaisjärjestöt mukana kaikista muista, Suomesta myös poliisi ja THL:n edustaja.
- Tuotokset tärkeitä, mutta myös kohtaamiset ja vierailut ovat olleet tärkeitä.
 - Opas puuttumiseen, työhyvinvoinnin kysymyksiä selvitettiin.
 - Verkkosivu nuorille (alun perin appina).
- Kirjastot ja kansalaisopisto tekivät yhteistyötä.
- Kirjasto-oppimisympäristö oli Suomessa kirjoitettu lakiin, mutta tuotettiin osittain samoja toimintoja.
- Huomattiin, että oli tärkeää koordinoita, jotta saadaan haasteellisimmat oppilaat (syrjäytymisvaarassa olevat, vanhukset...) mukaan toimintaan.
- Digitaalinen saavutettavuus: striimaus ja etäopetus tulivat osaksi arkipäivää.
- Pysyvä yhteistyö kirjaston kanssa jäi elämään: tapahtuma- ja luentoyhteistyötä, kirjavinkkaus Valma-opetukseen.
- Lähdetään pois omien seinien sisältä.
- Yhteistyö ja suunnittelu on jäänyt elämään.
- Hanke mahdollisti tutustumisen muihin suomalaisiin toimijoihin, joilla on jo yhteistyötä.
- Kansainvälisiltä kumppaneilta saatiin oppia eri asioista. Esim. Tanskassa kirjastopedagogi-työpari, joka antoi paljon ideoita.
- Kun lähtee kotoa pois, niin näkee asiat uudesta näkökulmasta.
- Kokemus globaalista yhteistyöstä tarjosi onnistumisia: esim. potilaan ohjaustoiminta oli Bangladeshissa ja Vietnamsissa tuntematon käsite ja tuntui, että asia ymmärrettiin. Filosofinen ajattelu, miten voidaan hoitaa ja miten omistajuus pitäisi olla potilaalla.
- Myös opiskelijoilla pitää olla oppimisen osallisuus.
Etänäkin onnistuttiin toimimaan, vaikka yhteistyökumppanit eivät olleet tehneet aikaisemmin kansainvälistä yhteistyötä.
- Digitaalisten alustojen ja työkalujen sekä taidelähtöisten menetelmien yhdistäminen: miten lähiopetuspainotteista työtä voidaan toteuttaa digitaalisella alustalla liittyen ammatilliseen identiteettiin: opitaan näkemään omia mahdollisuuksia. Uraohjauksellista toimintaa.
- Poikkeuksellinen aika aiheutti toiminnan peruuntumista: paine muuttaa suunnitelmia ja toimia hybridisti.
- Ryhmytyminen etänä ja työpajojen suunnittelu ja toteutus etänä – saatiin myönteisiä kokemuksia.

Kohtasiko hankkeen toteutus vastoinkäymisiä tai haasteita ja jos kohtasi, miten selvisitte niistä? Mitä olisit hankkeen toteutuksen aikana tehnyt toisin? Perusta vastauksesi omakohtaisiin kokemuksiin.

- Ensimmäisen kokouksen olisi hyvä olla F2F, jotta pystyy hahmottamaan yhteistyökumppanin tilanteen ja tarpeet.
- OPH:n näkökulmasta hankkeet ovat edenneet yllättävänkin hyvin maailman tilanteen haasteista huolimatta.
- Hankkeen kirjoittamisvaiheessa pitäisi olla vielä tiukemmin yhteistyössä, jotta kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa.

- Luottamus hanketoimijoiden kanssa on tärkeää. Nuoria olisi pitänyt ottaa enemmän mukaan kehittämistyöhön.
- Jos partneri ei ole ollut mukana hankkeen suunnittelussa, saattaa olla, että asioista ei olla samaa mieltä, mikä lisää valtavasti työtä.
- Dokumentoi hyvin yhteistyön tavat ja se mitä on sovittu, jotta on varmasti yhteinen käsitys. Kokousten tallentaminen (videointi), jotta pystytään palaamaan siihen, mitä oli sovittu, ja toisaalta jos on ongelmia yhteyksissä, niin asioihin on helppo palata. Kaikkien osallistaminen hankehakemukseen tärkeää, mutta joskus haasteellista.
- Partneriverkosto ei välttämättä aina toimi toivotulla tavalla. Emme ehkä ajattele samaa asiaa niin kuin on kirjoitettu.
- On tärkeää, että partnerit olisivat mukana hankkeen suunnittelussa.
- Pitäisi olla pidempikestoista yhteistyötä, 2-vuotinen hankeyhteistyö on liian lyhyt aika. Nopeasti muuttuvat tilanteet haasteena, mutta siitä selvittiin.
- Ei löytynyt sellaisia virtuaalimaailman tuottajia kuin tarvittiin. Puhuttiin eri kieltä. Oli vaikea saada viestiä perille.
- Firmapartnerin ja ylipäättään partnerin valinta on tärkeä.
- Oli hyvä, että kaikki näkivät digitaalisen osaamisen ja alustojen tarpeen.
- Tärkeää myös se, että on ollut mahdollista kokeilla erilaista ja uutta, jotta näkee, onko mahdollista, ja autetaan muitakin kehittymään.

RYHMÄ 3

Mitä opimme? Mitä hankkeen tuotoksia, ideoita tai toimintatapoja jää/jäi elämään hankkeen päätyttyä? Syntyivätkö nämä tuotokset, ideat tai toimintatavat spontaanisti, vai olivatko ne suunniteltu osa hanketoteutusta?

- Työkalupakki nuorisotyössä toimiville henkilöille. Mobiiliappi myös valmistunut, ja se tulee mahdollisesti käyttöön kielellisten haasteiden jälkeen.
- Työpajan toteutus: Konehuonesimulaatio. Kysymyspankki luotu, ja sitä käytetään edelleen.
- Erilaisia toiminta- ja työmalleja. Moodle-alusta koulutuspakettien työkaluna. Päivitystyötä on edessä.
- Kaikki opetusmateriaalit ja pedagogiikkaan liittyvät mallit ovat käytössä koko ajan. Hankkeelle oli selkeä tarve ja tuotokset vastasivat hankesuunnitelmaa.
- Hanke on mahdollistanut resurssin kehittämistyölle. Hankkeet myös täydensivät aiempia hankkeita ja toisiaan.
- Tuotoksia ovat olleet mm. työkalut ja metodit, joilla kestävän kehityksen ajatuksia on tuotu näkyväksi ammatillisen koulutuksen arjessa.
- Mm. oppilaitoksen kierrätystoimintaa on kehitetty ja yhteisten opintojen kestävän kehityksen Moodle-kurssi. Lisäksi kehitetty Kestävän kehityksen polku. Yhdistetty myös VASKI-hankkeen toimintoja.
- Lopputuloksena on syntynyt toimintamalleja erilaisten teemojen käsittelemiseen oppitunneilla.
- TAKK:lla kehitettiin organisaation ja henkilöstön digiosaamisen kehittämiseen liittyvä polkumalli. Kehityskeskustelujen runko on luotu, ja se on käytössä vielä nykyään.

Kohtasiko hankkeen toteutus vastoinkäymisiä tai haasteita ja jos kohtasi, miten selvisitte niistä? Mitä olisit hankkeen toteutuksen aikana tehnyt toisin?

- Työkulttuuriset haasteet ja tekijät nuorisotyön kentällä. Pandemia on myös vaikuttanut tähän.
- Pandemia, Ukrainan sota, maanjäristykset.
- Tuotosten yhteneväisyys ja mahdollisuus räätälöimiseen.

- Hankekumppaneiden roolien selväksi tekeminen, yhteinen terminologia. Koordinaattorin vaihtuminen. Hankkeen henkilöityminen.
- Henkilöstön HOKS-malli, joka toimii kehityskeskusteluiden runkona. Kehitetyt mallit ja aktiviteetit ovat edelleen osana henkilöstön kehittämistä.
- Ammatillisen koulutuksen kestävän kehityksen ajatusten ja globaalikasvatuksen tuominen osaksi arkea. Kumppanioppilaitoksen tiloissa oli tuotu esiin teemoja. Sivutuotteena lajittelu ja kierrätys on kehittynyt oppilaitoksessa. Oppilaitokseen kehitettiin kaikille pakollinen Moodlen verkkokurssi kestävän kehityksen teemoista. Kehitettiin kestävän kehityksen polku, josta tarjotaan valinnaiskursseja. Hanketta on jatkoyöstetty työpajoissa, joissa käydään läpi, miten eri kestävä kehitys on sisällytetty tutkintoihin. Eri hankkeiden välinen yhteistyö vahvistunut.
- Blended learning story telling -opetusmateriaali edelleen käytössä. Hanke on kehittänyt pedagogista lähestymistapaa.
- Konehuoltosimulaatio laivojen huoltoon liittyen. Uusiutuviin polttoaineisiin liittyvä kehitystyö jatkuu.
- Koota sähköistä työkalupakkia ja mahdollista mobiilisovellusta nuorten kunniaväkivaltaan liittyvissä tilanteissa nuorten auttamiseksi.
- Hanketoimijoiden vaihtuvuus.
- Hankkeen henkilöityminen (koordinaattori vaihtui hankkeessa).
- Hankekumppaneiden luotettavuus ja yhteiset arvot.
- Kaikkien hankekumppaneiden roolit on tärkeää määritellä tarkasti hankkeen alkuvaiheessa. Yhteisen ymmärryksen luominen hankkeen tavoitteista ja odotettavista tuloksista.
- Ukrainan sota ja Turkin maanjäristys vaikutti lopputapaamisen järjestelyihin.
- Pandemian vuoksi ei ollut mahdollisuutta henkilökohtaiseen tapaamiseen.
- Työkulttuuriset erot eri maissa. Nuorisotyöpuoli on erittäin hyvin organisoitunut Suomessa.
- Terminologian erilaisuus oli haaste. Tämän vuoksi määriteltiin yhteiset termit.
- **Jos nostaisit esiin yhden asian, jonka olet oppinut hankkeen toteutuksen aikana, mikä se olisi?**
- Opittiin paljon teemaan liittyvistä piirteistä ja terminologiasta eri maissa. Alussa on tärkeää määritellä yhteinen terminologia.
- Hankkeessa tapahtui paljon muutoksia ja niistä selvittiin.
- Järjestettiin yhteiskehittelytapoja virtuaalisesti. Opetushenkilöstö koordinoi toimintaa ja osa opettajista toimi hankkeen tutkijoina ja seurasi hankkeen tavoitteiden toteutumista. Hankkeen alusta lähtien hankekumppanit on sitoutettava. Jaettu johtajuus on keskeistä.
- Pandemian haasteista selvittiin ketterästi ja joustavasti.
- Hanke opetti paljon digitaalisuudesta ja etätoimimisesta. Vaikeuksista huolimatta jatkettiin suunnitelmien päivittämistä. Otettiin käyttöön uusia toimintatapoja. Joustavuus hankkeen toteutuksessa ja sinnikkyys.
- Johdon sitouttaminen organisaatiotasoon liittyvissä toimenpiteissä.
- Hankkeen kautta toteutetut yhteiskehittämisen työpajat (stakeholders) virtuaalisesti toteutettuna. Virtuaalisen tiimin Shared leadership -näkökulma. Tällä tavoin tiimin jokainen henkilö saatiin sitoutettua kehitystyöskentelyyn.
- Ukrainassa oleva sota: hanketoimintaan liittyvien muutosten hyväksyminen.
- Kunniaan liittyvä väkivalta.
- Kansainvälisyyden ja eri kulttuurien näkökulma. Sama terminologia ja sen määrittely.

RYHMÄ 4

Mitä opimme? Mitä hankkeen tuotoksia, ideoita tai toimintatapoja jää/jäi elämään hankkeen päätyttyä? Syntyivätkö nämä tuotokset, ideat tai toimintatavat spontaanisti, vai olivatko ne suunniteltu osa hanketoteutusta?

- Jäi elämään hankkeessa kehitetty digitaalisen nuorisotyön työkalu youthcard.eu, muutama kunta käyttää työkalua Suomessa. Muissa maissa käyttö on vähäisempää, myös digitalisaatio on jäljessä. Hankkeessa kokematon koordinaattori Euroopasta, nuoristyö koordinoimatonta muualla Euroopassa.
- Työpajamainen työskentely jäi elämään. Opiskelijat vaihtuvat työpajoissa, opettajat pysyvät. Rasminvastaaisessa hankkeessa lähetetään eri opettajat eri maihin, ajateltiin toiminnan vaikuttavuutta, hankkeen sisäinen kasvu jäi puuttumaan. Täytyy etukäteen miettiä toimintamalli.
- Koululaisten kanssa perusasiat mietityttävät, esim. ensimmäinen matka ulkomaille. Oppilaskunta- ja hallitustoiminta kehittyy. Pohdinnassa, miten opettajat laajentavat ja kohdentavat lasten osallisuutta ja osallistumista mahdollisimman laajalle. Vaihtoehtoiset toteutukset kun digitaaliset työkalut eivät mahdollisia, esim. Unkarissa digital escape room toteutettiin livenä ilman digilaitteita.
- Kohderyhmänä korkea-aste, muissa organisaatioissa kohderyhmät toisia, kommunikaatio jäi pin-tapuoliseksi. Tuotteet saatiin aikaan, mutta tuotteen lokalisointi Suomeen tarkoitti koko tuotteen kirjoittamista uudelleen Suomen tarpeisiin. Kehitetty malli juurtui omaan organisaatioon.
- Miro käytössä, iteratiivinen rakentuminen. Korona pisti improvisoimaan ja kaikki tapaamiset pidettiin hybridinä. Opittiin hybridityöskentelyä.
- Toolkitiä varten on kerätty tietoa, miten voidaan edistää digitalisaation saavutettavuutta korkea-koulussa, mutta huomattiin, ettei kannata keksiä pyörää uudelleen. Kumppaneiden tehtäväkuvauksien tulee olla mahdollisimman tarkkoja, että saadaan aikaan, mitä on hakemuksessa luvattu.

Kohtasiko hankkeen toteutus vastoinkäymisiä tai haasteita ja jos kohtasi, miten selvisitte niistä? Mitä olisit hankkeen toteutuksen aikana tehnyt toisin? Perusta vastauksesi omakohtaisiin kokemuksiin.

- On tärkeää, että on henkilökohtaiset suhteet hankekumppaneihin. On tärkeää tietää, kenen kanssa on tekemisissä, uusien kumppaneiden kanssa luottamuksen rakentaminen vie aikaa. Siksi helppo toteuttaa hankkeita tuttujen kumppaneiden kanssa.
- Kumppaneiden valinta hankkeen suunnitteluvaiheessa tärkeää, kaupalliset toimijat hankaloittavat hanketyötä, sisältö jää usein köyhäksi. Hankkeiden keskittyminen pienelle joukolle syö hankkeiden vaikuttavuutta.
- Hankkeen tavoitteista ei koskaan voi puhua liikaa. Käsitteet ja tavoitteet tärkeää avata. Tärkeää alussa ja koko hankkeen kulun aikana. Hankkeen kumppanit voivat olla hyvin erilaisia ja erikielisiä. Se, että kaikki käsittävät tavoitteen samalla tavalla, vaikuttaa hankkeen laatuun.
- Hakuaiheessa realismi on tärkeää, ei kannata luvata liikaa rahoituksen toivossa. Kannattaa avata esim. mitä verkkosivuston ylläpito tarkoittaa. Hankkeen kirjoittaja voi olla toinen kuin toteuttaja.
- Liian kunnianhimoiset tavoitteet voivat hankaloittaa toimintaa, käsitteet tärkeää avata. Ei liian Suomi-keskeistä, vaan yleiseurooppalaiset tavoitteet ja toiminta.
- Palautteen kerääminen ja hankkeen kulkusuunnan muuttaminen tarvittaessa.
- Hankkeen partneriryhmän kokoaminen vahvuuksien ja osaamisen mukaan. Jos kehitetään digitalisaatiota, varmistetaan, että kaikilla kumppaneilla on riittävät laitteet hanketta varten.

Muita huomioita:

- Digitalisaatiota ja osallisuutta ei voi aina erottaa toisistaan.

RYHMÄ 5

Mitä opimme? Mitä hankkeen tuotoksia, ideoita tai toimintatapoja jää/jäi elämään hankkeen päätyttyä? Syntyivätkö nämä tuotokset, ideat tai toimintatavat spontaanisti, vai olivatko ne suunniteltu osa hanketoteutusta?

- Opetusmenetelmiä, uusia ideoita opetukseen kv-yhteistyöstä (esim. kumppaniorganisaatiossa oppilaiden ja poliitikkojen välinen pyöreän pöydän keskustelu – menetelmää hyödynnetty myöhemminkin), uutta osaamista, uusia verkostoja
- Oppaita, joissa käytännön harjoitteita; artikkeleita, joita käytetään koulutuksissa; MOOC-kurssi
- Hankkeessa toteutettu MOOC-kurssi (on mukana opetussuunnitelmassa, Itä-Suomen yliopiston valittava kurssi). Ei alun perin ollut hankesuunnitelmassa, mutta koronan myötä hankkeeseen tuli muutoksia ja toteutettiin MOOC.
- Hankepartnerien välinen verkosto, jossa kaikilla omaa osaamista. Hyvin toimiva verkosto.
- Yhteisen alustan käyttöönotto kaikissa partneriorganisaatioissa.
- Jos nostaisi esiin yhden asian, jonka olet oppinut hankkeen toteutuksen aikana, mikä se olisi?
- Miten tärkeää opiskelijoille on päästä työskentelemään konkreettisten ongelmien ja työskentelytapojen parissa teoreettisten opintojen ohella.
- Käytännöt hanketoiminnassa ja koulutuksen toteuttamisessa korkeakoulujen välillä vaihtelevat eri maissa. Tästä huolimatta yhteistyö on mahdollista.
- "Hanketehtailijoita" kannattaa välttää partnereiksi hankkeisiin.
- Maantieteen opiskelijoille toimisi pakollisena jaksena, hankekumppaneiden organisaatioissa vapaasti valittavana.

Kohtasiko hankkeen toteutus vastoinikäymisiä tai haasteita ja jos kohtasi, miten selvisitte niistä? Mitä olisit hankkeen toteutuksen aikana tehnyt toisin? Perusta vastauksesi omakohtaisiin kokemuksiin.

- Koulukulttuuri erilainen eri maissa. Tästä huolimatta yhteistyö sujui.
- Hankkeessa mukana olevien korkeakoulujen opetus- ja opiskelukulttuuri erilaisia keskenään (opiskelijälähtöisyys vs. opettaja luennoi). Keskustelu auttoi ymmärtämään erilaisia työskentelytapoja.
- Hankkeesta syntyi uusia ideoita, joita olisi tärkeä työstää yhdessä jatkossa, esim. tekoälyyn ja etäopetukseen liittyen.

ERASMUS+ KA2 -YHTEISTYÖHANKKEET/ PIENRYHMÄTYÖSKENTELY ILTAPÄIVÄ 15.4.2024 KEHITTÄMISIDEAT, YHTEISTYÖN EDISTÄMINEN, JATKOSUUNNITELMAT

RYHMÄ 1

Kehittämisisideat, yhteistyön edistäminen, jatkosuunnitelmat. Mitä ajatuksia iltapäivän puheenvuorossa esitelty tulevaisuuden osaamistarpeiden muutos herätti?

- Tulevaisuuden usko häviää – vain synkkiä kuvia tulevaisuudesta – vaikuttaa myös opetukseen/ koulutukseen sitoutumiseen
- Keskittyminen mahdollisuuksiin uhkien sijasta.
- Muutoksen vauhti valtava, miten muutoksessa pysytään mukana.
- Mitä ovat aikuisten perustaidot tulevaisuudessa? Millä tavalla vastataan näihin tarpeisiin ja tavoitetaan ihmiset?
- Oppilasmäärien väheneminen ja miten voidaan hyödyntää etä-/digiopetusta ilman, että suljetaan esim. pieniä kyläkouluja ja lähikouluja.
- Hyviä kokemuksia jo järjestämisestä verkossa eri sektoreilla. Pandemia pakottanut uusia kokeiluja. Uusia kokeiluja ennen kuin tulee jokin "pakko", esim. pandemia.

Millaisia muutostarpeita tunnistatte sektorillanne?

- Mielenkiintoinen linkki tämän päivän uutisista, liittyen teemoihin, joista työpajapäivässä keskusteltiin: <https://yle.fi/a/74-20081956>
- Aktiiviseen kansalaisuuteen kannustaminen ja opettaminen – aktiivisesta lapsesta tulee aktiivinen aikuinen. Kansalaistaitojen opettaminen (opettaa keinoja vaikuttaa).
- Tulevaisuuden tutkiminen mukaan myös opetussuunnitelmiin.
- Oppimistulokset ja perustaidot heikkenevät ja erot osaamisessa ovat valtavan suuret.
- Mitä taitoja halutaan priorisoida tulevaisuudessa ja miten ne resursoidaan.
- Digitaidot vs. mobiilitaidot – nuorilla ei niin hyvät taidot, kuin ajatellaan.
- Jos tieto ei ole helposti saatavaa, niin ei nähdä vaivaa sen etsimiseen.
- Miten saadaan oppimiseen käytetty vaivannäkö palkitsevammaksi. Miten saadaan mukaan myös ne, jotka eivät ole valmiita näkemään pitkäjänteistä vaivaa – esim. pelillistämisen tuoma palkinto kielenoppimisessa.
- Resilienssi merkitys korostuu tulevaisuudessa. Tälläkin hetkellä nuorilla kyky sopeutua uusiin tilanteisiin voi olla heikko, niin miten voidaan tukea tulevaisuudessa.
- Resursseja esim. vapaassa sivistystyössä vähemmän mutta tarve sama.
- Ihmiset tarvitsevat paikkoja, joissa luoda, tehdä käsillä ja kokea yhteisöllisyyttä, mitä vapaa sivistys tarjoaa.
- Erasmus+ -hankkeet konkretisoivat esim. kielitaidon merkityksen ja sitouttavat oppimiseen.

RYHMÄ 2

Kehittämisideat, yhteistyön edistäminen, jatkosuunnitelmat. Mitä ajatuksia iltapäivän puheenvuorossa esitelty tulevaisuuden osaamistarpeiden muutos herätti?

- Poikkisektoraalinen, monialainen yhteistyö tärkeää.
- Arvokeskustelu omalla sektorilla tärkeää.
- Ammatillinen koulutus: sivistyksen merkitys, tunne, että voi vaikuttaa esim. tutortoiminnan kautta ja osallistumalla muuten, demokratiakasvatus.
- Kännykät pois luokkahuoneista.
- Miten tuetaan nuorten kasvua ja elämää verkossa?
- Tulevaisuuden työelämätaidot? Esityksen listaus todellisuutta jo nyt.
- Missä sivistyksen itseisarvo ja oppimisen ilo? Pitääkö keksiä uudestaan?
- Jatkuva oppiminen, tehdäänkö kaikki vain hyötynäkökulmasta.
- Koulutus vs. sivistys.
- Myös empatia ja yhteistyökyky korostuivat, liittyvät sivistykseen.
- Tulevaisuusajattelu pitäisi tuoda myös koululaisille.
- Kuka tekee tulevaisuuden? > Tämän päivän lapset, ovatko tulevaisuuden tuottajia, vai onko sivistyksellinen itseisarvo?
- Ammatit muuttuvat, mutta häviävätkö? Esim. video ei voi korvata opettajaa.
- Arvot melko muuttumattomia, millaisia arvoja halutaan edistää ja välittää?
- Osallistumista pitää opetella, esim. harrastustoiminnan kautta, vaikuttamismahdollisuuden kokeemukset tärkeitä.
- Rutiininomaiset, tylsät työtehtävät voidaan korvata roboteilla ja tekoälyllä.
- Sivistyspohjan kapeneminen?
- On ihmisiä, jotka eivät halua tai pysty kehittämään omaa sivistystä, mitä se tarkoittaa? Miten pidetään kaikki mukana yhteiskunnassa?

- Miten voidaan tehdä toimintaa, jonne kaikki nuoret tervetulleita taustasta ja identiteetistä riippumatta? Esim. koulutus ja nuorisotoimi voisivat pohtia tulevaisuutta yhdessä sektorit ylittäen, ei vain kansainvälisesti, mutta myös paikallisesti.
- Itsetuntemuksen taidot tärkeitä. Onnistumisen, kuulumisen ja osallistumisen kokemukset tärkeitä.

RYHMÄ 3

Kehittämisideat, yhteistyön edistäminen, jatkosuunnitelmat. Mitä ajatuksia iltapäivän puheenvuorossa esitellyn tulevaisuuden osaamistarpeiden muutos herätti?

- Digitaaliseen oppimiseen vaikuttavat infrastruktuuri, oppimisvaikeudet, kielelliset ja kulttuuriset asiat. Laaja-alainen kenttä. Hyvä, jos mukana on monenlaista osaamista kovasta teknologiasta kulttuuriin ja sosiaaliin kysymyksiin.
- Maahanmuuttajaopiskelijat näyttivät marginaalisilta partnerimaissa. Ei ole tehty tutkimusta, kartoitusta.
Menestystarinoiden kerääminen voisi olla mielenkiintoista. Siitä voisi saada vihiä, mitkä tekijät luovat onnistumisen mahdollisuuksia ja esimerkkejä.
Belgia, Britannia, Espanja ja Romania > maahanmuuttajia on, mutta ei ole tutkimustietoa eikä tietoa siitä, keskeyttävätkö vai pärjäävätkö.
- Oppimisvaikeudet yleisenä teemana, koordinoijalla oli kiinnostusta ennen kaikkea maahanmuuttajien osaamiseen.
Käsikirjan kirjoittaminen oli haasteellista kumppaneille, sillä kontekstit olivat niin erilaisia.
- Mahdollistaa ihmetyksen ja oppimisen.
- Paikan ja maiseman merkitys ikäihmiselle on mietittävä asia? Yhteistyötä yli rajojen voisi olla enemmän. Sote-alan ja esim. maantieteen yhteistyö voisi tulla kyseeseen.
- Ikäystävällisen yhteiskunnan tekijöitä ovat myös muut kuin sote-alan ammattilaiset. Miten saada esim. insinöörit, tekniikka, liiketalous, kulttuuri, kaupunkisuunnittelu ym. osallistumaan ikäystävälliseen yhteiskuntaan?
- Viestinnän avulla voidaan kertoa vaihtoehtoista, mutta täytyy miettiä, miten saadaan muutkin innostumaan.
- Hankekumppaneilla on enemmän puhetta arkkitehtien ja insinöörien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Suomessa on lähinnä erityiskysymyksissä tehty yhteistyötä.
- Kenen vastuulla on se, millaisella kielitaidolla Suomessa voi työskennellä?
- Mikä on maahanmuuttajien kohdalla korkeakoulujen ja työelämän vastuu kielten opetuksesta ja oppimisesta, mikä on oppijan vastuu?
- Pitäisikö työnantajilla olla myös vastuuta tästä? Pitäisikö kantasuomalaisten oppia kuuntelemaan tietoisesti paremmin henkilöitä, jotka eivät puhu täydellistä kieltä?
- Geneerisiin taitoihin on alettu kiinnittää enemmän huomiota substanssiasioiden lisäksi.
- Tällaisia taitoja voivat olla digitaaliset taidot ja esim. kyky osata ottaa huomioon oppimisen haasteita.
- Tärkeää huomata opetussuunnitelmatyössä, että nykyiset opiskelijat ovat työelämässä vielä 40 vuotta.
- Vertaisoppiminen, "kannettavat taidot", ovat nousseet entistä enemmän esiin.
- Pitäisikö tulevaisuudentutkimuksen moduuli olla osa kaikkien alojen opintoja?
- Opiskelijoilla tulisi olla halua miettiä tulevaisuutta myös pahimman skenaarion mukaan. Ratkaisujen hakeminen pahimman skenaarion kanssa > Aktiivinen vaikuttaminen.
- Hyvä idea, että opiskelijat saavat itse valita, minkä tyyppiseen skenaarioon haluavat etsiä ratkaisuja. Motivoivaa, sopii muuhunkin.

RYHMÄ 4

Kehittämisideat, yhteistyön edistäminen, jatkosuunnitelmat. Mitä ajatuksia iltapäivän puheenvuorossa esitelty tulevaisuuden osaamistarpeiden muutos herätti?

- Innostava puheenvuoro. Kosketettiin monia teemoja, jotka ovat omassa työssä mukana: Tulevaisudentoimintaympäristöt YAMK-opiskelijoille, kestävä kehityksen opintojakso AMK-opiskelijoille, tulevaisuustietoisuus, opiskelijan identiteettityön kasvun pohdintaa taideakatemiassa: jatkuvan itsereflektion pohdinta.
- Hankeyhteistyössä monia paikkoja, joita voisi lähteä yhdessä kehittämään.
- Merkitysosaaminen on keskeistä taidealalla – tätä täytyy pohtia lisää alan koulutuksessa.
- Markkinoinnin ja viestinnän näkökulma. Esityksessä oli paljon markkinoinnin "peruskauraa" – markkinoilla on työkalut muutokseen ja markkinoinnilla hirveästi annettavaa merkitysten muotoilussa ja tunnetilojen ja elämysten tunnistamisessa.
- Vastaanotto markkinointinäkökulmaan ei aina niin vastaanottavaista eri tieteenalojen suunnalta.
- Markkinoinnissa mitataan vaikuttavuutta koko ajan.
- Hankehommissa strateginen jatkuvuus ja vaikuttavuus, 2–3-vuotiset hankkeet?
- Strateginen suunnittelu vuosikautia eteenpäin, miten tässä rahoitusinstrumentissa? Hankkeiden yhdistäminen vastaa tarpeeseen ja onnistuu kansainvälisessä ympäristössä hyvin. > Kun yksi hanke loppuu, hankkeen sisällä tulee miettiä systemaattisesti tulevaa.
- Kuntoutuksen lisääntyvä tarve syntyy megatrendeistä (väestönmuutos, ilmastonmuutos, digitalisaatio).
- Mustat joutsenet – esimerkiksi pandemia muutti kuntoutuksessa valtavan paljon ja jätti pysyviä jälkiä. Miten myyt ajatuksen rahoittajalle ja omassa organisaatiossa?
- Kuntoutus: vertaisryhmien merkitys – kuntoutus on aina muutosprosessi. Mitä mahdollisuuksia erilaiset digitaaliset alustat avaavat? Miten osata hyödyntää osana kuntoutusta?
- Digitalisaatio on työkalu: hankkeen tarpeellisuus syntyy siitä, että digitalisaatio on vain työkalu.
- Omassa ajattelussa ja projektitiimissä muutettava sitä, että ajateltaisiin pitkälle eteenpäin.
- Mediakriittisyys ja medialukutaito: on osattava arvioida ja analysoida, osattava etäännyttää.
- Digitalisaation kehittyessä asiat muuttuvat nopeasti – kun tietoa tulee lisää, pystyttävä muuttamaan hankesuunnitelmaa, jos uusi trendi nousemassa.
- Tulevaisuus ei kulje kansainvälisissä hankkeissa samaa rataa, erot voivat olla isoja ja isoja hyppäyksiä tapahtua eri tahdissa kuin meillä. Tämä näkyy esim. Itä-Afrikan maissa.
- Hiljaiset signaalit: kehitämme siitä näkökulmasta, mitä haluamme edistää. Suljemmeko silmät sellaisilta hiljaisilta signaaleilta, jotka ovat negatiivisia?
- Digitalisaatio vs. hidastaminen: esim. digikieltäytyjät – onko nousevat trendit? Nyt jo kieltäydytään tietyiltä alustoilta esim. tietoturvaan vedoten. --> Ihmiset rupeaa yksilöllisemmin hakemaan omia ratkaisuja.
- Sosiaalinen media sirpaloituu.
- En enää pelkää muutosta: maltan kuunnella paremmin kuin aiemmin.
- Yhteistyötä sektoreiden välillä tehtävä – yritys yhteistyötä ilman ei voi oppia.
- Muutoksen hitaus on turhauttavaa esimerkiksi ilmastonmuutoksen saralla, erityisesti suuret yritykset on saatava mukaan torjumaan ilmaston lämpenemistä.
- Joustavuuden merkitys nopeasti muuttuvassa maailmassa.
- Onko asiat tehty liian jäykiksi? Jos tulee niin iso muutos, että esimerkiksi hankesuunnitelmaa on muutettava?
- Innovaatioyhteistyö, miten voit tietää ennalta tulosta?

RYHMÄ 5

Kehittämisideat, yhteistyön edistäminen, jatkosuunnitelmat. Mitä ajatuksia iltapäivän puheenvuorossa esitelty tulevaisuuden osaamistarpeiden muutos

- Arvot ja tulevaisuudentutkimus (tutkimuksen puolueettomuus ja etiikka? Kuka valvoo?)
- Tulevaisuudentutkimus tulee omien arvojen pohjalta.
- Tulevaisuudentutkimuksen puolueettomuus?
- Universaalit arvot ovat painava pohja tulevaisuudentutkimuksessa. Tarvitaan arvojen näkökulmasta vahvaa reflektiota. Tulevaisuudentutkimuksen eettisyys. Tutkimusetiikka.
- Monitieteellisyys ja sektorien välinen yhteistyö avaavat näkemyksiä ja tuovat monitieteisyyden arvoonsa opetuksessa. Opetuksen näkökulmasta nämä tulisi ottaa huomioon. Mikä on formaalien tutkintojen tarve tulevaisuudessa?
- Perinteisiin oppiaineisiin perustuva koulutus saattaa loppua tulevaisuudessa – perustaidot luokitellaan ehkä tulevaisuudessa uudella tavalla. Miten opetetaan tulevaisuuden ammatteihin?
- Tulevaisuudessa painotetaan enemmän oppimisen mahdollistamista.
- Digitaalisuus edellyttää erilaisten ja moninaisten lukutaitojen kehittymistä.
- Tulevaisuuden muuttuvat työnkuvat edellyttävät mikro-opintokokonaisuuksia.
- Työnkuvat vaativat jo nykyään uudenlaista lähestymistapaa täydennyskoulutukseen.
- Opintohallintoa tulee myös kehittää ketterillä tavoilla – paljon on olemassa vielä ”jäykkyyttä”, joka ei mahdollista joustavaa kehittämistoimintaa (vanhat rakenteet).
- Miten disinformaatiota hallitaan?
- Tulevaisuuden tutkimusta tulee opettaa jo perusopetuksesta lähtien.
- Opetussuunnitelmaan tulisi sisällyttää tulevaisuusajattelua.
- Formaali opetus tulee muuttumaan ja perinteiseen oppiainejakoon perustava koulutus alkaa olla vaakaalaudalla.
- On mietittävä, mitä taitoja tulevaisuudessa tarvitaan, ja suunniteltava opetus sen pohjalta.
- Sopeutuminen uusiin tilanteisiin. Opetuksen erilaiset tavat tulee mahdollistaa.
- Työelämä muuttuu, myös koulutuksen on muututtava.
- Ajattelempa asioita eri lähtökohdista eri puolilla maailmaa.
- Pienemmät opintokokonaisuudet tulevat tarpeelliseksi.
- Tulevaisuudessa tarpeen mahdollisuus järjestää ristiin opiskelua ja kansainvälisiä koulutuskokonaisuuksia.
- Rakenteet ovat edelleen jätkeä. Järjestelmän tulee suoda joustavuus opinnoissa ja opintokokonaisuuksissa.
- Korkeakouluille on rakennettu yhteistä digitalustaa, käyttöönotossa teknisiä haasteita.

Millaisia muutostarpeita tunnistatte sektorillanne?

- Monialaisuus
- Moniammatillisuus
- Opetushallinnon joustavampi rakenne
- Opetussuunnitelman joustavampi ja yksilöllisempi rakenne
- Onko tähän mahdollista saada rahoitusta?
- Korkeakoulusektorilla opiskelijan tulee olla enemmän oman oppimisensa ohjaaja
- Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja käyttäminen nykyisiin opintoihin
- Monipuolinen osaaminen on kilpailuvaltti työmarkkinoilla.

LIITE 4. Luettelo tietolähteistä

LÄHTEET

A compendium of the 2022 European Innovative Teaching Award laureates

<http://sepie.es/doc/eita/2022/compendio.pdf>

Data collection and analysis of Erasmus+ projects. [Focus on education for environmental sustainability: final report](#)

Data collection and analysis of Erasmus+ projects: [Focus on inclusion in education: final report](#)

[Digital Education Action Plan \(2021-2027\) | European Education Area \(europa.eu\)](#)

Erasmus+ -ohjelma – Mitä se tarjoaa (aikuiskoulutus)

[Erasmus+, what's in it for me? - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

Erasmus+ -ohjelma – Mitä se tarjoaa? (yleissivistävä koulutus)

[Erasmus+, what's in it for me? - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

Erasmus+ -ohjelman ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen osallisuus- ja moninaisuusstrategia

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity-strategy>

Erasmus+ ja Euroopan solidaarisuusjoukko -ohjelmien Suomen kansallisen toimiston ympäristövastuullisuusstrategia

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/E%2B%20ja%20ESC-ymp%C3%A4rist%C3%B6vastuullisuusstrategia%202021-2027_taitettu.pdf

Erasmus+ vaikuttavuustyökalu

<https://www.oph.fi/fi/ohjelmat/erasmus-vaikuttavuustyokalu>

Euroopan komission Erasmus+ -ohjelmaopas

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/fi/programme-guide/part-b/part-b-information-about-the-actions-covered-by-this-guide>

Euroopan komission laatustandardit

[Erasmus Quality Standards - mobility projects - VET, adults, schools | Erasmus+ \(europa.eu\)](#)

Euroopan komission hanketietokanta <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects>

Euroopan komission delegoitu asetus (EU) 2023/2710, [L_202302710FI.000101.fmx.xml \(europa.eu\)](#)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (eu) 2021/817, [L_2021189FI.01000101.xml \(europa.eu\)](#)

Greening of the Creative Europe Programme - Good environmental practices guide for Creative Europe Programme

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/45b1d888-f52d-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en>

OPH:n uutinen Kestävää kehitystä edistetään parhaiten yhteistyössä ja kädet savessa. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/kestavaa-kehitysta-edistetaan-parhaiten-yhteistyossa-ja-kadet-savessa>

OPH – Erasmus+ -hankkeet esittelyssä <https://www.oph.fi/fi/erasmus-hankkeet-esittelyssa>

Opetushallituksen kansainvälisen toiminnan vaikuttavuus alueellisen tasa-arvon näkökulmasta loppuraportti 2/2023

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Selvitys_kansainvalisen_toiminnan_alueellisesta_tasa-arvosta_FINAL.pdf

Opetushallituksen kestävä tulevaisuus -opas [Kestävä tulevaisuus | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Opettajien Erasmus+ täydennyskoulutusjaksojen vaikutukset kouluissa (KA1). Kansainvälinen selvitys 2016 ja 2019.

[Opettajien Erasmus+ -täydennyskoulutusjaksojen vaikutukset kouluissa \(KA1\) | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

[Sitran 100 fiksua arjen tekoa 100 fiksua arjen tekoa – Sitra](#)

Unicef Innovation, Impact Brief 2023 [WIP Impact Brief 2023 \(unicef.org\)](#)

Vaikuttava kansainvälinen toiminta – Vaikuttavuus ja vaikuttavuuden arviointi kunnan kansainvälisen toiminnan

kontekstissa <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2184-vaikuttava-kansainvalinen-toiminta>

Vaikuttavuusajattelun nykytilanne ja osallistuvien organisaatioiden tarpeet. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2019:10.

[31197086_OPH_Vaikuttava_Erasmus_sivut_9_10.pdf](#)

Verkkojulkaisu
ISBN 978-952-13-6954-4
ISSN 1798-8926